ŞTEFAN DUMITRESCU

COŞUL DE FLORI

CU
CRONICI LITERARE

ŞTEFAN DUMITRESCU

COŞUL DE FLORI
CU
CRONICI LITERARE !

PARTEA ÎNTÂI

Doamne, fierbinte Îţi mulţumim, pentru toate, şi pentru toate Te slăvim ! (în loc de Cuvânt înainte)

Volumul acesta de Cronici literare s-a născut deodată, foarte uşor, de la sine. Aşa cum ar naşte o căprioară pe câmp, când îi vine sorocul !

În faţa acestui fapt care se împlinea foarte uşor nu am putut decât să-i mulţumesc Domnului, pentru darul şi pentru minunea pe care mi-o arta şi care se năştea sub ochii mei.

Şi cartea de faţă într-adevăr este o minune a lui Dumnezeu ! Căci cum altfel să se nască aşa deodată o carte, dacă nu din puterea Tatălui ceresc, ca o Minune făcută de El. Şi când Tatăl ceresc te pune în faţa unei minuni deja împlinite, pe tine, un biet om ! Acum câteva zile această carte nu exista, nu exista nici măcar în visul meu (doar ca Proiect foarte îndepărtat, cândva mi-am propus să-mi adun cronicile literare şi recenziile, atâtea câte le-oi mai găsi, şi le-o putea culege pe computer).

Şi aşa, deodată, în seara zile de 22 noiembrie 2008 lecturând câteva Cronici literare care erau în computerul meu, m-am gândit că ar fi bine să le adun într-o carte. Şi în câteva ore, ajutat de această minune a lui Dumnezeu care este computerul (de fapt ajutat de Dumnezeu) am adunat Cronicile

literare scrise de mine şi publicate în mai multe publicaţii dea-lungul timpului, astfel născându-se în numai câteva ore sub ochii meu o carte adevărată. Această carte !

Când eram elev de liceu, şi apoi student fiind şi publicând în revistele de cultură ale vremii, eram fericit numai la gândul că pot să scriu o cronică literară. Visul meu era acela de a fi gazetar, desigur gazetar de cultură, scriind despre operele şi faptele, evenimentele culturale ale vieţii mele. Şi iată că această carte îmi împlineşte visul din adolescenţă !

Şi s-a mai întâmplat o minune o dată cu naşterea acestei Cărţi…cartea de faţă este o carte care face dreptate unor oameni de cultură în marea lor majoritate încercaţi greu de destin, şi nedreptăţiţi de confraţii lor, scriitorii, care se adună în găşti ca în haite, ca să se înalţe unul pe altul, dar distrugând marile valori care întotdeauna sunt incapabile să intre şi să se adapteze găştilor literare. Da, cartea aceasta este o carte bună, cu scriitori nedreptăţiţi şi marginalizaţi, e o carte care face dreptate, aşa cum spuneam. O carte bună ca pâinea, care încurajează !

Şi s-a mai întâmplat o a treia minune, ca şi cum cartea de faţă ar avea o putere extraordinară, adună la un loc, într-un grup, oameni care se află la mari depărtări unii de alţii !

În final îi mulţumesc Domnului că această carte de CRONICI LITERARE, ca un Coş de flori, s-a născut, că ea există în publicistica românească şi în literatura română !

Fie ca Domnul să însoţească această carte mult timp de aici înainte !

Cu melancolie, Ştefan Dumitrescu

FIINŢA NEAMULUI ROMÂNESC

de TITUS BĂRBULESCU

O carte minunată, bogată ca un munte cu subsolul plin de comori, de rădăcini şi de înţelepciune, cu văile grele de umbră şi de smârcuri fertile, cu piscurile încărcate de miresme, de lumini, de nouri şi de minunăţii străvechi, cu văzduhul încărcat de culori şi de triluri nespus de dulci de privighetori, ca un pământ greu de izvoare adormitoare, cu păduri pline de arbori seculari şi de cântecele ciocârliilor, este cartea domnului profesor Titus Bărbulescu, intelectual român stabilit demult la Paris.

Şi un mare om de cultură, un om de o frumuseţe luminoasă şi gingaşă, uimitor de tânăr şi de senin,

mirosind a vremuri înalte şi a tărâmuri mitice, este domnul Titus Bărbulescu, octogenar, dacă nu nonagenar, (acum când scriem aceasta cronică literară la cartea domniei sale, luna aprilie a anului 2007) pe care l-am întâlnit în Biserica românească de la Paris, din Cartierul Latin, unde venise să asiste, în ziua de 16 martie, când s-au împlinit 50 de ani de la trecerea în eternitate a lui Brâncuşi, la slujba de pomenire a titanului sculpturii universale.

Iată, au trecut deja câteva săptămâni de la acest eveniment şi momentul în care am făcut cunoştinţă cu autorul FIINŢEI NEAMULUI ROMANESC, chipul său luminos, plin de bunătate şi seninătate, felul cum s-a înclinat când a dat mana îmi sunt atât de vii în minte încât nu pot să nu mă impresioneze ! Fie ca Domnul să-l binecuvânteze pe autorul acestei cărţi şi să-i dea mulţi ani de viaţă, plini de pace sufletească şi în luciditate !

FIINŢA NEAMULUI ROMANESC, cartea domnului Titus Bărbulescu, a apărut în anul 2005 la Editura Vestala, din Bucureşti, cu o prefaţă plină de omenie şi de dragoste, semnată de domnul Eugen Simion. Iată cum îl prezintă pe autorul cărţii, fostul Preşedinte al Academiei Române : „Mă bucur că am prilejul să scriu despre un profesor devotat şi prietenos pe care l-am cunoscut cu 35 de ani în urmă, (anul 1970.nn) într-un noiembrie umed şi friguros, când am ajuns la Paris ca tânăr lector de română, cu 500 de franci în buzunar şi o adresă notata pe o foaie de hârtie : Paris-IV, Sorbonne. Printre primii oameni pe care i-am cunoscut şi care m-au ajutat să trec peste acest handicap al adaptării

(ca să nu zic al supravieţuirii) au fost profesorii Alain Guillermou şi Tituts Bărbulescu.

Cel dintâi era titularul catedrei de română la Paris-III şi Paris-IV (limbi orientale), cel de al doilea, fiu de preot din Bucureşti, frate cu Cornel Bărbulescu, specialist în basmele româneşti, preda româna şi ţinea cursuri de civilizaţie românească la universităţile citate, şi în plus, învăţa pe străini franceza la Alliance-Francaise. Un pedagog de reală vocaţie, devotat culturii române, stâlp al comunităţii ortodoxe române din Paris. Am scris despre el în „Timpul trăirii şi tipul mărturisirii". Un om, repet, prietenos, săritor, bărbat, îmi amintesc frumos, la 70 de ani (când l-am văzut) manifesta în continuare o vitalitate seducătoare. Îi datorez mult, între altele faptul că m-a ajutat sa-mi găsesc o locuinţă convenabilă, la Romainville, la prietenul său, George Vasile, originar din Muscel, mic şi prosper meseriaş în „banlieue" Noer Est."

Nu aş fi dat acest lung citat din Eugen Simin, dacă nu aş fi descoperit uimit că portretul pe care criticul îl făcea profesorului Titus Bărbulescu, acum treizeci şi mai bine de ani, nu este numai cât se poate de profund şi de cuprinzător, dar este şi foarte actual. L-am găsit pe omul de cultură Titus Bărbulescu la fel de tânăr ca acum 30 de ani, când domnul Eugen Simion îi făcuse portretul în mintea şi in sufletul lui. Şi dacă omul acesta, domnul Titus Bărbulescu nu m-ar fi impresionat cu frumuseţea lui umană, cu omenia aceea românească, mirosind a ţarină şi a după amiază românească, plină de pace, rămasă luminoasă şi senină, fragedă, la mii de

kilometri de ţară, după o viată, pe care mi-o imaginez, nu fără dificultăţi. Şi, mai ales, subliniez acest lucru, dacă nu mi-ar fi devenit foarte drag, ca un bunic visat din copilărie, ca bunicul universal, dintotdeauna. Nu pot să uit generozitatea, căldura de pe chipul domniei sale, ca şi tremurul mâinii din momentul în care-mi scria autograful.

După ce am lecturat cu mare plăcere (fericite sunt cărţile care se citesc cu mare plăcere, ca şi cum s-ar citi singure, pe care le simţi hrănitoare, şi care îţi îmbogăţesc sufletul) cartea domnului profesor Titus Bărbulescu, personalitatea prietenoasă a octogenarului, mi s-a părut imensă şi blajină, proiectată pentru o mare durată temporală pe cerul culturii române.

„Fiinţa neamului românesc” nu este deloc o carte profesorală, sau doctă. Este mai ales opera unui îndelung şi însetat călător şi căutător al spiritului românesc, al profunzimilor fenomenului românesc. Este opera unui sociolog-istoric al civilizaţiei româneşti, dar este şi lucrarea unui psiholog-arheolog, dublat de un poet sensibil, şi de un pastelist care ştie admirabil să folosească şi tuşa groasă, dar şi lumina şi nuanţele dulci ale acuarelei. Este o continuă şi dulce-dureroasă chemare şi venire, întoarcere acasă. Ca dulceaţa amară a unui cântec de corn, vorba lui Eminescu, mai aproape, mai aproape, mai încet, tot mai încet, suflete nemângâiet. Fiinţa neamului românesc, temă fundamentală şi mult bătută a culturii române, este descoperită pas cu pas, dar si creată, cu fiecare articol, cu fiecare rând.

Iată un admirabil portret geografic antropologic al Fiinţei naţionale româneşti, şi un portret în stil grigorescian al românului : „Românul a fost semănat de Dumnezeu într-un spaţiu antropo-geografic favorabil în ceea ce priveşte nucleu dezvoltării lui organice şi de roire spirituală. Locul naşterii şi al creşterii lui etnogenetice este cetatea Transilvaniei, peisaj de plai cu păduri alpestre, cu aşezări umane : *fsate* (fossatum, foste tabere militare altădată în nordul şi sudul Dunării…construite plugăreşte, jos, pe valea apei, cu lunca ei, crângul şi câmp de arat, semănat, la marginea codrului secular care urca rărindu-se - rarişti de brad, apoi de jnepi -, cărări şerpuitoare printre arbori, smârcuri de izvoare, uneori stânci şi vaduri printre ele, de trecut apa; astăzi, satele, cu case de piatră, de lemn, acareturi, poartă largă, cu două laturi, care se închide când intră vitele; satele, casele sunt adunate în jurul bisericii; câte-un cătun răsfirat deasupra satului, pe coastă, pe lângă „drumul oilor”, cu strungă, la adăpost de viscol, cu „de-ale mâncării” iarna sau vreme de bejenie. Obştea satului are rânduiala ei „după lege”, legea pământului moştenită din moşi-strămoşi: un jude, un Chinezu (adică un cneaz) hotărăşte cu sfatul lui ce se cade, ce nu se cade între raporturile dintre oameni, în caz de ceartă pe avutul şi drepturile unora contra altora…Din aceiaşi societate rurală fac parte preotul, cântăreţii, soldaţii, meseriaşii: lemnari, olari, ciobotari, urdari, păcurari, adică ciobani cu turma. Femeile torc lână, bat cânepa, ţes covoare, spală, bat rufe la râu, duc de mâncare bărbaţilor la câmp, fac copii de care se

ocupă să fie mai vrednici decât taţii lor, mai luminaţi, de aceea duminica îi duce mama la biserică, la domnul părinte.” (pagina 10, „Despre Fiinţa neamului românesc”)

Recitind acest pasaj nu se poate să nu vedem talentul de zugrav în tonuri rustice, geologice, pământoase, sau de pastelist cald, de plastician, al autorului, care descriind geografia etnică se pomeneşte pe nesimţite intrând in viaţa satului vechi românesc, cu obiceiurile lui, cu ocupaţiile oamenilor. Şi ceea ce este extraordinar este că dl Titus Bărbulescu reuşeşte admirabil să re-creeze, să redescopere poezia aceea inefabilă, spiritul românesc inconfundabil, expresie a solului dar şi a mitosului acestui pământ locuit din străvechime. Parcă am mai întâlnit puterea aceasta evocatoare, şi culoarea cuvântului care dă vibraţia firului de iarbă, lumina aceea sfântă şi omenească din satele româneşti, de pe ţarini şi coline, la Nicolae Iorga, la Vasile Pârvan, însa la domnul Titus Bărbulescu tonul are o cuminţenie profundă şi o vitalitate admirabil condusă.

Iată o imagine de sus, perspectivală asupra proceselor agricole şi sociale ale vechii societăţi româneşti, o radiografie a procesului transhumanţei şi a mersului românilor în marele spaţiu euro-asiatic : „Turmele transhumează după primăvara mieilor, când urcătoare spre cumpăna apelor, apoi coborâtoare în văile croite de firul ape printre pasuri şi trecători ce străbat munţii înconjurători ca nişte raze pornite din centrul Rozei Vânturilor : spre Ţara Românească, adică dealurile, codri, câmpiile

dunărene, peste „Vadul oilor” la marea „Pontului Euxin” ; când spre Moldova, adică dealurile, codri şi câmpiile nistriene, peste limanul Nistrului, mai departe, prin părţile tătărăşti ; la miazănoapte, străbătând Carpaţii de sus, când codri „de aramă şi pădurea de argint”, plaiul, dealurile, izvoarele Siretului, Ceremuşul, când prin Maramureş, spre izvoarele, apoi câmpia Tisei, coborând la vale; la apus, străbătând Apusenii cu băile lor săpate sub piatră, de oameni „de piatră”, din care şi-au făurit sufletul, sfărmând-o, mândri ca lemnul nobil făcut cercuri, butoaie. Unelte casnice, stupi, case, porţi înflorite, troiţe, biserici…Apoi turmele cotesc spre miazăzi, spre câmpia Banatului, din nou urcătoare prin dealuri şi codri, plaiuri ale Carpaţilor bănăţeni şi ai Ungrovlahiei, pe „drumul oilor” peste vama cucului, spre Dunărea care a intrat în ţară luptând cu elementele şi forţa destinului la cazane, la porţile de Fier…”

Autorul surprinde şi ne relevează admirabil acel proces de roire al populaţiei care s-a înfiripat şi s-a dezvoltat în matca pelasgo-tracă încă din neolitic, şi care a continuat milenii de-a rândul, fiind unul dintre procesele algoritmice care au marcat istoria multimilenară a spaţiului carpato-istro-ponitic.., (Despre Fiinţa neamului românesc, pag 11)

Iată şi un portret psihologic de o esenţialitate şi cuprindere uimitoare al neamului românesc, făcut printr-o plonjare curajoasă în profunzimile istorice şi spirituale ale poporului roman : „România Mare va fi fost, cel puţin, un prilej unic în istoria românilor să întocmim un inventar de probleme şi soluţii

româneşti. Cu alte cuvinte, să lămurim în termeni moderni cine este şi cum este românul, şi să discernem liniile de afirmare originală românească. Din punct de vedere istoric, românii sunt un popor *subteran*. De la romanizarea Daciei şi până azi am dăinuit aproape tot timpul „sub vremi”, sub invazii „barbare” şi sub stăpânirea periodică a trei împărăţii : turcească, austro-maghiară, rusească. „ (Cum este românul)

Ideea aceasta a *poporului subteran, a formaţiei noastre în subterana istorie* o întâlnim la Blaga, dar nu atât de vertical. Blaga spune că în momentele de restrişte ale invaziilor ne-am retras în codri, în aistorie, intr-un spaţiul aistoric, domnul profesor Titus Bărbuleascu, nuanţează, dar şi radicalizează conceptul, ne-am retras în subteran. Si de aici decurge întreaga noastră formaţie sufletească, meandrele devenirii ei, şi comportamentul de supuşenie, de flexibilitate într-o parte şi în alta, de cap tăiat ca sa nu-l taie sabia, dar şi faptul că ne-am dat întotdeauna cu cel mai tare, că ne-am îndoit încotro a bătut vântul. Pupă-l în bot şi papa-i tot, cum zice Caragiale. Autorul recunoaşte că acestea ar fi datele noastre negative : „Date negative : câteva secole de „somn aistoric” al elementului românesc sub norii grei ai vremurilor de ocupaţie sau de conlocuire – bună sau rea – cu cei pe care i-a vânturat soarta peste pământul românesc ! (Cum este românul, pag 27) Concluzia domnului profesor Tit Bărbulescu, privind profilul nostru spiritual, şi mecanismele care stau la baza comportamentului nostru social şi istoric, al structurării si dezvoltării

lui, este cât se poate de plastică, dar şi de profundă, de obiectivă :" Un lucru este sigur : sub fatalitate românul şi-a croit drumul său subteran, singur, de „copac pieziş în câmpie", cum ar fi zis altădată un mare poet, astăzi bătrân şi regretat. „ (Cum este românul, pag 28). Aşadar de aici ar veni psihologie noastră dedublată, subterană, lipsită de reacţie şi ofensivitate, ca şi modul nostru de a gândi şi de a ne comporta *pieziş*.

Format la şcoala veche a gândirii istorice, nefiind familiarizat cu noile terii ale „daciştilor", curent în istorie iniţiat de Eminescu şi de Nicolaie Densuşianu, iar mai apoi dezvoltat de Constantin Iosif Dragan şi de Napoleon Săvescu, domnul Titus Băbulescu îi acordă romanizării Daciei, o dimensiune peste realitatea istorică obiectivă, adevărul fiind că elementul roman a influenţat extrem de puţin, sau oricum mai puţin decât s-a afirmat de către şcoala latinistă , de gândirea şi operele istoricilor noştri..

Titus Bărbulescu recunoaşte însă că această problemă a Fiinţei neamului românesc nu este una rezolvată, terminată, bătută în cuie,"mântuită", cum zice autorul, ci una deschisă îmbogăţirilor, cătărilor, noilor descoperiri : „ Nemântuită este tema fiinţei neamului românesc sortit să dăinuiască şi să crească sub vreme sau peste vremea lui istorică de aproape două mii de ani."

În ceea ce priveşte destinul viitor al poporului nostru Titus Bărbulescu este mai degrabă optimist.

Conţinutul cărţii, format din Articole publicate în diverse reviste, unde a putut şi el să-şi publice

producţiile, de-a lungul timpului, (revista Bisericii Sfinţii Arhangheli, Cuvântul românesc, aprilie 1987, revista Scriitorilor români, Munchen, 1986, Cuvântul românesc, iunie, 1991, etc) este un lung şi complicat, complex excurs epistemologic în lumea interioară a Fiinţei româneşti (acum, după ce i-a descris cadrul geografico-istoric şi social-cultural proiectat pe marea punte Euro-asiatică în care existăm de la început) pe care o străbate ca pe o geografie fabuloasă, mitică, sacră, adăugând câte o cărămidă la marele templu al fiinţei naţionale cu fiecare temă asupra căreia se aplecă, pe care o analizează, cu fiecare pas. Iată cum este pusă în evidenţă relaţia dintre folclor şi biserică de-a lungul timpului, o relaţie creatoare de cultură : „ Toată istoria noastră se află în folclor şi teologie; păţanii năzdrăvane, patimi, peste toate românul îşi face cruce şi zice : Doamne ajută ! Între basm şi biserică s-a legănat copilăria noastră, s-a legănat istoria neamului nostru. Făt frumos a murit de dorul tinereţii veşnice; Hristos a pătimit şi s-a îngropat şi a înviat a treia zi după scripturi…De aproape două mii de ani, neamul nostru s-a născut şi a crescut o dată cu creştinismul, a pătimit şi s-a bucurat. „(Sfintele Paşti şi tinereţe fără bătrâneţe. (pag 31)

Într-un studiu asupra Ciocoilor şi a neciocoilor, publicat la Paris, în 1994, plecând de la arheologia lexicului („Cuvântul Ciocoi derivă de la ciocul păsării de pradă, fiind sporit în conotaţia lui morală de sufixul peiorativ – oi, utilizat în porecle (cf, ciori, vistavoi, moroi…). În evoluţia lui semantică a fost, probabil, contaminat şi de barbă-cioc, bărbuţa tăiată

cu grijă a unui fante de curte veche) ”musca” unui crai din vremea lui Napoleon al III-lea. Ciocoi şi neciocoi, pag 39) „ Titus Bărbulescu trece pe nesimţite printr-o cercetare complexă, cu o mare deschidere către domeniul istorie, al sociologiei şi al filozofiei culturii la realizarea unei eseu-monografic al perioadei de tranziţie a societăţii româneşti de la perioada în care predominau relaţiile de tip feudal la epoca modernă în care relaţiile de tip capitalist au devenit cvasitotalitare.

Într-un capitol admirabil, intitulat „ Simion Mehedeinţi, Herman von Keyserling, Petre Ţuţea şi destinul românesc (pagina 46) Titus Bărbulescu îşi dezvăluie cu prisosinţă şi vervă harul său de filozof al culturii şi al istoriei. În capitolul „Despre naţionalismul românesc şi nenorocul românilor” (pag 55) Titus Bărbulescu încearcă să dezlege, cu melancolie şi durere misterul nenorocului nostru ca popor, miezul de foc şi de suferinţă al istoriei şi al organismului românesc. (Cuvântul romanesc, octombrie 1987). Articolul sau capitolul „Străinul în literatura noastră” (pag 77) este unui dintre eseurile care realizează cel mai profund studiu şi cel mai vast excurs în stratul psihologic şi filozofic al acestei teme, construind un studiu-introspecţie al acestui motiv de o mare valoare în literatura şi cultura română.

Eseurile lui pe marginea personalităţii şi a operelor scriitorilor români şi a filozofilor, asupra cărora se apleacă, (Macedonski. C Virgil Gheorghiu, Marta Bibescu, Mircea Eliade, Cioran, Horia Stamatu, Mircea Vulcănescu, Petre Ţuţea,Lucian

Blaga) sunt opera unui spirit de mare fineţe, familiarizat cu profunzimile culturii române, capabil de sinteze uimitoare, de panorame superbe ale peisajului spiritului românesc.

Cartea te îmbogăţeşte spiritual enorm, şi se citeşte cu mare plăcere. Pentru că toate articolele, de fapt mai mult eseuri şi studii care comunică intre ele, interferând şi alcătuind o viziune unitară, cu un larg orizont, bogat şi imens, ai impresia că ai lecturat o Monografie romanescă a culturii române şi a Fiinţei naţionale româneşti.

Este mare păcat că acest cărturar, cu o minte largă şi scrutătoare, capabil să ilumineze pante şi adâncimi nebănuite ale universului românesc, a fost ţinut decenii departe ţară, iar acum este atât de puţin cunoscut în cultura română, pentru că Titus Bărbulescu stă oricând alături, în mare tagmă a marilor spirite creatoare de sinteze, de Vasile Pârvan, Lucian Blaga, Mircea Eliade, Mircea Vulcănescu. Să-i mulţumim Domnului, că deocamdată avem în cultura română această carte esenţială ca un nucleu de cristal, iar autorului să-i dorim multă sănătate şi o repede şi nesfârşită întoarcere acasă.

NOAPTE BUNA, DOMNULE PROFESOR !

Roman de ALINA DIACONU, apărut la
Editura Cartea Românească, 1995

Ce curioasă poată să fie viaţa şi ce paradoxală este istoria. Câţi români ştiu, dar mai ales câţi scriitori români ştiu, că un mare scriitor român, doamna Alina Diaconu (şi care este totodată un ambasador al culturii şi al poporului român în universalitate) trăieşte departe de ţară, în Argentina.

Autoare a mai multor romane, (Alina Diaconu este autoarea a şapte romane. Iată-le: „Doamna”, 1975, „ Noapte bună, domnule profesor !”, 1978, „Îndrăgostită de zid”, 1981, „Pat îngeresc”, 1983, „Ochii albaştri”, 1986, „Penultima căsătorie!, 1989 (Premiul Meridianul de Argint) şi „Cei devoraţi „, 1992) din care majoritatea premiate, scriitoarea română face, ca puţini alţi scriitori, cinste literaturii şi spiritualităţii române în planul culturii mondiale.

Ne vom ocupa în această recenzie de romanul „ Noapte buna, domnule profesor!” („Buenas noches, profesor”) , apărut in anul 1978, la Buenos Aires în şi distins cu Menţiunea de onoare a Scriitorilor Argentinieni. În româneşte romanul a apărut abia în 1995, la Editura Cartea Românească, în traducerea mai mult decât inspirată, care-l redă în modul cel mai profund universului cultural românesc, a doamnei Tudora Şandru Olteanu.

Cartea este un elogiu melancolic, luminos amar, adus dascălului, profesorului de literatură, o meditaţie profundă şi dureroasă asupra fiinţei şi a destinului profesorului de literatură în societatea contemporană,la noi şi în Argentina, şi în lume, într-o lume ca aceasta în care trăim, în care cultura, mai ales cultura umanistă este din ce în ce mai marginalizată, iar profesorul de română un om care trăieşte mai mult în lumea lui, şi un om fără importanţă socială.

Domnul profesor Lopez, sau , simplu, *Lopez,* cum îl numeşte în toată cartea prozatoare, sau *Lopecito,* când îl alintă de multe ori, are psihologia profesorului român , dar şi a celui argentinian, dacă ţinem cont de faptul că Alina Diaconu s-a stabilit în Aregentina de la vârsta de 14 ani. Dar şi a profesorului de literatură în general, din oricare ţară, şi din toate timpurile, ne vine să spunem forţând nota, pentru că aşa cum Ion Creangă a creat, în literatura română şi în cea universală, *imaginea copilului universal*, la fel şi prozatoarea română reuşeşte admirabil să construiască în această carte *arhetipul profesorului de română universal.*

Romanul „ Noapte bună, domnule profesor !” (cartea a fost distinsă cu Menţiunea de onoare a Societăţii scriitorilor argentinieni) şi personajul cărţii, *domnul profesor Lopez*, care are ore la două licee din Buenos Aires, la liceul Martin Fierro şi la liceul Pedagogic, este un „monument de o frumuseţe tomnatică, bolnăvicioasă şi amară, ca o muzică de Bach”, închinat profesorului de literatură.

În toate ţările, credem, *Profesorul de literatură*, cel prin sufletul şi mintea căruia trece literatura unui popor, a unei naţiuni, dar şi literatura universală pentru a ajunge în minţile copiilor din şcoli, generaţie după generaţie, adică în mintea şi sufletul unui popor (câţi dintre noi s-au gândit că tezaurul de valori literare al unei naţiuni ajunge, se reîntoarce în memoria şi sufletul unui popor, filtrate, redate, interpretate de minţile şi prin minţile şi sufletele profesorilor de română. Şi dintr-o dată, prin menirea lor, avem o altă viziune asupra profesorului de română, asupra importanţei lui în cultura, în viaţa unei naţiuni) se detaşează ca *tipologie sufletească* de tipul profesorului de matematică, sau de biologie, de pildă. Este mai romantic, mai spiritual, mai visător, mai desprins de realitate, are *o frumuseţe umană* aparte. Interioritatea fiinţei lui este însăşi cultura, universul valorilor spirituale asimilate. Or prozatoarea româno-argentiniană reuşeşte cu subtilitate şi cât se poate de convingător să redea tocmai acest lucru foarte important.

Profesorul de literatură are o aură specială, o frumuseţe şi o lumină împrumutate de la lumina de lună a poeziei, de la frumuseţea, melancolia şi suferinţa cărţilor lecturate, de la meditaţia spiritului uman aplecat asupra zădărniciei acestei lumi, asupra operelor literare, care adună în ele simţirea, gândirea, visele, iluziile, aşteptările popoarelor, create de la începutul lumii.

Iată un adevăr pe care nu ştim câţi oameni l-au sesizat, şi pe care scriitoarea româno-argentiniană

Alina Diaconu ştie să-l pună în evidenţă cu sensibilitate, cu subtilitate, cu o tuşă îngroşată cu delicateţe şi dragoste, cu o imaginaţie bogată, cuprinzătoare.
Este domnul profesor de literatură Lopez *un om frumos*, ca fiinţă umană ? da, putem să spunem că domnul profesor de literatură (argentiniană, dar şi universală) este un om, ca fiinţă umană *tipologică* şi ca personaj reprezentând *tipologie profesorului* de română, foarte frumos. De o frumuseţe tomnatică, târzie ca un apus al vieţii, de o frumuseţe crudă ca o acuarelă care înfăţişează frumuseţea şi drama destinului uman, ca o meditaţie abisală asupra vieţii, ca o elegie a lumii, ca o frescă ce adună toate gesturile şi actele umane pe care le săvârşeşte profesorul de literatură în viaţă, ca o muzică melancolic sfâşietoare.

Or romanciera ştie să construiască această frumuseţe, (această nostalgie imensă a vieţii şi a istoriei) a profesorului Lopez, cu o acribie, cu o ştiinţă infinită a detaliului, cu o delicateţă insistentă, forţând de multe ori lucrurile, reuşind în final să ne dea imaginea melancolic sfâşietoare, proiectată pe cerul acestui veac, a acestei frumuseţi umane, a acestei opere spirituale. Pentru că, şi subliniem lucrul acesta, personajul profesorului Lopez, *modelului lui ca fiinţă umană*, este o operă care ţine de arta plastică, dar şi de cea muzicală, proiectată discret pe fundalului operei literare, al romanului, dar şi pe fundalul social al epocii.

Este vorba desigur despre frumuseţea acestei tipologii a *Profesorului de literatură*, construită

milimetru cu milimetru, cuvânt cu cuvânt,tuşă cu tuşă. Prozatoarea Alina Diaconu ne apare ca o Penelopă care nu vrea să-şi termine niciodată pânza. Cât de subtil şi în acelaşi timp cu câtă bogăţie de mijloace redă romanciera această frumuseţe de visător, a Profesorului, de om care se îndepărtează de real, şi care totuşi ajuns în culmea unei vârste îşi întoarce privirea, fixând-o pe chipul Dulcineei care i-a ieşit în cale. Prozatoarea pictează calmă şi obsesiv, ca într-o acuarelă, puritatea personajului plină de naivitate, de ingenuitate, a fiinţei umane aparţinând acestei tipologii, *profesorul de literatură.*

Iată-l pe domnul Lopez în contrast cu domnul profesor de geografie, Randolfini, colegul şi prietenul lui, sau iată-l pus faţă în faţă cu Doamna Directoare a Liceului, cu scorpia, simbolizată atât de bine de personajul creat de Alina Diaconu în roman, în care veţi vedea atât de clar tipologia Directoarei, severă, mergând cu pieptul scos în faţă, întotdeauna încruntată, şi care simbolizează această categorie de profesori cu înclinaţia de a deveni directori, cărora le place să conducă, să controleze, să dea indicaţii, să te ia la rost, dacă te vede într-un anume fel, care se simt ei, atunci când controlează cu ochi de vultur spaţiul în care se simt stăpâni. Ce personaj memorabil, Personajul Directoarei, creează romanciera în cartea sa !, care pune însă, prin contrast şi mai bine în evidenţă frumuseţea umană şi spirituală a Profesorului de română. A acestei tipologii aparte a Învăţământului, din orice ţară de pe glob.

Vorbeam de frumuseţea „statuii” (profesorul Lopez ca personaj are o evidentă dimensiune de „statuie”, dar şi de portret pictural, aparţinând mai degrabă acuarelei), Profesorului de română, lipsită de durităţi, de umbre, de invidie, de asperităţi, încărcată de o bonomie şi de o bunătate uimitoare, lipsită de materialitate chiar, de acea materialitate terestra, joasă… La sfârşitul lecturii personajul, „statuia personajului” ne apare şi mai frumoasă, şi mai ireală, ca şi cum ar avea în ea ceva de păpuşă de pluş, de portret pictat cu o ceaţă luminoasă.

De aceea spunem că romanul este o meditaţie (plină de dragoste, de îngrijorare maternă, am spune) filozofică şi muzicală, asemenea cântecului cornului de vânătoare, asupra acestei tipologii umane, pentru care autoarea cărţii are o înclinaţie aparte. În fond autoarea romanului se transferă în modul cel mai discret, în fiinţa eroului ei, dar şi profund, colorând substanţa personajului. Într-un fel am putea să spunem, parafrazându-l pe un alt autor celebru, că domnul profesor Lopez este autoarea. În acelaşi timp sesizăm, dincolo de dragostea autoarei faţă de tipologia profesorului de română, o anume îngrijorare, şi o atitudine ocrotitoare. Ca şi cum ar vrea să ne spună : vă rog să fiţi atenţi cu domnul profesor Lopez, cu această *tipologie umană*, cea mai frumoasă, cea mai sensibilă, ciudată, şi vulnerabilă totodată. Şi când spunem lucrul acesta ne gândim la condiţia de victimă a personajului central al cărţii, el îşi este propria sa victimă, dar şi a lumii, materialiste şi obtuze în care trăieşte, şi de care s-a distanţat.

La cine am mai întâlnit această temă, acest motiv literar, al profesorului, al dascălului de o frumuseţe impresionantă ? Nu cunoaştem în literatura universală un asemenea caz. Motivul este însă cunoscut în literatura română, vrem să spunem că rădăcina lui este în literatura română, şi ne gândim în primul rând la „Domnul Trandafir, al lui Sadoveanu, la Bădiţa, primul dascălul lui Ion Creangă. Vrem să facem o filiaţie cu dragostea secretă autoarei pentru personajul ei, vai, care sfârşeşte, şi din acest moment romanul devine foarte profund, abisal, ca o victimă a lumii în care trăieşte, în primul rând ca o victimă a frumuseţii lui umane.

Domnul profesor Lopez, lipsit de frumuseţea poeziei, de ideile şi visele sale, de dialogurile atât de frumoase cu el însuşi (romanul în ansamblul său este creaţia acestui dialog nesfârşit, al personajului cu sine însuşi, ideea care ne sugerează fenomenul dedublării intelectualului) şi cu marile cărţi, citite, şi-ar pierde dintr-o dată consistenţa şi specificul tipologiei. De altfel vom sesiza că o dată cu trecerea anilor personajul îşi pierde energia, tenacitatea, curajul şi dezinvoltura tinereţii, vedem cum statuia sa se „înmoaie”, cum se face parcă mai mică, iar mintea i se adânceşte concentrându-se obsesiv asupra unor sentimente, gânduri, fixându-se pe pliurile profunde şi cutele ascunse ale sufletului. Domnul profesor Lopez nu este deloc un om ambiţios, puternic, iar cu înaintarea în vârstă este tot mai puţin realist, rutina îşi pune tot mai mult amprenta asupra vieţii sale şi a soţiei lui (un alter

ego al său), Sarita, fiica evreului Moriţ Gutman şi a Belindei Ianchelevici.… Fabricant şi comerciant de stofe, care n-a vrut să-şi dea fata după un goim, (acelaşi motiv al goimului, cunoscut în mai toate literaturile) după colegul ei de facultate, viitor profesor de literatură.

Trebuie să spunem că personajul central al cărţii te impresionează, cum puţine personaje ne-au impresionat în viaţa noastră, fiind unul dintre cele mai reuşite din literatura contemporană, din literatura celor două ţări, cărora le aparţine romanciera Alina Diaconu.

2

Abordat dintr-o altă perspectivă, romanul este un studiu fiziologic şi psihologic al „decăderii şi al înstrăinării intelectualului”, al *Profesorului de literatură* în civilizaţia contemporană.

Profesorul Lopez este o fiinţă care aparţine deopotrivă celor două mari dimensiuni ale lumii, adică universului cărţilor, dar şi lumii concrete, lumii fizice. Îmbogăţirea spirituală, creşterea şi adâncirea interioară a fiinţei, duce la atenuarea instinctului vieţii, la pierderea contactului cu realitatea, la anestezierea setei de viaţă. Acelaşi lucru se întâmplă şi cu Sara, soţia lui, prietena şi iubita din studenţie a lui Lopez, „rusoaica” revoluţionară, cum o alinta el. Dea altfel scriitoarea surprinde admirabil evoluţia lor în tandem, ca şi cum ar fi jumătăţile aceleiaşi fiinţe, şi ei chiar sunt jumătăţile unei unităţi. (Aşa cum spuneam, romanul se naşte din dialogul, din setea de comunicare, de

regăsire a unei jumătăţi a fiinţei personajului cu cealaltă jumătate. Metafora aceasta a celor două jumătăţi ne aduce aminte motivul sculptural al unităţii femeii cu bărbatul de pe „Poarta sărutului”, a lui Brâncuşi.
Mediul cultural şi bogăţia spirituală duc la devitalizarea fiinţei, la căderea ei într-o lâncezire existenţială, la un fel de osificare a bărbatului şi a femeii.

Privită de aproape această „decădere” a vitalităţii fiinţei umane ni se pare plină de o dulce şi amară frumuseţe, privită însă de departe (în istorie) ne dăm seama că ne găsim în faţa unei abia sesizabile tragedii existenţiale a Omului. (la nivelul istoriei este ceea ce se întâmplă cu Omul, cu specia umană, cu Civilizaţia)

De ce se întâmplă devitalizarea aceasta a fiinţei umane ? De ce trăirea în lumea cărţilor îl face pe om să piardă percepţia realităţii (motivul central al cărţii „Don Quijote de la Mancea”, romanul lui Cervantes, motiv filozofic şi literar al spaţiului cultural hispanic), reperele sociale, şi setea de viaţă ? Nu ştim. Dar fenomenul se petrece lent, insidios, pe nesimţite. Această devitalizare şi înstrăinare de universul, de lumea în care trăim, se petrece pe nesimţite, cum spuneam, la nivelul întregii societăţii şi spiţe umane, ea vine insesizabil ca bătrâneţea.

Profesorul Lopez a scris o lucrare despre marea carte a literaturii universale „ Don Quijote de la Mancea” şi despre marele eroul al literaturii spaniole, Don Quijote, pentru că eroul şi motivul

literar, al lui Don Quijote au fost obsesia vieţii lui, acel ceva cel mai profund lucru al existenţei umane către care tindem în viaţa aceasta. Domnul Profesor Lopez face o legătură directă (o trimitere organică şi metafizică în acelaşi timp la mitul şi la motivul lui Christos. Don Quijote, eroul simbolic al poporului spaniol şi al spiritualităţii hispanice are o dimensiune christică, - aceasta este observaţia, descoperirea şi teza pe care o dezvoltă domnul Profesor Lopez în lucrarea sa despre Don Quijote, idee extraordinară şi tulburătoare, să recunoaştem, uimitor de profundă, filozofică în acelaşi timp…) între motivul lui Isus Christos şli cel al lui Don Quijote, între Don Quijote şi Christos, idee, aşa cum spuneam, îndrăzneaţă, profundă, dar şi… capabilă să stârnească reacţii de contestare. Oricum, numai ideea ca atare şi este extraordinară, dând o profunzime abisală romanului. O perspectivă filozofică largă.

Trebuie să observă că pentru cititorul profund, obişnuit cu marea literatură, pentru analistul şi eseistul literar, în acest moment întregul univers de semnificaţii al romanului explodează, semantic, filozofic, hermeneutic.

Din acest moment (greu sesizabil de cititorul comun, care ia cartea ca pe o literatură de vacanţă) romanul devine unul filozofic, psihanalitic, un roman „greu”, care ţine de marea literatură, un mare roman.

Demers al spiritului lucid al profesorului Lopez, aventură a super-egoului, a supra-conştiinţei personajului cărţii, care se acuză ca n-a făcut nimic

în viaţa aceasta pentru a ieşi din condiţia mediocră în care se complace, cartea ne dezvăluie mecanismele abisale ale satisfacţiei spirituale şi efectele ei, şi inadaptarea intelectualului la civilizaţia contemporană.

Domnul profesor Lopez este desigur şi el un Don Quijote al zilelor noastre, care se lasă să cadă în capcana întinsă de lumea cărţilor. Şi atunci se întâmplă acelaşi lucru pe care-l trăieşte marele erou spaniol, Don Quijote, care evadează în…irealitate. Evadare prin care el se salvează de mediocritatea realului, a realităţii, a lumii în care trăim, devenind ridicol (din perspectiva lumii, a mediocrităţii) şi trăind în lumea ireală a închipuirii sale, dar terifiant de măreaţă. Prin această evadare în ireal, *profesorul de literatură*, Intelectualul, Omul îşi regăseşte măreţia, puritatea, demnitatea, onoarea, frumuseţea umană, visele.

La fel ca eroul său, Don Quijote, Lopez (Lopecito cel bolnav de gripă, bătrânul cu tabieturi, corcolit de soţia sa, Sara, care a devenit prizonierul micilor bucurii, vezi colecţia de pipe de care se bucură ca un copil) va evada şi el din universul rutinei, în încercarea de a se salva de mediocritatea vieţii, de rugina condiţiei umane de profesor… Lucrul acesta se va întâmpla pe nesimţite, declanşat de un detaliu, de o întâmplare nesemnificativă (vedem aici metafora, ideea că un lucru mic, nesemnificativ poate declanşa mari procese, mari semnificaţii, în viaţa ca şi în istorie Că viaţa noastră, destinul este produsul întâmplării)

Colegul lui, profesorul de geografie Randolfinii (o altă tipologie umană, bine conturată, admirabil redată) îi spune că eleva sa Mara Leadeira, a întrebat de el, de domnule profesor de literatură Lopez, în timpul cât Lopecito a fost în concediu de boală, în perioada de refacere. Acest amănunt, că eleva sa a întrebat de el, declanşează în mintea şi în inima profesorului Lopez sentimente, afecte, întrebări, momente de reverie şi satisfacţie, noi semnificaţii date detaliilor legate de eleva sa Mara Ladeira, una dintre elevele sale cele mai bune.
Din momentul acesta Profesorul Lopez începe să se îndrăgostească de eleva sa, de Mara, căreia îi place să citească, şi care are deja încercări literare, pe care i le va arăta profesorului. Profesorul Lopez o invită la cafenea, discuţia dintre ei alunecă înspre familiaritate şi intimităţi, înspre profunzimi sufleteşti.

Da, domnul Profesor Lopez se îndrăgosteşte de eleva lui, nurii ei şi frumuseţea elevei capătă în conştiinţa bătrânului dascăl, cum îi place să se alinte, aura Dulcineei Del Toboso, iubita nefericitului erau al lui Cervantes. O trădează astfel pe soţia sa Sara, pe iubita lui din studenţie, pe rusoaica lui, pe acest Sancio Panza al său, feminin (aşa cum am mai spus, un alter egou al său, ca şi super -ego -ul lucid, care declanşează şi susţine tot timpul demersul romanesc), de o frumuseţe umană, ca tipologie feminină, impresionantă. Şi care consonează cu frumuseţea umană a personajului principal, Profesorul Lopez, soţul ei.

Amândouă personajele principale, domnul Profesor de Literatură şi soţia sa, Sara, colega lui de facultate, care nu va profesa, dar va da meditaţii toată viaţa, ca să se ajungă cu banii, cea care şi-a părăsit familia ei de evrei, bogată, ca să se mărite cu goimul de Lopez, sunt de un omenesc, de o frumuseţe umană impresionantă.

Ca şi soţul ei, cărei i se devotează, pe care îl va cocoloşi toată viaţa, a cărui tovarăşe de viaţă minunată este, şi ea va aluneca în penumbra caldă şi protectoare a rutinei şi mediocrităţii, în capcana nemiloasă a obişnuinţei, cea care îţi secătuieşte, îţi videază şi viaţa şi fiinţa.

Ca şi eroul lui Cervantes, atras în cursă de vicleana Mara (simbolul Dalilei în formare, al femeii viclene, incapabile de iubire) Profesorul Lopez se va scufunda în lumea visului. A irealităţii. În cazul personajului nostru, al unei amnezii ciudate. Domnul Profesor Lopez, care va merge la şcoală în continuare, care nu va ieşi din tabieturile lui, care va lâncezi în pat ca pe vremea când a avut gripa şi s-a refăcut după mult timp, va trăi cu Sara în mintea lui, aşa cum erau ei în realitate. Sara va muri, el o va conduce pe ultimul drum, se va certa cu familia ei evreiască, va veni acasă şi îşi va continua existenţa lui banală stând mai mult în pat. Va uita şi de moartea Sarei şi de moartea sorei lui. Uitarea morţii Sarei simbolizează lupta lui Don Quijote cu moartea şi înfrângerea ei prin uitarea desăvârşită, anularea definitivă a moţii. Victoria asupra morţii !

Romanul, „Noapte bună, domnule profesor „”, altfel unul plin de poezie, un roman filozofic, în

profunzimea sa, se termină cu această scufundare a Profesorului Lopez în dulcea uitare a nopţii minţii omeneşti. Pentru că dragostea nemaifiind posibilă, (Mara Ladeira, este o tânără fluşturatică, uşoară, care după ce îl atrage în capcana dragostei îl va respinge brutal) nu mai este posibilă nici salvarea ! Nici a lui, a Profesorului Lopez, nici a soţiei sale, Sara, odată ce în cazul lor dragostea s-a stins demult, ucisă de rutina viaţii.

Frumos roman, impresionant roman, îţi spui la sfârşitul lecturii. Cartea, asemenea unei melopei nesfârşite, îţi lasă un gust amar. Sufletul îţi este plin de tristeţe, aşa cum se lasă în serile de toamnă fumul pe zare. Ai în faţa ochilor întreaga viziune asupra vieţii, a fiinţei umane nefericite într-o lume materialistă şi egoistă, a Omului intelectual, văzut în istorie.

Aceasta este Semnificaţia, Înţelesul profund al vieţii şi Omului, pe care ni-l revelează în această carte Alina Diaconu. De aceea romanul acesta, „Bună seara, domnule Profesor !”, care ţine de proza lirică, psihologica, mai mult, şi nu de epicul dens, realist, este un roman psihologic şi filozofic de valoare, o carte mare.

Iar doamna Alina Diaconu una dintre prozatoarele mari ale literaturii române, alături de Hortensia Papadat Bengescu, de Veronica Tamaş, de Nicoleta Voinescu, de Rodica Elena Lupu, şi una dintre marile romanciere argentiniene.

Îi mulţumim Domnului că am avut norocul de a o cunoaşte pe doamna Alina Diaconu, şi de a o aduce acasă, în literatura română, prin comentarea şi

analiza romanului său, unde va ocupa un loc însemnat în galeria creatoarelor de literatură română. Romanul Alinei Diaconu îmbogăţeşte în mod fundamental literatura română şi pe cea argentiniană, autoarea fiind astfel una dintre marile ambasadoare ale culturii române în lume. Hotărât lucru, ne aflăm în faţa unei mari prozatoare contemporane.

ALINA DIACONU,

O MARE SCRIITOARE ROÂMNO-ARGENTINIANĂ

CARE TREBUIE RECUPERATĂ DE LITERATURA ROMÂNĂ

PENULTIMA CĂLĂTORIE, roman de Alina Diconu

Necunoscute sunt căile Domnului, şi mari sunt minunile pe care ni le dăruieşte El. Nu credeam să cunosc (să descopăr) un mare scriitor român aflat la mii de kilometri distanţă şi să văd în cărţile lui acea fibră inconfundabilă a spiritualităţii daco-române care izbucneşte acum ca o inflorescenţă, în literatura română şi în literatura universală. În creaţia celor mai mari scriitori români.

Puţini ştiu că la mii de kilometri de ţară, în Buenos Aires, capitala Argentinei, locuieşte unul dintre cei mai valoroşi scriitori român daţi de acest popor în cea de-a doua jumătate a secolului XX. Autorul acestei Cronici literare, criticul şi eseistul

Ştefan Dumitrescu, născut la cumpăna secolului XX, anul Domnului 1950, cunoaşte foarte bine generaţia 60 din literatura română, cea care l-a fascinat în perioada formării sale ca scriitor, denumită generaţia de aur. Generaţia lui Nichita Stănescu.

Ei bine, scriitoarea Aline Diaconu (născută la Bucureşti în 1945) face parte din această generaţie de aur, fiind unul dintre scriitorii importanţi ai ei. Cu romanele de mare valoare pe care le-a dat literaturii argentiniene şi literaturii române, doamna Alina Diconu îşi ocupa cu demnitate, în modul cel mai normal, locul în această generaţie ! Tocmai de aceea, credem că ar fi foarte bine, credem că ar fi lucrul cel mai normal, s-o aducem acasă, (în „acasul", „acasa" ei, cum ar spune Heidegger) în ţara ei, ţara în care s-a format ca scriitor (doamna Alina Diaconu pleacă în emigraţie împreună cu familia în anul 1959), în literatura care a dat-o, pentru a-şi ocupe locul meritat.

Anul trecut i-am lecturat şi i-am recenzat romanul „Noapte bună, domnule profesor !", anul acesta (întâmplarea prin care am cunoscut-o pe doamna Alina Diconu, noi fiind în ţară şi domnia sa tocmai la Buuneos Aires, ţine tot de domeniul miracolului, al miraculosului, fiind o întâmplarea pe care o încadrez în categoria minunilor care ni s-au întâmplat în viaţă. Aşa cum şi destinul scriitoarei ţine tot de domeniul miracolului, al încercării profunde şi grave la care ne supune Dumnezeu) mi-a parvenit venind din îndepărtata Argentină romanul „Penultima călătorie", care se citeşte cu aviditate, în tensiune, cu un gust amar !

Romanul „ Penultima călătorie” (cel mai bun roman argentinian al anului 1989, distins în Argentina, cu distincţia „Meridianul de Argint”. De altfel ţinem să precizăm din capul locului că ne găsim în faţa unei scriitoare foarte dotate, a unui mare spirit, cu capacitate profundă şi rafinată de a absorbi şi prelucra motivele, ideile, temele universului românesc şi ale Universului secolului XX, în acest moment unul dintre cei mai mari scriitori ai Argentinei, cum ar fi la noi Marin Preda sau Eugen Barbu.), este al doilea roman pe care îl citesc, (publicat in ţară de editura Univers, în anul 1994 , deci la cinci ani după ce a apărut în Argentina, în colecţia „Scriitori români din exil”, în traducerea foarte bună a Mirelei Petcu) şi îl recenzez cu conştiinţa că mă aflu în faţa unei cărţi mari: Convingerea noastră că ne găsim în faţa unui scriitor dotat, a unui scriitor grav, capabil să redea conţinutul şi adevărurile importante ale lumii în care trăim, fiind de acum pe deplin formată.

Iată cum este apreciată scriitoarea româno-argentiniană Alina Diaconu, în ţara de adopţie, în limba căreia de altfel şi scrie : „ O carte Viguroasă şi dură ca un film teribil” (Nuevo Sur), „Roman gândit şi realizat magistral” (La Prensa), „…o proză diafană şi multicoloră, cristalină, învăluitoare ca un descântec lent” (El Cronista). Citatele acestea sunt ca se poate de convingătoare. Aşadar şi scriitorii din Argentina sunt de acord că ne găsim în faţa unui scriitor de valoare, important.

După Emil Cioran, cel mai mare stilist pe care România l-a dat Franţei, (şi unul dintre marii stilişti

ai lumii!) după Eugen Ionescu, un mare dramaturg pe care România îl dă Franţei şi literaturii universale, iată că poporul român îi dă Argentinei pe unul dintre scriitorii ei importanţi de azi !

Aflat în faţa unui roman polisemantic şi profund noi îl vom comenta, îl vom interpreta din perspectivă românească, şi din perspectiva literaturii universale, căreia îi aparţine !.

În primul rând trebuie să spunem că ne află în faţa unui mare roman, a unui roman care re-inventează, din punct de vedere formal, dar şi din punctul de vedere al substanţei, ceea ce îndeobşte se cunoaşte a fi romanul modern al secolului XX. „Penultima călătorie" este un roman al familiei, dar şi al disoluţiei, al ruperii familiei, al unei familii dintr-un popor, al ruperii moleculei din Organism. Motivul acesta literar, am putea să spunem, este unul nou în literatura română, reflectând o realitate dureroasă, istorică, la noi… Să ne aducem aminte valurile de români ardeleni care şi-au părăsit ţara ca să plece în America, la sfârşitul secolului XIX, începutul secolului XX…

Să ne gândim la ruperea tragică a familiei şi a fiinţei umane din neamul lor a românilor care au trebuit să îşi părăsească ţara în faţa hoardelor ruseşti şi a gulagului comunist după cel dea-l doilea război mondial… A fost şi acesta un mare val el emigraţiei române… Şi ne gândim la această perioadă postcomunistă pe care o traversăm acum (şi care va duce probabil la dispariţia poporului român), când un sfert din populaţia României, (şi un sfert din populaţia activă, forţă de muncă) a trebuit

să îşi părăsească ţara ca să plece la muncă în străinătate, pentru că în ţară nu mai aveau de lucru şi erau ameninţaţi să moară de foame.

Romanul „Penultima călătorie” este deci un roman al ruperii fiinţei, al ruperii familiei din neamul, din organismul în care trăiseră până atunci, cu toate efectele dureroase pe care le produce această traumă pe toate planurile.

Spuneam că această realitatea a ruperii fiinţei umane de neamul său, de rădăcina sa, al plecării familiei în lume, în necunoscut, deşi a fost o realitate dureroasă a istoriei noastre, ea nu şi-a găsit până acum reflectarea în planul literaturii. O explicaţie ar fi că în lunga perioadă comunistă tratarea unei asemenea teme nu era posibilă. În al doilea rând că nu apăruse acel scriitor care să fi trăit această experienţă dureroasă pe care doamna Alina Diaconu şi familiei ei au făcut-o profund,pana la capăt.

Acum avem deci în literatura română pentru prima dată, după ştiinţa noastră, romanul care exprima, care „dezbate” motivul litera al ruperii fiinţei, şi familiei din neamul în care au apărut, din neamul în care moşii şi strămoşii lor au existat în istorie.

Spunem că romanul acesta re-inventează, re-descoperă, re-formulează din punct de vedere formal, dar şi substanţial (ne referim la substanţa ultimă a romanul, la ultimul strat semantic al evenimentelor, faptelor) romanul modern aşa, cum l-a impus cea de-a doua jumătate a secolului xx. „Penultima călătorie” este conceput ca un roman

dual, (format din două jumătăţi care se opun una alteia) ca un roman format din doua romane care se întrepătrund şi se continuă, se completează unul pe altul.

Prima jumătate a romanului, sau primul roman este unul scris în tehnică cinematografică, dar şi un roman al fluxului conştiinţei, aşa cum l-a conceput Prust, sau mai bine zis al secvenţializării şi curgerii secvenţiale, discontinui a conştiinţei, fiecare secvenţă fiind dilatată enorm ca o inimă gata să pleznească. O inimă tragică, un ochi supralucid, dilatat la maximum, care se prăbuşeşte în sine ca să se dilate din nou. Ca un înecat care se agaţă de un mal iluzoriu, care îşi retrăieşte drama cu luciditate şi stoicism, care fixează evenimentele din istoria lui, îşi exprimă sentimentele, îşi materializează percepţiile cu luciditate şi voluptate tragică.

Personajul principal al primului roman (de o modernitate uimitoare, inventivă) am putea spune că este *trenul*, ca o fiinţă monstruoasă, intangibilă, percepută, din interiorul ei, trăită de fiinţele umane captive, pe care le poartă prin preria care simbolizează lumea, spaţiul extramundan. Lumea văzută ca o prerie nesfârşită. Fiecărei imagini „a preriei", îi corespunde o imagine, o secvenţă a fluxului conştiinţei, a trăirii conştiinţei, a conştiinţei măsurată în curgerea ei, conştiinţa văzută când din interiorul ei, când din afara ei. Iată un citat elocvent :

„ „Îţi voi povesti, fiindcă tu mă vei înţelege", murmură Alioso (băiatul, copilul cel mic al familiei care călătoreşte prin lume, prin prerie, în trenul

închisoare, în trenul care-i duce către salvarea sperată, dar niciodată deplină), murmură Alioso, în vreme ce a Amapola se apropia de fratele ei, cu acel orgoliu pe care-l stârneşte complicitatea celuilalt. Vanitate, la urma urmei. „E o babă care nu mă poate suferi”, zise. „Cine?”. Ochii Amapolieie se făcură mari, enormi. „Nevasta frizerului de peste drum”, se destăinui Alioso. „De câte ori apar la poarta grădinii, e în picioare, acolo, aşteptându-mă. Amapola zise : „Bine, dar ea stă mereu acolo…îi place să se uite pe stradă.” „Taci, suspină Alioso. „Eu ştiu că nu mă poate suferi, că dacă aş fi aproape de ea, m-ar lovi.”
„Şi de ce ?” râse Amapola. „Ei, asta trebuie să aflu!, promise Alioso. Se vedea că hotărârea era deja luată. „

Şi acum imaginea blitz a lumii exterioare care corespunde, rezonează cu secvenţa fluxului conştiinţei *:*

(Peisajul este un cer de vijelie, cu griuri care merg de la alb murdar la plumburiu, o strălucire galbenă aproape portocalie la orizont şi un câmp tot mai întunecat şi enigmatic, ca un cimitir. Câteva vaci hoinărind)”

Iată un alt exemplu de consonanţă între imaginea blitz, sau fotografia lumii, aşa cum este ea reţinută de aparatul de fotografiat din sufletul Amapolei, şi secvenţa din fluxul conştiinţei ei care redă admirabil dramatismul, tensiunea interioară vidul lumii :

„(Ritmul se accelerează ca o inimă cu tahicarduie . Trenul îşi continuă drumul printre casele ca nişte cutii în penumbră, din ce în ce mai depărtate una de alta, din ce în ce mai răzleţe)”

Aleli era mai mult decât gureşă. Vorbea fără încetare. Tatei îi plăcea această trăsătură a lui Aleli, fiindcă zicea că ea era singura „bună de gură”. Pe când Ampola, sora ei atât de vorbăreaţă o enerva stârnindu-i o iritare inexplicabilă. Ar fi fost în stare de orice ca s-o facă să tacă. De orice. Dar învăţase că nu se poate face orice fără să plăteşti un preţ. Ceea ce nu ştia încă era că pentru a nu face, se plătea de asemenea tot un preţ „.

Prima jumătate a romanul este o polifonie, o sinestezie de voci şi de idei, de sentimente, care se întretaie, şi care comunică între ele, de proiecţii ale conştiinţei îndurerate, asemenea unor ţipete sfâşietoare receptate de conştiinţele prizoniere ale trenului în mersul lui la nesfârşit. Metaforă şi personaj, motiv literar şi alegorie trenul care duce familia Amapolei, (fata cea mare a tatălui, viitoarea scriitoare) către acel loc unde ei se vor stabili pentru a-şi relua viaţa de la capăt dă profunzime ideatică acestei prime părţi a cărţii.

Partea a doua a romanului, sau cel de-al doilea roman (tehnica de construcţie a romanului în roman) este mai epic, dar este şi el structurat de data

aceasta pe personaje, lumea şi viaţa reconstruindu-se prin ochiul şi sufletul personajelor.

Nu am mai întâlnit la nici un scriitor această invenţie a romanului, re-imaginare a conţinutului cărţii, a conţinutului vieţii.

Personajul central al celui de al doilea roman este tatăl, (metaforă, simbol, alegorie) care ilustrează şi dezvoltă până la paroxism, ca o pată care se întinde în tot peisajul, motivul literar al tatălui. Motivul tatălui este unul dintre motivele importante al literaturii universale şi al literaturii române. Prozatorul român care dezvoltă în literatura română cu o obiectivitate şi cu un naturalism uimitoar acest motiv este Marin Preda în capodopera sa „Moromeţii." Moromete este unul dintre marile personaje ale literaturii române, unul din personajele ei centrale. Scriitorul îl construieşte şi îl impune cu o forţa dar şi cu un rafinament românesc proiectându-l în literatura română pe tot ecranul secolului XX. Bine dar Moromete vine din profunzimea solului mitico-naturalist românesc, el are tăria de cremene dar şi acel comportament alunecos al românului format în veacurile în care veneau asupra noastră popoarele migratoare. Când vine perceptorul să-l ameninţe el „face pe prostul", se vaietă, dar înlăuntrul lui rămâne acelaşi stei de piatră,acelaşi suflet rectiliniu.

În cartea doamnei Alina Diaconu vedem un alt tată..., opus lui Moromete. Un tată ale veacului XX, al perioadei de tranziţie la comunism, un tată trăind într-o ţară care, (ne dăm seama) a încăput sub cizma stalinistă. Tatăl, simbolul rădăcinii, al genezei, al

unităţii, al puterii şi al rezistenţei familiei în lume este unul care a pierdut acea coloană vertebrală de cremene pe care o vedem la Moromete. Şi care vorbeşte de psihologia dual㠄 duplicitară a românului, care pe de o parte ş-a păstrat fondul sufletesc, pe de altă parte a devenit duplicitar ca să poată supravieţui şi rezista în istorie.

Moromete este doar aparent duplicitar, sau şi mai bine spus este duplicitar la suprafaţă. Tatăl, simbolul tatălui, din acest roman, „Penultima călătorie”, este duplicitar în esenţa şi în profunzimea sa. Înţelegem că înaintea celui de-al doilea război a făcut parte dintr-o familie bună, burgheză. După venirea comunismului, a ciumei roşii, duplicitar fiind în substanţa şi în fundamentul său, el „s-a dat cu Puterea” (labilitatea Caracterului românesc, vechiul proverb, „pupă-l în bot şi papă-i tot”) şi acum face parte din Cupolă, simbolul Grupului care au acaparat şi care acum gestionează Puterea. Foarte inspirat acest termen de „Cupolă”, din care face parte tatăl, căci el sugerează Vârful societăţii, dar şi misterul, mafia misterioasă, societatea secretă care conduce acum ţara. Să observăm acest lucru, nicăieri scriitoarea nu ne lasă să înţelegem că el şi-a trădat clasa, pentru că el nu poate trăda o clasă sau o ţară odată ce nu le are, odată ce el nu are acea fibră a verticalităţii pe care au avut-o indigenii..

Personajul central al cărţii denumit tata, şi care îl simbolizează pe tatăl familiei, (personaj fundamental al istoriei, al vieţii noastre) este un alt tată decât

acel tată consacrat de istoria noastră şi de literatura română.

Familia este al doilea personaj al cărţii. Dar şi în cazul familiei s-a petrecut o mutaţie dureroasă. Familia pe acre ne-o descrie romanciera este o familie a cărei rupere, frângere a început din momentul morţii mamei. A existat o familie, familia, dar în celălalt regim, când trăia mama. Familia aceasta, lângă care trăiau familiile bunicilor, trebuie să fi fost o familie frumoasă. Disoluţia, frângerea familiei a început, ne sugerează în subtext autoarea, o dată cu părăsirea lumii în care trăiseră până atunci a tatălui şi trecerea, intrarea lui în cupolă. Dar mai ales o dată cu moartea mamei, celălalt stâlp al familiei.

În Moromeţii tatăl are o soţie, mama, tatăl şi mama fiind stâlpii familiei, centrul familiei.

În carte Alina Diaconu ne descrie o familie fără mamă, cu un singur stâlp, cu un singur centru, mama a murit. Şi totuşi pentru că memoria (inteligent simbolizată aici de rămânerea mamei în memoria tatălui, a copiilor, prin locul pe care i-l păstrează la masă, prin modul cum reveni de fiecare dată în visele Amapolei) este un alt personaj al cărţii, insinuat în toată cartea, în gândurile personajelor, în secvenţele fluxului memoriei, în sentimentele lor, în fleşurile limbajului. Faptul acesta, felul cum romanciera sugerează „veşnicia” mamei, „perenitatea ei”, ni se pare de o frumuseţe şi emoţionalitate extraordinare. Şi totuşi disoluţia familiei, rămasă fără mamă, a cărei existenţă este

doar ca personaj la masă, începe din momentul trădării, adică al intrării tatălui în cupolă.

Începe o dată cu părăsirea clasei, sau a lumii din care familia făcea parte. Ceea ce este uimitor la Alina Diaconu este acest mod inteligent şi profund în care ni se sugerează adevărul, în care ni se sugerează adevărurile, rămase tot timpul la graniţa dintre real şi trecut,dintre real şi ireal. Tatăl îşi trădează clasa, valorile morale, dar de fapt el nu trădează, personajul neavând prin substanţa sa un sistem de valori, o coloană vertebrală tare şi rigidă, aşa cum are Moromete, de pildă. Mama este moartă, în realitate, dar de fapt ea este prezentă în continuare şi va fi prezentă până la sfârşit

În tipul cât face parte din cupolă tatăl este luat de acasă cu maşina, familie li se aduc produsele cele mai scumpe de la magazinele Cupolei…

Apoi Cupola afla ca tatăl „nu este sincer”, nu este loial. Este desigur trădat, pentru că trădarea este unul din mecanismele de funcţionare ale Cupolei. Trădarea este aici văzută ca o sămânţă, ca o rădăcină care stă la baza tuturor nenorocirilor care încep să curgă. Excluderea din Cupolă atrage după sine toate neajunsurile care urmează. Tatăl va merge ca orice muritor de rând la serviciu, bibliotecar la o Şcoală de surdomuţi la marginea oraşului. Decăzut din funcţia de membru al cupolei devine victima acestei lumi sărăcite, abrutizate, condamnate. Apoi i se ia una din camere, ca să vină să locuiască în casa lor un cântăreţ de operă, cu siguranţă implantat în casă ca să spioneze, să facă şi să transmită rapoarte despre tatăl, apoi casa lor

trebuie să se restrângă din nou pentru că este trimisă să locuiască o muncitoare. Vedem astfel limpede că o dată cu disoluţia personalităţii umane, începe disoluţia familiei şi a casei, a acestei cochilii, lumi, care adăposteşte şi individualizează familia. Romanul „Penultima călătorie este romanul disoluţiei, al disoluţiei unei lumi, al disoluţiei fiinţei umane, al disoluţiei familiei. Ca un personaj diabolic şi nevăzut disoluţia se insinuează în toate, pătrunzând până la temelia vieţii !

Descoperim astfel profunzimea şi subtilitatea acestei mari prozatoare.... Dacă romanul este organizat, structurat pe orizontală, în două jumătăţi, după formula romanului în roman, distingem pe verticală, ca într-o secţiune transversală, un al doilea roman, sau subroman, un roman al profunzimii, al subteranei, constituit, configurat, creat idee cu idee, sugestie cu sugestie, tuşă cu tuşă. Linie cu linie, penumbră cu penumbră.... Acest roman este cel care se construieşte pe nesimţite în memoria şi în mintea cititorul pe parcursul întregii lecturi, şi el este cel care conţine nucleul ideatic, motivele literar filozofice, ideile, mesajul cărţii, povestea romanului, povestea tragică a familiei Amapolei. Povestea tragică a disoluţiei familiei umane şi a pierderii ei în lume.

„Penultima călătorie" este un roman trist, care îţi îndurerează sufletul... este romanul alungării şi al fugii familiei şi fiinţei umane din ţara ei, al încetării de a mai fi al „casei", al acelui „acas, acasul „lui Heideger, adică al rădăcinii tale de fiinţă

umană, al izvorului din care ai izvorât ca fiinţă şi conştiinţă, al cochiliei, al casei care te-a adăpostit, împreună cu care ai făcut o Fiinţă !

Dacă „Ulise” este romanul „întoarcerii acasă (motiv literar care aparţine tuturor literaturilor), al setei de originea din care ai apărut, al regăsirii casei, al regăsirii rădăcinii, izvorului prin care ai apărut din materie, din pământ (natala mea vâlcioară, cum frumos spunea Eminescu), ei bine romanul acesta al Alinei Diaconu este un „roman invers”, este romanul pierderii casei, izvorului, al originii, este romanul expulzării din „acasul” în care ai apărut, care coincide., cum spunea Eliade cu *centru lumii*, în afară, în lume. S-a petrecut o tragedia imensă şi oamenii nu şi-au dat seama… s-a întâmplat un rău profund… Şi răul acesta este cel care declanşează alungarea fiinţei şi a familie din casa lor… Ce rău misterios şi cumplit a putut să se întâmple încât ţara ta nu îţi mai asigură securitatea ta şi a familiei, casa, acasul dispar, mama devine o umbră, sufletele oamenilor se pustiesc şi singura ta şansă este fuga din ţara ta ? Când tatăl şi copii lor trec frontiera, tatăl dă un ţipăt cumplit de eliberare ! Răul acesta nevăzut, care s-a insinuat în toate, în lume s-a numit comunismul…

Familia, intrată în disoluţie, în starea de nefericire, în care pustiul dintre fiinţe se măreşte, ajunge la Paris, dar nici aici nu găsesc salvarea… În căutarea acestei salvări, a unui loc în care să-ţi ducă viaţa mai departe, trec oceanul în America de Sud. Ajung într-un oraş, dar trebuie să plece şi de aici…

Romanul devine pe nesimţite profetic. Salvarea fiinţei umane nu se găseşte în afară, ci înăuntrul ţării tale, al culturii , al fiinţei tale !

Ne-ar trebui zeci de pagini dacă ne-am apuca să analizăm simbolurile, metaforele, alegoriile din al doilea nivelul semantic, toate comunicând între ele într-o sinestezie tulbure, plină de o sfâşietoare melancolie ! de multă suferinţă care ţâşneşte prin toţi porii romanului.

În final subliniem că ne găsim în faţa unui dintre cele mai interesante şi profunde romane europene şi americane, a unui roman care ne propune o altă formulă romanescă, a unui roman dureros şi tânguios ca un nesfârşit sunet de corn, ca ţipătul veşnic al uni lebede ! Şi în faţa unei mari scriitoare de care literatura romană, din care a plecat, are nevoie, şi o cheamă acasă ! Când am terminat romanul am plâns !

28.11.2008

TIMPUL JUDECĂ ŞI PLĂTEŞTE, SAU UN ROMAN SPECTACULOS ŞI BAROC, CARE RĂMÂNE ÎN MEMORIA CITITORULUI PRIN UNICITATEA ŞI BOGĂŢIA LUI

De Rodica Elena Lupu

Există romane care în primul rând te uimesc şi te intrigă, îţi atrag atenţia într-un mod imperios şi inefabil în acelaşi timp. Un roman care se citeşte greu, datorită densităţii şi bogăţiei semantice a elementelor, simbolurilor, ideilor pe care le conţine, care în timpul lecturii te ţine strâns legat de el, ca să te obsedeze apoi mult timp după ce l-ai lecturat, este romanul anunţat în titlu, şi asupra căruia ne aplecăm în această cronică literară. Un roman care va rămâne apoi în memoria cititorului prin unicitatea sa, prin calitatea de a fi un roman altfel decât celelalte, chiar dacă la viaţa ta ai o experienţă romanescă bogată, ai cunoştinţe vaste despere

această specie Un asemenea roman este romanul doamnei Rodica Elena Lupu, “Timpul judecă şi plăteşte „ (apărut la editura Anamarol, Bucureşti, în anul 2004), un roman baroc, de o complexitate care te impresionează, construit cu o artă infinitezimală, cu un conţinut şi cu o bogăţie de elemente ordonate arhitectural admirabil. (gândul te duce la romanul „Iosif Şi fraţii săi”, a lui Thomas Mann).

Romanul doamnei Rodica Elena Lupu este unul care pune la grea încercare pe orice critic literar. Din acest punct de vedere corpul romanului seamănă cu un poliedru care are un număr mare de faţete, astfel că nu ştii din ce perspectivă, din ce unghi să începi demersul critic. O altă dificultatea este aceea a paletei afective şi ideatice foarte bogate a universului interior al romanului. Lumea romanului, ca să folosim această expresie, îşi are rădăcinile în profunzimile mentalului românesc, urcând până în mentalitatea degradată contemporană, postcomunistă. Acum după ce au trecut mai multe zile de la terminarea lecturii ne mai impresionează încă acel „suflet românesc” pe care autoarea l-a redat admirabil, l-a pus ca un acuarelist pe pânză. Lucrul acesta este de o profunzime şi de o fineţe rar întâlnită la scriitorii români.

În primul rând „Timpul judecă şi plăteşte” este ceea ce se cheamă un roman baroc, de-o bogăţie şi complexitate extraordinare, de aceea textul se citeşte încet, cu migală (nu trudnic, pentru că romanul se citeşte cu interes, cititorul fiind cât se poate de captivat de text), cu aplecare, pentru că

spiritul are nevoie de timp, de o receptare profundă şi completă, care se apropie de ceea ce numim meditaţie. Pentru că epicul este dens, sufocant, de multe ori ni s-a întâmplat să ne oprim din lectură pentru a asimila prin meditaţie ideile şi conţinutul textului.

Privind lucrurile din acest unghi de vedere autoarea romanului realizează o adevărată performanţă în istoria romanului românesc, dând dovadă de un instinct al sintezei uimitor, de o ştiinţă a îmbinării elementelor, de naturi foarte diferite (idei, personaje, simboluri, sentimente, descrieri de natură, de interioare, metafore, situaţii diverse, simboluri, nuanţe coloristice, muzicale, sugestii, etc) într-o macrostructură vie, de dimensiuni imense, proiectând întreaga construcţie romanescă pe fundalul marii viziuni pe care o are mintea omenească despre viaţă şi lume, despre univers.

Un prozator structuralist, constructivist (aşa cum este autoarea romanului de faţă) ar fi trebuit să stea ani de zile aplecat asupra textului, să gândească această macrostructură romanescă, această mega-construcţie epică şi filozofică (pentru că romanul în esenţă şi în profunzimea sa este unul filozofic), să potrivească, sa îmbine, ca la un joc de puzzle, un mare număr de elementele, de naturi foarte diferite, până când ar fi ajuns la această alcătuire perfectă. Or autoarea romanului realizează lucrul acesta în modul cel mai firesc cu putinţă, având această aptitudine uimitoare a creatorului care construieşte

instinctiv, pentru că aceasta este menirea lui pe lume, de a crea viaţa.

Or lucrul acesta îl vedem numai la artiştii foarte dotaţi, creând un roman de o complexitate extraordinară, ordonând un mare număr de elemente într-o macro-structură complexă, această macrostructură este plină de viaţă, de simţire sufletească, de suferinţă, de problematică umană.

Numai un om care a suferit mult în viaţa aceasta, care şi-a lăsat toate ferestrele sufletului deschise, toţi porii dilataţi ca să intre în fiinţa ei cât mai multă experienţă, cât mai multă lume şi cât mai mult univers, miresmele, simbolurile, sunetele, melancolia, lumina, poate pune atâta viaţă într-o construcţie de complexitatea şi profunzimea acestui roman.

Spuneam că asemenea romane sunt foarte puţine în istoria unei culturi naţionale. De exemplu dacă am dori să comparam acest roman cu un alt roman românesc nu găsim un altul, nici măcar un roman cu care să facem o apropiere. De aceea după lectură un roman de tipul acesta cartea îţi rămâne în memorie prin unicitatea ei, aşa cum nu pot uita de pildă romanul Ghepardrul, care este unic prin frumuseţea şi dulceaţa lui stilistică, prin stil.

Ei bine, acest roman „Timpul judecă şi plăteşte”, al doamnei Rodica Elena Lupu îţi rămâne în memorie tocmai prin structura sa barocă, prin bogăţie de elemente care supradimensiunează marginile romanului, prin infinitatea şi structura sa bazală, toata această hiper-construcţie adunându-se într-un organism viu, hiperbolic.

Vorbind despre unicitatea acestui roman, afirmăm lucrul acesta, din mai multe puncte de vedere. Primul ar fi faptul că romanul este ceea ce se cheamă un roman dramatic, caz destul de rar. Ca şi cum ar avea puterea să curbeze spaţiul şi timpul autoarea transformă pe nesimţite şi într-un mod inefabil, alegoric, lumea, cosmosul într-o scenă, într-o schemă, cum ar zice un dramaturg antic. Personajele sunt aduse pe această scenă – simbol al lumii, în sens sociologic, dar şi biblic- ele intră şi ies din scenă (din scena centrală, casa lui Tudor Vasiliu, de exemplu, pentru că mai există o a doua scenă, marea scenă a realităţii mundane, spaţiul social şi cultural, lăsat într-o penumbră aistorică, în care ne retragem ca să ne refacem, ca să trăim marile bucurii, marile împliniri, ritualuri. Din care vin oamenii cinstiţi, buni. Mica scenă este în mod simbolic, casa, oraşul, unde se desfăşoară o mare parte din acţiunea romanului, marea scenă, coborâtă într-o penumbră cu iz mitic, este la ţară, satul românesc, ţara, de unde vine Ionuţ, unde Ştefan şi Luminiţa se duc să-şi trăiască nunta, împlinirea şi ritualul nunţii, unde ar vrea ei să se retragă.

Altfel spus romanul este marcat puternic de ceea ce am numi dimensiunea dramatică (de la genul dramatic, din teoria literaturii), în acelaşi timp romanul este şi un roman dramatic, de la adjectivul dramatic, fiind străbătut în tot spaţiul său de tensiunea dintre bine şi rău, dintre realitate şi ideal, dintre adevăr şi minciună, de tensiuni ideatice, de construcţie, afective. În acelaşi timp prin substanţa, prin densitate şi numărul foarte mare de fapte

narate, al întâmplărilor trăite şi povestite, romanul este un roman epic, de un epic dens, esenţializat, uscat, în cel mai bun sens al cuvântului.

Aşadar construcţia narativă este definită, însufleţită profund şi spiritual de cea ce am numi dimensiunea epică a romanului.

Dar nu putem să nu ne oprim şi să nu ne aplecăm asupra a ceea ce am numi dimensiunea lirică a construcţiei şi a substanţei romaneşti. Pluteşte în cosmosul romanului o lumină şi o melancolie care vin de departe, având o „dulceaţă" de „vremi trecute", de eternitate. Este multă poezie în universul acestui roman.

Ori sunt puţine romanele, chiar şi în literatura universală, unde cele trei genuri, cele trei dimensiuni ale conţinutului şi ale construcţiei romaneşti să fie atât de prezente, de active, de substanţiale, şi să se îmbine între ele într-un mod inefabil, total. Ori ca cititor împătimit, familiarizat cu profunzimile şi tainele creaţiei literare nu poţi să nu observi lucrul acesta, şi să nu te bucuri de această reuşită, performanţă, a creatorului.

Dintr-o altă perspectivă romanul „Timpul judecă şi plăteşte", este ceea ce se cheamă, printr-un concept consacrat, un roman social şi istoric. Acţiunea romanului începe în timpul perioadei comuniste, înainte de 1989, în casa Emiliei şi a Vicăi, mama sa, două femei singure, descrisă printr-o metaforă fantă, ca şi cum am fi trecut printr-o poartă în universul timpului care a şi devenit trecut. Ca metaforă oglinda are atât valenţe filozofice cât şi poetice : „ O oglindă bătrână, agăţată de mânerul

ferestrei, îi înfăţişa chipul fin, a cărui paloare sporea mărimea ochilor umbriţi de gene lungi. Zâmbi, ca să-şi vadă dinţii albi, sănătoşi, zdraveni, de leoaică ahtiată să ronţăie fructele plăcute ale vieţii.„ Aşa începe romanul. Aceasta este Emilia, tânăra care tocmai a terminat liceul, simbolul tinereţii, al vitalităţii începutului de drum. Este descrisă admirabil atmosfera de la locul de muncă al Emiliei, din perioada socialistă, peisajul colectivului muncitoresc, ca şi portretul tinerei muncitoare din acea perioadă. Astăzi asemenea scene de literatură au devenit documente istorice. Cu personajul tinerei muncitoare şi cu scena de dragoste la care asistă hipnotizată şi şocată, care se petrece în camera cealaltă , dintre mama ei şi amantul cu care trăia, începe acest roman ca un poliedru imens, şi totodată ca un arbore uriaş. Dragostea este „sămânţa" din care va creşte această construcţie romanescă, dragostea fiind motivul central al cărţii, şi văzduhul care le conţine pe toate. Emilia se va îndrăgosti de inginerul Tudor Vasiliu, cu care va trăi şi prima noapte de dragoste, un eşec şi un şoc dureros pentru ea. Pentru adolescentă clipa aceasta sfântă a dragostei va fi sămânţa morţii ei (pentru că romanul seamănă foarte bine cu un arbore care răsare din această sămânţă a dragostei trădate, a dragostei ucise), dar şi sămânţa care va naşte firul de viaţă, fiinţa umană, numită Ionuţ, personaj central, care străbate tot romanul ca o firavă coloană. Inginerul Tudor Vasiliu, personaj emblematic pentru lumea masculină, când are aceasta „aventură", cum o numeşte el, cu Emilia, este deja căsătorit. Trădată şi

umilită, Emilia îşi va duce sarcina cu demnitate şi suferinţă. Îl va naşte pe Ionuţ, dar va muri când copilul are numai doi ani. Anunţat că trebuie să vină să-şi ia copilul, pentru a avea grijă de el şi a-l creşte, îl vedem pe Tudor Vasiliu, ajuns Director în minister şi un bogat om de afaceri, acum, în lumea capitalistă, intrat în panică. Nu poate nici să nege până la capăt, căci nu este ceea ce s-ar numi un ticălos, că Ionuţ nu este copilul lui, dar nu are nici curajul să-l ia acasă, în familia lui să-l crească, aşa cum era normal, ca pe copilul lui.

Învins de remuşcări îi va mărturisi totuşi soţiei lui, Mimi, care în tinereţe, fiind de o condiţie mai bună (fiica unor ştabi) „l-a cules de pe drumuri”, el fiind un amărât de student cuminte şi ambiţios, şi l-a făcut om, îi mărturiseşte deci că a avut o relaţie cu cineva, că acea fata a murit, şi că în urma acestei aventuri are un copil. Scena în care Rodica Elena Lupu descrie pe pagini întregi acest moment, scena dintre Tudor şi Mimi, după ce acesta i-a mărturisit soţiei sale că are un copil, este demnă de pana lui Delavrancea. De altfel acest roman, prin tema purităţii feminine, a frumuseţii şi demnităţii caracterului uman, şi a vinei te duce cu gândul la romanul „Înviere”, al lui Tolstoi, conceptul acesta de „înviere a fiinţei umane”, de „naştere din nou”, fiind tema centrală a cărţii, motivul literar al romanului. Mimi, tipologia femeii viclene, a „burghezei”, a soţiei ştabului, care a fost dezumanizată de traiul în lux, şi de vidul existenţial, este creionată de romancieră cu o artă desăvârşită. Am putea să spunem că atât Tudor, cât şi Mimi, şi fiica lor,

deocamdată fiica lor, sunt personaje tipologice (aşa cum este Hagi Tudose, al lui Delavracea), care vin din psihologia si climatul societăţii româneşti, şi pe care autoarea le consacră definitiv. Mimi îl va băşcăli pe soţul ei şi-l va face în toate felurile, amintindu-i că în tinereţe l-a cules de pe drumuri şi l-a făcut om, iar el acum, iată, cum îi răspunde, cum o răsplăteşte. Joacă, desigur teatru, cu cinism şi inconştientă, pentru că şi ea se găseşte în aceiaşi situaţia, fiica ei Dora,, fiind fata avocatului Manea, cu care a avut înainte de căsătorie o relaţie (nu putem să spunem dragostea, oamenii de soiul acesta fiind capabil doare de relaţii).

Tudor suportă totul, cu stoicism, dar se va întâmpla mai târziu un lucru paradoxal cu el. Această umilire a lui, îl va face să *învieze* ca om demn, cinstit. Până atunci însă va trece prinntr-0 boală grea şi lungă, boală (simbolul patimilor cristice pe drumul către Înviere), va fi cea care-l va umaniza, îi va deschide ochii, îl va face să re-devină om.

Casa directorului Tudor Vasiliu, acum om bogat şi influent în societatea capitalistă, este scena pe care pentru o bună bucată de drum se vor desfăşura toate scenetele, care puse cap la cap alcătuiesc acest roman dramatic. Fiica lor, Dora, este leită maică-sa. Pe parcurs amândouă îşi vor da arama pe faţă. Dora nu este fata lui Tudor, ci fata lui Mimi făcută cu prietenul lui cel mai bun, avocatul Manea. Înainte de a se căsători cu Tudor Mimi îl refuzase pe Manea, desigur din calcul, din avariţie, fiind incapabilă de iubirea autentică. Aici vedem

inteligenţa prozatoarei, casa lui Tudor, scena mică, iluminată puternic de reflectoare, este o scoică ce absoarbe toate sunetele, toate miasmele „oceanului”, adică ale societăţii româneşti, ale lumii, este un model în miniatură al societăţii umane. Al societăţii ticăloşite, obsedate de afaceri, în care oamenii şi-au pierdut caracterul şi cinstea (simbolizaţi de Mimi, de Dora, de prietena acestora Eva) şi în care cu cât este mai multă necinste cu atât oamenii cinstiţi sunt mai buni, se ajută între ei, se iubesc mai mult. (simbolizaţi de Ileana, de preotul Emil şi de fratele lui, Ştefan Raicu, soţul Dorei, pe care o va părăsi pentru a-şi urma adevărata iubire şi se va căsători cu Luminiţa, care simbolizează frumuseţea caracterului feminin, împlinirea femininătăţii). Tipul femeii viclene, ahtiată după bani, care habar nu are ce este aceea munca şi grija zilei de mâine în viaţă, Dora va accepta divorţul, despărţirea de soţul ei, pentru că primeşte în schimb destui bani ca să aibă traiul asigurat. Caracter ambiţios, care nu poate accepta înfrângerea, Dora va încerca s-o omoare pe Luminiţa Se va întâmpla însă ca în lupta dintre cele două femei să-şi piardă un ochi.
. Tot ea va fi cea care provoacă accidentul de maşină, în urma căruia va muri, iar Ştefan se accidentează grav, pierzându-şi cunoştinţa, fiind la un pas de moarte. Motivul esenţial al cărţii, timpul judecă şi plăteşte se împlineşte acum. Ştefan, simbolul personajului masculin pozitiv, al omului bun, va trece şi el prin chinurile morţii (patimile christice) dar va scăpa. Eva, care-l iubeşte şi ea pe

Ştefan, îl va răpi şi îl va duce într-o casă la munte, în Ardeal, unde ar fi putut să-l omoare. Până la urmă Binele va învinge. Tema luptei Răului cu Biele, străbate ca în filmele indiene, întregul curs al romanului.

Din acest punct de vedere am putea spune că romanul „ Timpul judecă şi plăteşte" este un roman psihologic şi etic, ceea ce este foarte adevărat. Romanul doamnei Rodica Elena Lupu este un bun roman psihologic şi etic. Este de asemenea un roman în care este realizat studiul profund şi nuanţat al devenirii tragice, al evoluţie plină de meandre a familiei în această perioadă istorică. „Timpul judecă şi plăteşte" este şi un roman al familiei, familia fiind unul din personajele principale ale acestei cărţi.

În acelaşi timp romanul acesta este, aşa cum am mai spus, unul filozofic. Tema timpului care judecă, şi care vindecă rănile, este una dominantă. Autoarea se apleacă asupra Omului, a familiei, a destinului uman, a vremii şi a vremurilor, meditând asupra rostului nostru pe lume, cu un zâmbet plin de milă dar şi de dragoste, cu o înţelegere infinită. Şi în final nu uităm să spunem că romanul acesta este totodată un roman, foarte bun, de dragoste, care se citeşte cu plăcere, un roman în care dragostea este sarea şi pâinea vieţii, în care dragostea învinge, după ce trece prin greul examen al minciunii, al micimii umane, al vicleniei.

În final oricâte lucruri am spus despre acest roman, avem sentimentul că am spus foarte puţin. Romanul acesta minunat, ca o biserică uriaşă, ca un

templu modern şi arhaic totodată, este asemenea unui pom uriaş care face un munte de poame, ameninţat să se prăbuşească sub propria sa sete de creaţie, sub grămada imensă de roade. Încă un roman valoros, de rezistenţă, al Rodicăi Elena Lupu, una dintre cele mai talentate prozatoare contemporane.

MÂNA DESTINULUI

Roman de RODICA ELENA LUPU

O CARTE GREA, plină de o *lumină sufletească aparte* şi de semnificaţii umane, mai echilibrată şi mai ponderată în elanurile şi în articulaţiile sale

decât romanele anterioare, „Glasul inimii” şi „Timpul judecă şi plăteşte” (amândouă romane admirabile), este cel de-al treilea roman al prozatoarei Rodica Elena Lupu, , „MÂNA DESTINULUI, apărut tot la editura ANAMAROL, în anul 2005.

După cel de-al treilea roman convingerea noastră că ne aflăm în faţa unui artist profund, de o sensibilitate ardelenească, dar şi solară, orientală, a unui artist complex şi subtil (Rodica Elena Lupu este şi o poetă foarte talentată, şi un reporter cu o percepţie vie, acută) capabil să redea trăirile cele mai subtile ale sufletului omenesc, să descrie locuri şi spaţii cu precizia desenului în peniţă şi căldura acuarelistului, având în acelaşi timp înclinaţia înnăscută, ca o bucurie calmă, de a clădi viziuni largi, panorame capabile să cuprindă în ele devenirea unei lumi, a unor destine.

Un asemenea roman este „MÂNA DESTINULUI”, care este totodată o subtilă frescă a lumii pe care o străbatem, o viziune cuprinzătoare a perioadei pe are o traversăm, o meditaţie uimitor de caldă, de înţelegătoare, de generoasă asupra destinului uman, pe care prozatoarea îl ia în accepţiunea pe care ne-a lăsat-o marele dramaturg Sofocle. Am putea să spunem că această carte este o monografie plastică şi poetică a destinului, o încercare plină de iubire de a-i surprinde esenţa încercând să-l privească din mai multe unghiuri, dar mai ales dinlăuntrul său. *Dinlăuntrul* său ca *personaj complex* (pentru că personajul fundamental, sau mai bine zis metapersonajul acestei cărţi este destinul) care

acoperă întreaga realitate, istorie, viaţa noastră, a oamenilor, aşa cum este ea.

„Lupta contrariilor este singurul mecanism ce menţine Universul. În momentul în care ar fi un echilibru perfect, lumea, în sensul de „Universalitate a Universului" ar înceta să mai existe . Destinul este ceea ce ni se oferă. Destinul este acest „joc de lumini", este esenţa vieţii". „Împotrivirea faţă de destin, este de cele mai multe ori, fără noimă. Chiar dacă ai şti exact ce se va întâmpla, nu te poţi sustrage destinului. Dacă în mod deosebit vei reuşi astfel de performanţă, poţi fi sigur că acest lucru este înscris tot în destin". „Oamenii au fost interesaţi de destin încă de la începuturi. De la mersul astrelor, şi asta din dorinţa de a-şi cunoaşte viitorul; deci tot cunoaşterea destinului."

Aşadar romanul „Mâna destinului" stă sub semnul acestui concept larg, al *cunoaşterii destinului*. Întregul roman este un demers iniţiatic, calm, greoi, ca un mers pe fundul lumii, dar şi ca o privire suverană, plină de dragoste, de o melancolică înţelegere a vieţii, a realităţii de acolo din naltul cerului.

Romanciera îşi ilustrează teza cu celebra clarvăzătoare bulgară Vanga, şi întâmplarea soţului ei, pe care credem că este bine s-o reamintim. „Aţi citit „Vanga"? Să luăm ca model proorocirea Vangăi, clarvăzătoarea, care i-a prevestit lui Gheorghi, soţul ei, când a plecat pe front că, la douăzeci şi trei de ani, exact în ziua împlinirii vârstei, va pieri. Lucrul s-a întâmplat aşa cum a fost

spus, cu toate că, ştiindu-se, orice precauţie a fost inutilă. A fost împuşcat de un soldat rătăcit, care era în retragere„. Trebuie să recunoaştem că această întâmplare, ţinând seama de precizia şi tragismul evenimentului, este nu numai revelatoare ci şi cutremurătoare. Aşadar, „destinul este implacabil. Aşa susţin cei mai mulţi dintre cercetătorii acestui postulat. Acceptând necondiţionat aceasta, intrăm în alt domeniu, cel al fatalismului."

Trebuie să spunem că abordând viaţa, realitatea, lumea, istoria prin prisma acestui concept, al destinului, ne găsim în faţa uneia dintre cele mai mari provocări ale minţii umane, ale spiritualităţii şi culturii umane, şi asta de cel puţin câteva milenii. Ei bine, autoarea, ca şi cum ar dori să lupte cu legea implacabilă a destinului, încercând din răsputeri să afirme natura creatoare a esenţei umane, începe o subtilă explorare a legii destinului, un lung dialog, care ne aduce aminte corul antic, cu procesualitatea lumii, cu omul, cu ea însăşi, cu întâmplările vieţii.

Sub auspiciile acestei perspective debutează romanul „ Mâna destinului".

Ajunşi aici trebuie să spunem că această temă a Destinului este una dintre preocupările fundamentale ale scriitoare, una dintre obsesiile chinuitoare ale conştiinţei ei, ale subconştientului artistului, odată ce neliniştea, umbra, dar şi obsesia profundă a acestei idei-principiu existenţial-teme o găsim şi în celelalte două romane, şi cu siguranţă şi în poezia Rodică Elena Lupu, de care sperăm să ne ocupăm în viitorul apropiat.

După această ars poetică romanescă intrând în corpul romanului apar pe nesimţite, conturate în peniţa subţire, dar şi învăluite într-o lumină de toamnă şi nuanţe calde, de acuarelă, personajele cărţii, întâmplările de zi cu zi trăite de ele, care în final, se vor integra în marea viziune a romanului, a romanelor Rodicăi Elena Lupu, am spune noi, pentru că romanul acesta, după principul consubstanţialităţii, încheagă şi completează celelalte două romane într-o trilogie clară, coerentă, organică.

Vedem astfel conturându-se sub ochii noştri imaginea familiei Mureşan, fiziologia şi psihologia acestei familii, casa, spaţiul în care locuieşte familia, geografia oraşului. Trebuie să spunem că observăm, aplecându-ne acum asupra celui de-al treilea roman al talentatei romanciere, că familia, „motivul literar-filozofic al familiei", (simbolul coerenţei, al unităţii umane, al „adunării fiinţelor umane" în faţa realităţii vieţii, al vicisitudinilor şi încercărilor istoriei, al integrării fiinţei umane în marele cosmos, al perpetuării vieţii) este unul dintre personajele colective importante ale prozei doamnei Rodica Lupu. Am vorbi în cazul acestui romancier despre ceea ce am numi nostalgia familiei, obsesia familiei, interiorizarea familiei, conceptualizarea subtilă a familiei. Romanele ei sunt o căutare, o proiecţie, o pierdere continuă dar şi o regăsire a familiei. Un dor de această realitate intimă, caldă a familiei străbate întreaga creaţie romanescă a acestui autor, pe cât de sensibil, pe atât de subtil ; da aceea ne temem noi că la o lectură grăbită, multe lucruri,

idei, teme fundamentale ale cărţii nu vor fi sesizate de cititorul sau de criticul superficial ori grăbit.

Prozatoarea creionează cu mână sigură portretul profund şi larg, am spune, al personajului care este familia : „Familia Mureşan locuieşte în partea de vest a oraşului, într-o casă cu etaj. Stau aici de douăzeci şi ceva de ani, cu chirie. Bărbat în floarea vârstei, om vrednic. George nu ar fi putut sta acasă, fără să muncească. Aşa se face că fostul lui coleg de şcoală şi cel mai bun prieten, Toma Dragnea, directorul de la S C Produse Cosmetice S A, i-a oferit casa cu un spaţiu la parter pentru a deschide un magazin. E tot ceea ce a reuşit să facă după ani mulţi petrecuţi pe şantier, de unde inginerul Mureşan s-a pensionat la cei cincizeci de ani".

Să reţinem aici o calitate rară a acestui artist, instinctuală, dar şi savant orchestrată, am spune, talentul ei de a sugera, de a crea cu mijloace puţine, dar la modul foarte subtil, *legături,* sau cu un termen din ştiinţa chimiei*, catene. „*Aşa se face că fostul lui coleg de şcoală, Toma Dragnea….i-a oferit casa cu un spaţiu", etc. La prima lectură nu-ţi dai seama că această *legare* a inginerului Mureşan şi a familiei lui de prietenul său Toma Dragnea nu este o simplă informaţie, un amănunt, la a doua lectură însă, şi văzând ştiinţa cu care prozatoarea introduce, creează acestea *legături organice* realizezi că această tehnică romanescă ţine de concepţia filozfică despre realitate şi despre opera de artă a Rodică Elena Lupu.

Numai într-un organism uman care este însufleţit există aceste *legături organice vii* care leagă celule între ele şi sistemele şi organele, unde numai aceste *legături vii, această comunicare permanentă şi pe toate planurile face ca lumea creată de autoare să fie un ORGANISM VIU, O Lume vie, unitară.* Pe parcursul cărţii aceste catene, care sunt numeroase, joacă un rol fundamental, creând viaţa în corpusul operei de artă, o coerenţă vie şi specifică, dând lumii pe care o descrie şi o creează romanciera, unitate, acel specific inconfundabil românesc, şi contemporan, care ţine de această epocă a tranziţiei.

O altă particularitate a autoarei este însuşirea ei de a controla funcţionarea principiului economicităţii în procesul creaţie, aptitudinea ei de a sugera foarte mult printr-o simplă linie de creion, printr-o mişcare abilă de crochiu. S-o urmărim, reluăm ultima parte a citatului de mai sus : „ E tot cea ce a reuşit să facă după mulţi ani petrecuţi pe şantier, de unde inginerul Mureşan s-a pensionat la cincizeci de ani.” Avem sub ochi o frază formată din trei propoziţii, da, dar aceste trei propoziţii creionează o viaţă întreagă, ne dau viziunea asupra unui destin uman. Parcă vedem personajul pe şantierele pe care a lucrat, viaţa lui trudnică, tenace, lucrurile mari pe care le-a făcut, şi la sfârşit s-a ales şi el cu această casă. Şi ajungem astfel la conceptul de casă, la unul dintre motivele literar-filozofice importante ale romanului, cel al casei, la simbolul şi la metafora de casă. Pentru că în acest

roman CASA ESTE, CA ŞI DESTINUL, UNA DIN TEMELE FUNDAMENTALE ALE CĂRŢII.

Este surprinzătoare deci această capacitate a doamnei Rodica Elena Lupu, de a crea din nimic, din puţine cuvinte, din simple *legături* realităţi şi viziuni foarte complexe, baroce, dându-le acest specific românesc, acea notă orientală.

Sau iată cum creionează prozatoarea din câteva cuvinte portretul şi personajul Viloriei, (un nume feminin foarte frumos şi rar) soţia inginerului Mureşan : „Soţia lui, Viloria, o adevărată frumuseţe în tinereţe, nu s-a schimbat mult cu trecerea anilor. Casnică de o viaţă, ea a ştiut să-şi educe cele două fete şi să le crească de una singură. Doar ea ştie ce greu i-a fost cu cei doi copii mici, atunci când George pleca luni dimineaţa şi se întorcea de pe şantier vineri seara târziu.” Iată, în trei fraze profilul familiei inginerului român, în perioada comunistă, perioada şantierelor, creionarea portretului unei femei, al familiei, şi destinul acestei familii văzută prin vremi.

La fel, cu acelaşi talent de artist plastic rafinat, este construită şi imaginea familiei prietene, a lui Toma Dragnea, şi a soţiei lui, Elvira Dragnea tipul femeii rasate, care rămâne mereu tânără, echilibrată, a femeii simbol, dar care va plăti grav darurile pe care i le-a dat destinul, căci va cădea în capcana frumuseţii şi a senzualităţii emanate, pe care i-o întinde viaţa.

Aceste doua familii aparţin perioadei istorice trecute, să spunem aşa. Lor li se adaugă familia uniparentală, ca s-o astfel, a doctoriţei Pleşa, a

directoarei Spitalului, simbolul femeii intelectuale, a femeii conducătoare a unei instituţii. A femeii care deşi părăsită de soţul ei, ştie să rămână calmă şi puternică în bătaia vânturilor vieţii, a încercărilor de tot felul. Ultimele două încercări, dezamăgirea pe care i-o produce ginerele ei, doctorul Mircea Ionescu şi moartea unicei fiice, a Aurei.

Pe când familia inginerului Mureşean reuşeşte să-şi păstreze, trecând prin această perioadă istorică, frumuseţea, unitatea, atmosfera de căldură şi de omenie, cu familia lui Toma Dragnea nu se mai întâmplă acelaşi lucru. Datorită unei greşeli, greşeala din totdeauna a femeii frumoase care devine victima darurilor cu care a înzestrat-o natura, Elvira se încurcă, vai, cu un tânăr de vârsta copiilor ei. Familia, Casa lui Toma Dragnea, deşi bărbatul şi femeia se iubesc, sunt amândoi umani şi frumoşi, începe să alunece, să se destrame. Familia doctoriţei Pleşa nu a rezistat de la început, astfel că femeia, ca personaj de o frumuseţe extraordinară, îşi creşte singură fiul şi fiica, pe Alin, care va deveni medic ca şi ea, şi pe Aura.

Iată o meditaţie amară asupra acestui personaj simbol, care este Familia şi Casa, care se topesc în una şi aceiaşi realitate vie, asupra acestei corăbii care a purtat de la începutul lumii femeia şi bărbatul prin istorie, creându-le spaţiul, universul dragostei, în care ei şi-au împlinit dragostea, în care au creat viaţa, au adus copii pe lume, i-au crescut, transmiţându-le apoi menirea lor mai departe. S-a întâmplat ceva în istorie cu Omul şi cu această

corabie în care urcă el prin istorie, familia şi casa, această lume, această corabie nu mai rezistă.

În cazul familiei lui Toma Dragnea şi a soţiei lui ne găsim în interiorul unei micro-roman al *familiei dezechilibrate* care asemenea unei corăbii în furtună încearcă din răsputeri să se regăsească pe sine, să se echilibreze. Fără dragoste, cu sufletul rănit al bărbatului, corabia nu mai rezista. Nu am mai găsit nicăieri în literatură această situaţie tratată cu o sensibilitate şi profunzime uimitoare de către autoare. Cei doi, Toma Dragnea si Elvira Dragnea, deşi Elvira s-a întâmplat sa calce strâmb dintr-o neînsemnata greşeala, *slăbiciunea femeii* în faţa seducţiei fiind ca şi frumuseţea ei, mare, (gândul te duce la motivul Evei, atât de cunoscut în cultura umanităţii), amândoi intraţi într-o stare de criză şi de suferinţă, rămân uimitori de frumoşi ca oameni, în faţa durerii, a situaţiei nedrepte în care au căzut amândoi, din vina femeii (tot motivul Evei, femeia, principiul feminin, simbolizând aici factorul care atrage în cursă bărbatul, principiul masculin, fiind cauza decăderii). Amândoi se iubesc, iubirea lor este frumoasă şi vie, a rămas la fel de puternică, amândoi sunt generoşi, tandri unul cu altul, sunt de o frumuseţe umană uimitoare, şi totuşi CUPLUL, CASA, FAMILIA nu se mai pot închega. Ajungem astfel la o realitate de o frumuseţe, de o lumină extraordinară, pe care nu am mai întâlnit-o la nici un autor, şi care este o floare rară în literatura română. Este o temă asupra căreia prozatoarea ne-a făcut să medităm mult, să reluăm pentru a doua oară lectura cărţii, înainte de a scrie cronica aceasta. Este vorba

despre frumuseţea umană, ca motiv literar-filozofic central al romanului, dar şi ca realitate subtilă şi fundamentală a operei literare... Cu aceasta Autoarea cărţii atinge una dintre cele mai sensibile şi profunde realităţi ale spiritului uman. La doamna Rodica Lupu *frumuseţea umană* a personajelor este o dimensiune intrinsecă, esenţială, ca şi cum frumuseţea umană ar fi o materie din care este formată fiinţa mană, fenomenul uman. Această realitate, aceasta *dimensiune a umanului* luminează întregul univers al cărţii şi lumea creată, reflectată de roman ca aura sfinţilor. Frumuseţea umană ca realitate metafizică şi ca esenţă şi proiecţie a umană este desigur expresia şi proiecţia frumuseţii interioare a creatorului, care-şi pune în mod reflex, imanent amprenta asupra operei de artă.

Această frumuseţe umană transparentizează, luminează, întregul univers romanesc, dându-i o dulceaţă şi o melancolie care îţi aminteşte lumina bolnavă şi dulce a toamnelor. Cel mai frumos personaj, şi care ilustrează cât se poate de bine observaţia noastră este Delia Mureşan, fiica familiei Mureşan. Personajul acesta are o frumuseţe şi o măreţie de personaj antic. Va traversa întregul roman supusă fiind mai multor încercări. Ca mai toate personajele doamnei Rodica Lupu este aprioric pornită în căutarea dragostei (un alt motiv central al întregii opere a acestei autoare), este sorbită, pierdută, purtată de o chemare tainică şi care in mod logic ar fi trebuit să o ducă pe piscul unde o aştepta împlinirea în dragoste. Împlinirea ei ca fiinţă umană, ca principiu feminin. Va întâlni în

viaţa ei mai mulţi bărbaţi, care nu se ridică la înălţimea ei ca fiinţă umană (devitalizaţi, fără instinctul destinului, al rostului lor fundamental în lume, fără capacitatea de a iubi, fără vocaţia vitala si substanţiala a instinctului etic, dezorientaţi, căutând ceva fără să ştie ce anume), făcând-o să trăiască aceiaşi drama ca a Annei Karenina. Delia Mureşan mânată de acel subtil instinct al căutării împlinirii, va ajunge un cercetător ştiinţific de valoare, apoi se va reîntoarce la Cluj ca profesor la Universitate, după ce îl va găsi pe Bărbatul pe care trebuia să-l găsească potrivit voinţei destinului ei, pe bărbatul care o iubea din copilărie. (iarăşi vedem aici capacitatea prozatoarei de a panorama viaţa, destinul uman dintr-o singură trăsătură, dintr-o singură mişcare a spiritului) Destinul ei era să-l găsească pe Paul Moga, nimeni altul decât colegul ei din şcoala primară, care o iubea încă de atunci, de când erau colegi. Ca să vezi ce este Destinul. ?

Ideea este aceasta, că destinul este o lege implacabilă, cu o acţiune uimitor de subtilă, de dispersată. Prin câte Încercări nu a trecut eroina principală, câte ocolişuri nu a făcu în viaţă, după ce a cunoscut câţiva bărbaţi, DESTINUL I L-A DĂRUIT tocmai pe băiatul şi pe bărbatul pe care i-l dăruise de la început. Toate s-au întâmplat aşa cum erau ele înscrise în Legea destinului. Romanul se încheie rotund.

Înaintea finalului cronicii nu putem să nu observăm că fiecare personaj este purtătorul unei idei-teme de meditaţie ascunsă admirabil în aura de lumină creată de omenescul şi de frumuseţea

personajului. Doctorul Mircea Ionescu, a cărui iubire nu poate să crească mai mult decât carierismul lui mărunt, decât setea de scaun, de mica şi mizerabila glorie în viaţă, care-l fac să pară un *pastolache al existenţei* şi al destinului, nu va fi capabil nici s-o *salveze* pe Aura de la moarte, nici s-o facă fericită pe Delia Mureşan, şi s-o ajute să se împlinească. Pentru că *dragostea* în el este prea mică, asemenea unei lămpi a cărei flacără nu este capabilă să lumineze întreaga casă. (Motivul, simbolul casei, al familiei)

In cărţile doamnei Rodica Lupu *dragostea* este ca un *substratum mundi*, ea este cea care sta la baza *creaţiei,* a civilizaţiei, a *existenţei*, ea este *substanţă a vieţii*, pentru că vieţile personajelor ei au consistenţa doar în măsura în care sunt capabile să iubească, dar este şi ca un foc care întreţine *arderea vieţii*, a lumii, a istoriei, a acţiunilor noastre umane, care ne fac să ne realizăm în viaţă sau să eşuăm. Care ne dau forţă, ne ajută să străbatem această traiectorie temporală în interiorul vieţii şi al lumii numită destin. Delia Mureşan tocmai pentru că dragostea în sufletul, în fiinţa ei este mare, pentru că pe parcursul vieţii nu-şi va pierde demnitatea, capacitatea de a iubi omul, de a respecta omul, de a se respecta pe sine, pentru că nu va ceda în faţa micimii umane, nici flacăra dragostei din fiinţa ei nu va deveni mică. Nu se va stinge. De aceea ea îşi va găsi până la urmă omul căruia să-i dăruiască dragostea, cu care să formeze ÎNTREGUL PE ACEST PĂMÂNT.

Cu care să construiască Familia, Casa, Corabia despre care am vorbit mai sus, în care amândoi vor străbate pustiul vieţii, şi vor face din el raiul pe pământ. Nici Aura nu este capabilă de marea iubire sau de iubirea adevărată, iar flacăra iubirii fiind în firida fiinţei ei mică, nu va avea puterea să ajungă la capăt. Iată cum din perspectiva conceptului dragostei (concept central în toată creaţia acestei romanciere) misterul viţii şi al destinului ni se par mai inteligibile, mai umane. In subtextul operei de artă, în subconştientul romanului, ne vine să spunem întrevedem destul de limpede o relaţie directă între dragostea, frumuseţea, puritatea, puterea ei de a arde, de a se dărui şi destin. Prozatoarea este însă prea subtilă ca să înţeleagă toţi cititorii ei această o a doua lege a destinului descoperită de ea.

După lectura cărţii sufletul îţi este plin de bogăţia şi frumuseţea vieţii, conţinute de roman. Este multă filozofie şi poezie în această carte, care o consacră pe romancieră ca pe o autoare a iubirii, a frumuseţii umane şi a destinului. Ca pe un romancier care mai are multe de spus în literatura română.

GLASUL INIMII

ROMAN de Rodica Elena Lupu

Există cărţi pe care în timp ce le citeşti “auzi istoria până departe”, şi ai tot timpul senzaţia că “cineva se uită la tine de sus”. Există cărţi care în timp ce le citeşti te dor. Cărţi pline de suflet şi de conştiinţă rănită. O asemenea carte este romanul “ Glasul inimii”, al doamnei Rodica Elena Lupu, apărut la editura Anamarol, în 2004. După lectura cărţii am fost profund impresionat, zguduit.

Acum la început de cronică literară îmi aduc aminte câteva momente din viaţa mea de scriitor. Prin anii 1970 scriitorul Alexandru Cerna Rădulescu, pentru că eram vâlcean de-al dumnealui, mă invita duminica la ora zece la cofetăria Atene Palace. Văzuse că sunt talentat şi credea în steaua mea. Vino, dragul meu, să cunoşti şi dumneata scriitorii! Pentru mine era un miracol. Pentru că la ora zece începeau să se adune la aceiaşi masă un grup de scriitori care vedeau din alte timpuri. Al Cerna Rădulescu mă lua întotdeauna lângă el. Mă prezenta ca fiind „un tânăr scriitor de viitor”. Aşa i-am cunoscut şi am dat mâna cu Vlaicu Bârna, Cu Marcel Breslaşu, cu Mihail Drumeş, cu Geo Dumitrescu, prietenul bun al lui Cerna Radulescu, Geo Bogza a venit de câteva ori, cu Zaharia Stancu, mai tot timpul posac. Acesta venea rar şi stătea de obicei puţin. Am cunoscut la masa aceea foarte mulţi scriitori care debutaseră şi se afirmaseră în perioada interbelică. Al. Cerna Rădulescu fusese secretar de redacţie la mai multe ziare şi reviste care apăreau înainte de 1940, fusese secretarul de redacţie al ziarelor conduse de Liviu Rebreanu, cred că nu era scriitor interbelic pe care să nu-l cunoască.

La masa acea se închegau discuţii, se fixau amintiri, se discuta în contradictoriu. Ascultam fascinant pentru că se vorbea despre Liviu Rebreanu, cu Liviu, se povesteau întâmplări cu Camil, scriitori pe care cu numai doi ani înainte eu îi învăţasem la literatura română, îmi căzuseră la Bac, şi iată, ei erau acum nişte oameni în carne şi oase despre care se vorbea ca şi cum ar fi fost unchiul Vergil, sau alţi vecini din copilăria mea. Mulţi scriitori din generaţia lui Cerna şi a lui Zaharia Stancu am cunoscut atunci. La mulţi le văd chipurile, şi sunt uimit în acelaşi timp că le-am uitat numele. Lucrul acesta vreau să-l spun, oamenii aceştia, în anii aceia 1960 - 1970 erau scriitorii acelei perioade istorice. Vai, şi din păcate, puţini dintre ei s-au salvat, (cine mai ştie de exemplu astăzi cine a fost Vlaicu Bârna, Marcel Breslaşu, sau Lucia Demetrius, sau Constantin Nisipeanu ?), generaţiile care vin nu vor mai şti de mulţi dintre ei. Acelaşi lucruri se va întâmpla şi cu scriitorii generaţiei 60, generaţia cea mai glorioasă a secolului XX, care în anii când am venit noi în literatură ocupase mai toată scena literară.

O altă întâmplare m-a obsedat mult timp. Prin anii 1976, 1977, eram cu Nichita Stănescu, şi pe o străduţă pe lângă Ateneu ne-am întâlnit cu Florin Mugur, pe vremea aceea redactor la Cartea Românească. Cei doi, Nichita şi Florin Mugur, prieteni buni, au schimbat câteva cuvinte. Hai cu noi, l-a invitat Nichita. Florin Mugur a spus că nu poate, se duce acasă pentru că astăzi a programat „să taie porcul”. Nichita s-a mirat. Ne-am dumirit ce

porc tăia Florin Mugur, după ce ne-a povestit ce urma să facă. Florin Mugur fusese toată viaţa redactor la mai multe edituri, la ESPLA, (celebră în epocă) , la Editura Tineretului, la Editura Albatros, şi în anii aceştia publicase mulţi autori şi multe cărţi. După ce scotea o carte a unui autor, acesta, gest frumos, trebuie să recunoaştem, i-o dăruia cu dedicaţie redactorului care-i scosese cartea. Cu anii biblioteca lui Florin Mugur se umpluse de cărţi scoase de el. Cu trecerea timpului aceste cărţi mureau, spunea Florin Mugur, deveneau cărţi fără nici o valoare. El lua aceste cărţi ale scriitorilor netalentaţi, care nu mai spuneau nimic acum, le aduna şi făcea o grămadă din ele în curte şi le da foc. Pârlea porcul.

Am acasă, la Vâlcea, o bibliotecă extraordinară. Cum am ajuns ca tânăr scriitor în Bucureşti, după ce am devenit student la facultatea de Filozofie, în toamna anului 1969, biblioteca mea conţine aproape toate cărţile scriitorilor din generaţia 60. În ultimii zece ani, vara, când merg acasă, mă aplec supra acestor cărţi. Vai, cât de puţine rămân, dezarmant de puţine. Poeţi ca Cezar Baltag, Gabriela Melinescu, Grigore Hagiu, mi se păreau, ni se păreau atunci mari poţi. Când le citim astăzi cărţile, vai, acestea sunt moarte. Sunt secătuite, uscate de orice substanţă. Atunci scriitorii generaţiei 60 ni se păreau mari, pentru că ei erau vii, ocupau funcţii de redactori la revistele vremii, criticii generaţiei lor scriau despre ei elogios. Pentru că ei ocupau scena literară a momentului respectiv şi erau luminaţi mai tot timpul de reflectoare. După ce ei s-au dus şi

reflectoarele s-au stins mulţi dintre ei nici nu mai există.

În acelaşi timp, în provincie trăiau scriitori mai talentaţi, care istoriceşte vorbind aparţineau tot generaţiei 60, dar care nefiind în Bucureşti, nefăcând parte din gaşca centrală, neputând să-şi publice cărţile uşor, nefiind comentaţi şi lăudaţi şi-au văzut de scrisul lor, trăind într-un anonimat umilitor. Cine ştie de exemplu că în Vâlcea trăieşte o prozatoare talentată, d-na Veronica Tamaş, autoarea unei trilogii literare care va rămâne vie şi peste o sută de ani, sau cine a auzit de romancierul Vasile Gavrilescu, autorul unui roman dostoievschian care va dura şi peste sute de ani, vorbind despre societatea românească a perioadei comuniste. Sau cine a auzit de foarte talentat prozatoare Nicoleta Voinescu, plecată din târgul imund al Tulcii ?

Am făcut acest lung periplu ca să spun că există multă nedreptate, o imensă nedreptate în viaţa literară a unei societăţi, că lumea literară într-o perioadă istorică îşi impune şi îşi susţine mai mult nonvalorile, „superficialitatea care străluceşte”, micimea care ne exprimă pe noi, micimea care este propulsată de găştile literare. Că îşi marginalizează cu o eficienţă uimitoare valorile, dar că întotdeauna timpul este necruţător de drept şi de răzbunător. Faptul acesta m-a făcut de mai mulţi ani să intenţionez să scriu O ISTORIE A DREAPTĂ A LITERATURII ROMNE. O istorie literară care să facă dreptate autorilor marginalizaţi, din multe motive, dar care sunt valoroşi, ale căror cărţi sunt vii, vor dura în timp decenii, secole. Dumnezeu mi-a

scos în cale până la acest moment mai mulţi asemenea scriitori. O asemenea istorie literară, de la cel de-al Doilea război mondial încoace se impune, mai ales acum după Istoria total nedreaptă, împotriva valorilor literaturii române, a d-lui Alex Ştefaănescu.

2

O carte care va rămâne este acest roman „Glasul inimii”, asupra cărei ne vom apleca în aceasta cronică, şi o prozatoare foarte interesantă este autoarea romanului despre care vorbim aici, doamna Rodica Elena Lupu, un fel de Wirginia Voolf a prozei româneşti. (autoare a încă două romane pe care urmează să le recenzăm în săptămânile care vin, este vorba despre romanul „Timpul judecă şi plăteşte”, apărut în 2004,la Editura Anamarol, şi romanul „Mâna destinului”, apărut în 2005 la aceiaşi editură, cărţi, nu ne îndoim, de valoare)

Romanul „ Glasul inimii” este o saga si o meditaţie profundă, plină de înţelegere asupra destinului neamului bătrânei Aurelia Coman (Mami), tipul femeii vajnice, bărbătoase, care înfruntă greutăţile vieţii cu bărbăţie, cu o nepăsare de cremene, dar şi cu o intuiţie şi cu o celebrare extraordinară a vieţii. Auelia Coman simbolizează tipul femeii ardelene energice (care vine din Mara lui Slaici), tipul româncei dârze în ultima instanţă, o altfel de Vitoria Lipan, cu o deschidere mai mare în faţa viaţii, mai cerebrală, mulată pe realitatea timpului, cu o statură monumentală, cu temperament dionisiac. Iată o fotografie admirabil

creionată a acestui personaj, o adevărată coloană vertebrală a romanului :

„ A rămas în poziţia aceasta mult timp. Cu ochii pe scrum, s-a trezit la un moment dat zicându-şi vorbe înţelese numai de însăşi : „ Poate, totuşi, e mai bine aşa !...Cred că e mai bine !...” Apoi s-a ridicat şi s-a îndreptat spre ieşire, înaintând încruntată, dar cu mers sigur, impunător. Era din nou...Aurelia Coman cea de totdeauna, femeia care ştia cea avea de făcut până în cele mai neînsemnate amănunte ! „ (pag 92)

Romanul este o saga, (specie puţin cultivată în literatura română) pentru că acţiunea lui începe cu mult înaintea celui de-al Doilea război mondial şi se termină acum, în contemporaneitate, în acest moment istoric postcomunist, fiind istoria romanţată a unui neam, întins pe trei generaţii. Aurelia Coman are la viaţa ei trei bărbaţi, şi-a înmormântat băiatul şi nora şi totuşi, trece peste necazurile acestea ca apa peste pietre şi când îl întâlneşte în casa lui Grigore Marcu pe Mihai Pârvan, tipul bărbatului direct, necomplexat nici în faţa vieţii nici în faţa realităţii, nu ezită să se bucure de dragostea trupească şi sufletească din plin cu bărbatul care-i place. În faţa căreia fiinţa ei tresare şi se deschide plenar. Aurelia Coman este faţeta, partea vitală, puternică, tinzând subteran, violent, necenzurat către împlinire şi satisfacţie a principiului feminin. „ Mihai Pârva îi plăcu. Îşi zise că era singurul bărbat adevărat din viaţa ei. Nimic din rafinamentul cam dulceag şi aerat al indivizilor cu care avusese de a face până atunci, consideraţi tipi fermecători, irezistibili : doar forţă, încrâncenare şi poftă nebună

de viaţă. Gesturile, îmbrăţişările lui erau la un pas de violenţă , dar...Aurelia nu mai trăise niciodată o noapte ca aceasta. Era atât de impresionată încât pentru prima dată în viaţa ei trăia un regret amar : „Doamne...de ce nu sunt mai tânără cu zece ani !? ...”

Am putea să spunem că romanul acesta, dens în notaţii profunde, variate şi în conotaţii filozofice, este o meditaţie nu atât amară cât profundă şi cuprinzătoare asupra Principiului feminin şi a manifestării lui în viaţă şi în lume. Aşa trebuie să fie odată ce personajul principal al cărţii , Ana Coman, este nepoata Aureliei, o dată ce următoarea poveste, istorie, după cea a Aureliei Coman , este cea a Ersiliei Coman, nora Aureliei, şi odată ce autoarea trece fugitiv, privindu-le de undeva din văzduh, peste personajele masculine, ne gândim la tatăl Anei, băiatul Aureliei Coman, tipologie masculină abulică, neconsitentă, care moare într-un mod misterios în Franţa, şi peste cei trei soţi ai Aureliei.

Ersilia este nora Aureliei, care după moartea soţului ei preia fabrica, pe care o conduce cu mână sigură, (tipul nemţoacei muncitoare, bine organizate, morale) fiind respectată de administrator si de muncitori, asta se întâmplă după al Doilea război mondial, când industria nu fuseseră încă naţionalizată de comunişti. Şi Ersilia este tipul femeii puternice, harnice, inteligente, care nu se îndoaie în faţa vieţii. Până la un moment însă şi până într-un punct. Un escroc reuşeşte să-i fire fabrica, s-o înşele, promiţându-i o sumă de bani, pe care nu i-o va da niciodată, căci el îi cumpărase fabrica pentru

a o vinde. Ersilia, tipul femeii morale, amenințată cu judecata şi închisoarea se va sinucide. Spre deosebire de soacra ei, Aurelia Coman, care nu cunoaşte moralitatatea, ci doar tăria şi reuşita în viaţă, simbolul principiului feminin vital, Ersilia se va sinucide tocmai pentru că ea este simbolul femeii morale

Lucrul acesta se întâmplă când Ana este pe punctul de a se căsători cu Doru Pârvan, fiul lui Mihai Pârvan cu care bunica ei avusese acea întâlnire erotică şi existenţială extraordinară, momentul culminaţiei împlinirii ei.

Ana este şi ea tipul femeii ardelene. Lovită profund de durerea morţii mamei ei, cu simţul datoriei care trebuie împlinită până la capăt, merge la Cluj să-şi înmormânteze mama, află toată povestea Ersiliei de la administratorul fabricii, după care se întoarce la Bucureşti, ca să-şi continue viaţa şi munca. Simbolul principiului feminin care-şi duce crucea-

Dacă Aurelia Coman reprezintă acea faţetă tare, profundă, ancestrală a Principiului feminin care ţine acest neam românesc de la începutul lumii (vezi tăbliţele de la Tărtăria, şi continuitatea pe acest pământ a poporului român de la Început, cum ar spune Mircea Eliade), Ana Coman (cu siguranţă că numele are legătură cu Ana Lui Manole), care este crescută de Aurelia Coman, de „mami” (principul matern, mama mater, al rădăcinii feminine din care creşte neamul, în cazul nostru neamul Comanilor), simbol al continuităţii Principiului feminin, este tipul femeii intelectuale, cultivate, sensibile. Este

psiholog la un Spital şi cu o jumătate de normă la o Şcoală, şi ea reprezintă cealaltă faţetă a principului feminin, cea delicată, luminoasă sensibilă, muzicală, apolinică.

Hrănită din substanţa Aureilei Coman, simbol al continuităţii, Ana, deşi supusă încercărilor dure ale vieţii, nu se va frânge ca mama sa, ci va continua şi va izbândi ca „mami", ca *principiul feminin, ca mama mater, simbol al tăriei acestui neam.*

Pierzându-l de mică pe tatăl său, prima mare încercare prin care trece, Ana Coman se căsătoreşte cu Dan, un inginer, simbol al inginerului din zilele noastre care-şi ducea mare parte a vieţii pe şantier, cu care are o fată pe Anca. Dan o va trăda pe Ana, o va întâlni pe şantier pe Vera, cu care se va căsători până la urmă, după ce trec, şi Ana şi Dan printr-un proces de divorţ. Ana trece deci peste a doua încercare. Îl va întâlni apoi pe Doru, tot un inginer care este fiul acelui Mihai Pârvan, cu care bunica ei trăise o noapte de dragoste, culminaţie a împlinirii ei ca principiul feminin. Faptul simbolizează desigur Întâlnirea, în sensul în care o defineşte Martin Buber.

De aceea spuneam că Ana, personajul coloană vertebrală, ca şi Aurelia Coman, al romanului, o simbolizează pe Ana din legenda şi mitul Meşterului Manole, care o ia mereu de la capăt. Simbol al veşnicei reluări a ciclului vieţii !

Vedeţi de ce acest roman (bineînţeles nebăgat în seamă de stimabilul Alex Ştefănescu, şi de critica de gaşcă din totdeauna din literatura română?) este un mare roman ? Pentru că el îşi trage seva din

mitologia românească, Ana Coman fiind o reinterpretare a Anei Meşterului Manole, simbolul femeii care o ia de fiecare dată de la început. Adică simbolul vieţii, al vieţuirii pe acest pământ ! Căci ce a fost femeia de la începutul lumii în acest spaţiu carpato-pontic decât un Sisif care a luat-o de fiecare dată de la început, asemenea lui Sisis (mit creat tot în acest spaţiu spiritul, transportat apoi de ahei, ionieni şi dorieni în spaţiul Greciei Antice) care urcă bolovanul până în pisc, după care se reîntoarce să-l urce din nou ? Simbol al reînoirii vieţii, al continuităţii, Ana îşi va duce crucea în continuare fără să crâcnească. După ce trece de a doua mare încercare, cea a divorţului, când este trădată de bărbatul în care investise dragoste şi speranţă, Ana o ia senină de la capăt, investind aceiaşi dragoste curată şi cinstită în Doru Pârvan. Va trece şi prin încercarea întâlnirii cu soacra şi socrul său, încercarea trecerii prin furcile caudine, la fel de frumos şi de demn, trăsături ale principiului feminin. Şi va veni apoi o altă mare încercare. Ana rămâne însărcinată cu Doru Pârvan (cu care încă nu este căsătorită legal), funcţionalitatea principiul feminin în timp şi în natură este ritualică şi eternă, el nu se conformează cutumelor sociale (ceea ce ne duce cu gândul la Aurelia Coman, simbolul aceluiaşi Principiu feminin în istorie), după care urmează potrivit legii firii *Naşterea*. Ana trăieşte tot timpul, cum ar spune Constantin Noica, *întru naşterea vieţii* (nu este principiul feminin principiul vieţii ?). Pe multe pagini Rodica Elena Lupu (nume care te duce cu gândul la totemul dacilor, Lupu) descrie (îşi

descrie, pentru că totul este viaţă, acolo sunt trăirile creatorului cărţii), notând fiecare sentiment, fiecare gând, fiecare emoţie a femeii care va naşte, (Principiul feminin) care se află în sala de naştere, în aşteptarea marelui eveniment, al izbucnirii la suprafaţă al unei noi vieţi. Este descrisă admirabil, în stil reportericesc, ca şi cum te-ai afla la faţa locului, atmosfera din salonul de naştere, ce simt şi ce gândesc colegele ei, din paturile învecinate, pe care le descrie uimitor de veridic. Nu ezităm să afirmăm că paginile acestea sunt antologice în literatură română, că nu le-am mai întâlnit până acum niciodată, la nici un autor

Copilul care se va naşte va muri. Autoarea ne descrie senzaţie cu senzaţie, gând cu gând, impresie cu impresie, sentiment cu sentiment tot ce trăieşte o femeie (Principiul feminin) care trece prin aceste momente. Ca fiinţă umană nu poţi să nu fii impresionat. Este a treia sau a zece încercare prin care trece Principiul feminin în drumul lui sisific către împlinirea meniri sale, continuitatea vieţii pe acest pământ. În finalul cărţii o vedem pe Ana Coman întâlnindu-l pe Doru Pârvan la Veneţia, apoi regăsindu-se amândoi în unitatea brâncuşiană a cuplului

Finalul este antologic. Fiinţa Anei Coman este surprinsă în deschiderea ei epistemologică şi feminină, ca principul feminin, în faţa lumii şi a timpului !. Aşa vedem noi interpretat acest roman, în acest registru îl citim, îl descifrăm.

Spuneam la începutul acestei cronici că citind acest roman, „auzi istoria până departe”, pentru că

romanul reuşeşte să surprindă tocmai esenţa istorie şi a societăţii omeneşti, esenţa reluării şi a continuităţii veşnice în timp a vieţii pe acest pământ. Romanul este asemenea unei scoici pe care o pui la ureche, auzi viaţa, lumea , istoria vuind, reînviind curgerea lumii, a societăţii, a fiinţei umane pe acest pământ.

Iată de ce spuneam noi că ne aflăm în faţa unei cărţi vii, care va dura în istoria literaturii române. Iar lucrul acesta se va întâmpla pentru că autoarea şi-a pus sufletul ei, suferinţa ei, crezul ei în această carte. Iată de ce atâtea cărţi ale generaţiei 60, ale atâtor scriitori români mor, pentru că autorii lor nu au suferit şi n-au pus în ele suferinţa care nici n-a existat în fiinţa lor. Este multă suferinţă, o suferinţă izbăvitoare şi senină în cartea aceasta, de aceea ea este vie şi va rezista în timp, şi tot de aceea ea este o carte care te emoţionează, care te cutremură în faţa vieţii, dându-ţi o seninătate uimitoare în acelaşi timp.

Şi iată de ce autorul acestei cronici literare se simte împăcat în faţa vieţii lui şi a destinului său, pentru că aflat în faţa unei cărţi de valoare el n-a ezitat să se aplece asupra ei cu sensibilitate şi adâncime şi s-o interpreteze aşa cum se cuvine ! De aceea şi recomand din toată inima cititorilor, şi criticilor literari, dacă ei există, această carte.

CORNELIU TAMAŞ

UN MARE CÂNTĂREŢ AL TRECUTULUI ŞI AL COPILĂRIEI

RECENZIE A CĂRŢILOR
“ BISERICA BUNA VESTIRE, DIN RÂMNICUL VÂLCEA” ŞI
“AM SCĂPAT DE ŞCOALĂ”

, AMÂNDOUĂ APĂRUTE LA EDITURA CONPHIS ÎN ANUL 2007

Cu muţi ani în urmă prietenul meu, poetul Vasile Petre Fati, la terminarea facultăţii nu voia în ruptul capului să se întoarcă în oraşul său natal, Constanţa, pentru că era o cloacă, o mocirlă otrăvită, plină de

invidie. Nu l-am crezut atunci. Peste ani aveam să-mi dau seama, să simt pe pielea mea, cum se spune, cloaca plină de invidie a două oraşe municipii, capitale de judeţ, şi să constat că ceea ce spusese Fati este pe cât de adevărat pe atât de dureros. De neiertător, de corosiv. Aveam să cunosc bine climatul oraşului Constanţa, oraşul lui Ovidiu, aşa era, Fati avusese dreptate ! Oraşele noastre, chiar şi o vatră de cultură, veche, ca Râmnicul Vâlcea, sunt nişte „gropi cenuşii,otrăvite de meschinărie, colcăind de invidie". Invidia, la noi, la români face ravagii. Este o boală naţională, profundă, devastatoare, mai teribilă decât ciuma

Legat de Râmnicul Vâlcea prin rădăcini, prin suflet, prin tinereţea mea de ziarist, m-am convins că şi vechea vatră de cultură a Râmnicului este tot un oraş al invidiei, după apariţia romanului meu „DELIRUL, VOL II", continuare la romanul lui Marin Preda. Şi ca o ironie, sau poate ca o contrapondere, ori din milă, Domnul i-a dăruit Râmnicului şi oameni extraordinari, slujitori harnici, unii, spre cinstea lor, umili şi buni, ai culturii, ai valorilor spirituale. Mărturisesc că nu îmi plac scriitorii egoişti, îmi plac truditorii, slujitorii culturii. Cei care slujesc cultura, biata fiinţă umană, lumea aceasta ciudată pe care o traversăm

În universul vâlcean mă gândesc la patru oameni care ar intra în tipologia aceasta, la domnul Corneliu Tamaş, la colegul meu Emil Catrinoiu, la domnul Petre Petria şi la ziaristul Ioan Barbu, cu care m-am întâlnit pe 16 martie 2007 la Paris, la mormântul lui Constantin Brâncuşi, cel care a colindat Bisericile

comunităţilor româneşti din mai toată lumea, să scrie despre ele, să le facă ştiute şi în ţară.

De unde o fi răsărit un bijutier strălucit, genial, al literei şi al foii tipărite ca dl Emil Catrinoiu nu ştiu ?! I-aş da pe mână cultura centrală a românilor, aş pune să fie tradusă toată, şi aş turna-o în bijuteriile cărturăreşti create de Emil.

Dar un soi de cărturar ciudat şi mare ca domnul Corneliu Tamaş de unde o fi răsărit şi cum s-o fi alcătui el ?. I-am citit anul acesta (acum vine anul 2007.nn, dar destinul a făcut ca să fiu unul dintre cei care i-a citit şi i-a recenzat aproape toată opera) două cărţi, şi nu am putut să nu meditez la existenţa şi misiunea pe lume a prietenului meu mai mare (aşa îmi doresc eu foarte mult să fie), Corneliu Tamaş. Cărţile lecturare şi pe care le voi comenta împreună sunt „BISERICA „BUNA VESTIRE" DIN RÂMNICUL VÂLCEA" (Monografie istorică)" , Editura Conphys, Râmnicul Vâlcea, 2007, care este o carte de istorie şi poezie omenească, şi cartea de proză pentru copii „ „AM SCĂPAT DE ŞCOALĂ", apărută tot la Editura Conphys, tot în 2007.

Râmnicul Vâlcea este unicul Oraş Municipiu din România, singurul oraş ţară, şi mă gândesc desigur şi la marile oraşe dar şi le cele mici, căruia i-a dăruit Dumnezeu un ISTORIC DE SERVICU, sau un Istoric Cu Contract, sau UN ISTORIC CARE SĂ-L REDESCOPERE, iar domnul Corneliu Tamaş, arhivar toată viaţa, cum îi place dumnealui să spună, este singurul istoric care trăind în România, într-un oraş, cu o sete profundă şi cu o fervoare neobosită, de adolescent, de tânăr, de om care nu oboseşte şi nu

îmbătrâneşte niciodată, s-a apucat şi a scris o Istoria a Oraşului, văzut ca oraş, adică în ansamblul său, dar şi în sine, şi în devenirea sa, de la naşterea sa, adică de când s-au pus primele temelii ale caselor, după care aceasta au format aşezarea… pââână astăzi, când vedem cum arată Oraşul Râmnicului Vâlcii ! (Corneliu Tamaş, „Istoria municipiului Râmnicul Vâlcea, Editura Conphis, 2006, Corneliu Tamaş, „Istoria oraşului Râmnicul Vâlcea", Rm Vâlcea, 1994) . Citind cartea Oraşului Râmnicului Vâlcea îl vezi în faţa ochilor ca pe o fiinţă socială, proteică şi istorică, urcând pe parcursul veacurilor, al deceniilor, îl auzim şi îl vedem cum creşte, îi cunoşti pe cei care l-au întemeiat, pe cei care l-au condus. Când se întâmplă marile evenimente din viaţa Oraşului (Corneliu Tamaş, „ Acţiuni de umanitarism ale populaţiei vâlcene în timpul Războiului de independenţă", în Volumul Contribuţia maselor populare din Oltenia în cucerirea Independenţei de stat al României", Craiova, aprilie 1977", Corneliu Tamaş, „Contribuţia judeţului Vâlcea la Unirea Prinicipatelor, „ Râmnicul Vâlcea, 1982) „ istoricul scriitor te poartă pe străzile lui, îi cunoşti pe cei care iau parte la evenimente, afli cum îi cheamă, le vezi feţele şi ce haine poară, cunoşti psihologia lor… Aşa se întâmpla la 1848, sau la Momentul Unirii, sau în primul război mondial (Corneliu Tamaş, P. Bardaşu, S Purece, H Nestorescu, Judeţul Vâlcea în anii primului război mondial, vol II, eroii", 1979)…

Însă dl Tamas nu s-a mulţumit numai să scrie Istoria oraşului Râmnicul Vâlcea, sau a judeţului Vâlcea, a scris şi istoria Instituţiile vâlcene, a Şcolii Vâlcene,

(Corneliu Tamaş. C. Drugan, Ghe. Tudor, „Istoria Colegiului naţional „Alexandru Lahovari" din Rm Vâlcea", 2000), a luat apoi Mitropolia, Bisericile vechi, la rînd, (Corneliu Tamaş, I Călin „ Istoria Bisericii Sfântul Dumitru", din Râmnicul Vâlcea, Rm. Vâlcea, 1999)…Şi pe toate aceste mari instituţii, care au creat istorie pe pământul Vâlcii, le vezi născându-se sub ochii tăi, crescând, având viaţa lor, istoria lor, până azi. Instituţiile devin un fel de personaje care se nasc, se ridică pe picioarele lor, merg, având viaţa lor proprie, inconfundabilă, care se întinde pe veacuri întregi.

Cele mai multe cărţi de Istorie a Instituţiilor vâlcene, dl Corneliu Tamaş, arhivarul salahor şi slujitorul sfintelor hârţoage, le-a scris împreună cu o altă persoană, (acestor persoane le aducem mulţumirile cuvenite şi felicitările meritate !) care prin profesie era şi este legată de Instituţia respectivă, de domeniul respectiv.

Bunăoară cartea aceasta, „Biserica Buna Vestire, din Râmnicul Vălcea". Monografie istorică" este scrisă împreună cu preotul Emanoil Neţu.

Cartea pe care tocmai am reluat-o, a nu ştiu câta oară, ne redă istoria Bisericii „ Buna Vestire", de când s-a născut ea până azi…(„ Pisania din anul 1747 nu menţionează anul primei zidiri. Nemaiexistând pisania vechii construcţii, s-a trecut numai numele lui Mircea voievod, păstrat prin tradiţie din preot în preot. Pomelnicul începe şirul domnilor cu Mihnea cel Rău (1508-1510) şi se termină cu Alexandru Ioan Cuza. Ar trebui ca primul domn pomenit să fie ctitorul bisericii. Lista aceasta este imperfectă, pe care nu ne putem

baza ca un document de primă mână. Chiar de la început este omisă domnia lui Vlad cel Tânăr (Vlăduţ) 1510-1512 „ „Biserica Buna vestire din Râmnicul Vâlcea”, pag 31.)…. Naşterea acestui sfânt locaş alunecă în ceaţa tipului. Nu ştim cu exactitate cine a fost întemeietorul ei, şi aici dl Corneliu Tamaş se aplecă fără grabă şi cu acribie asupra izvoarelor scrise, doar, doar om afla adevărul.

Şi pentru că lucrurile nu sunt clare, el pune părerile istoricilor, ale celor care au vrut să afle adevărul, faţă în faţă, lăsându-ne pe noi să-l intuim, sau lăsând adevărul să iasă singur la iveală. Ce reuşeşte admirabil autorul, şi aceasta datorită talentului său de scriitor, este această „re-crearea vie a vieţii acestor instituţii”, re-învierea vieţilor, a biografiilor trecute, pictarea imaginilor cu penelul sufletului şi al imaginaţiei sale.

Astfel, aşa cum spuneam Instituţiile acesta, Şcoala vâlceană, Mitropolia, etc devin sub pana autorului personaje imense, umane, care au fiecare destinul ei dat de Dumnezeu, cu creşteri şi scăderi, cu momente de cumpănă, din care ies învigorate sau nu. Iată, Biserica „Buna vestire” trece printr-o mare cumpănă , la anul Domnului 1739 ; „ Biserica „Buna vestire”, arsă în 1739 a fost ridicată din temelie în anul 1747 (deci opt ani a fost perioada de suferinţă şi reconstrucţie a sfântului Lăcaş), dacă acest lăcaş ar fi fost o construcţie solidă domnească din secolul al XVI-lea, numai partea lemnoasă ar fi trebuit să fie schimbată, cu oarecare mici adăugiri ca şi în cazul bisericii voievodale „ Cuvioasa Paraschiva”, din apropiere. Biserica „ Buna Vestire se pare că ar fi existat încă din

secolul al XIV-XV, din timpul domniei lui Mircea cel Bătrân, şi de aceea a fost necesară refacerea ei din temelie. Vechea Biserică fiind degradată prin foc şi prea mică pentru numărul enoriaşilor, având un larg sprijin al unor oameni de suflet din Râmnic şi Sibiu şi cu binecuvântarea episcopului locului, s-a trecut la ridicarea alteia noi mai mari şi mai spaţioase. Vechea temelie pare să se afle înglobată în noua construcţie." (capitolul „Pustiire de istov")

Parcurgând paginile cărţii, limba dulce te duce cu gândul la limba cronicarilor munteni, la viaţa şi cultura vremii. De multe ori autorul este un reporter care transmite de la faţa locului, descriindu-ne imaginile văzute, luptele care se petrec, adică transmiţând de acolo din anul, locul şi timpul când se întâmplă un eveniment, Iată-ne pe scena pe care se află astăzi Râmnicul, la anul Domnului 1787 : „ Râmnicul în tipul războiului dintre 1787-1792, între ruşi, austrieci şi turci, devine teatrul de luptă. Localităţile în care aveau loc operaţiunile militare erau incendiate, populaţia jefuită de bunurile materiale, maltratată, luată în robie şi chiar omorâtă. Abia se reparau şi sfinţeau bisericile că din nou se abătea năpasta peste ele. În general scăpau cei ce reuşeau să se refugieze în păduri şi munţi sau ascunşi prin peşteri până când trecea urgia" (capitolul „Robiri şi patimi", pag 41).

Biserica noastră, „ Buna vestire", personajul viu, imens, sacru, atemporal, proiectat pe cerul timpului, ca şi Biserica „Cuvioasa Paraschiva", au fost desigur martorele acestor lupte, nenorociri, spaime, ţipete, jelete, vărsări de sânge. „ Pisania de la Biserica „Cuvioasa Paraschiva" menţionează : „ La anul 1788 în

timpul altui război cu turci şi austrieci, iarăşi s-a abătut prăpădul asupra oraşului, care din nou a fost pustiit şi arsă biserica, fiind transformată în grajd de cai" (capitolul „Robiri şi patimi"). Şi Bisericile Râmnicului, deci, ca nişte fiinţe umane, au fost călcate şi umilite de urgia duşmanului, de ticăloşia vremilor. Iar ele ne apar astăzi cu atât mai impresionante şi mai măreţe, cu cât au înfruntat, iată, urgii mari de-a lungul timpului.

Pentru că Istoricul dăruit de domnul oraşului Râmnicul Vâlcea (oare lucrul acesta nu ne spune multe?) trebuie să îşi facă bine treaba lui de argintar, după ce aveam în faţa ochilor evoluţia istorică a sfântului locaş „Buna Vestire", el se apucă acum şi intră în detalii, pe domenii, pe capitole. Astfel cunoaştem descris cu lux de amănunte, ca într-o gravură, tezaurul cultic al Bisericii, componentele din metal, din lemn, din materiale textile, din piatră. Cunoaştem apoi colecţia de icoane a Bisericii Buna Vestire, şi Biblioteca.

La rândul lor toate Instituţiile vâlcene, cărora domnul Corneliu Tamaş le-a făcu Istoricul (autorul este, văzut din altă perspectivă, cel trimis de Domnul ca să le ilumineze trecutul, ca să le readucă la viaţă, ca să le dea viaţă luminată în conştiinţele noastre, în minţile şi în sufletele noastre ! Ele, aceste instituţii nu mai sunt de acum cu trecut necunoscut, uitându-ne la ele, admirându-le le vedem şi rădăcina şi cum urca prin timp), ne ajută să vedem, să străvedem cu mintea interiorul acelei fiinţe mari care este însuşi Oraşul, Municipiul Râmnicul Vâlcea.

Mare lucrul este aceasta ! Să-mi arate cineva un al oraş căruia i-a trimis Domnul un istoric ca să-l ilumineze pe dinlăuntrul lui, ca să-i ilumineze trecutul.

La sfârşit dai de zecile de fotografii ale frescelor din Biserica „Buna vestire”, multe, impresionate, sfinte, pline de poezie şi sfinţenie.

După ce ai terminat cartea de lecturat, mai întorci paginile înapoi, căci te desparţi greu de Fiinţa vie şi mare, bogată şi dumnezeiască a Bisericii Buna vestire, marele personaj al acestei cărţi romaneşti.

După lectura acestei cărţi de istorie, care este în acelaşi timp şi o carte literară, am început să citesc cartea de proză pentru copii, dar şi pentru oameni mari, apărută tot anul acesta, la aceiaşi editură. Bineînţeles că nu am uitat celelalte cărţi pentru copii ale domnului Tamaş. Nu l-am uitat pe Pic,lăudărosul, scumpul de el. ce viu a rămas el pe retina memoriei mele !

Trebuie spus că în literatura română numărul scriitorilor talentaţi cu adevărat care au scris pentru copii este atât de mic că nu ajung nici la degetele unei mâini. Unui scriitor din această categorie, a literaturii pentru copii, pe lângă talent, nu trebuie să-i lipsească puritatea sufletului, candoarea de copil a fiinţei umane, capacitatea rară de a rămâne un copil mare, un copil veşnic, ca şi faptul de a fi rămas pentru totdeauna în ţara copilăriei, vai, din care Dumnezeu ne scoate şi ne alungă, aşa cum i-a alungat pe Adam şi Eva din rai. Or în cărţile pentru copii ale dlui Corneliu Tamaş pe acestea le găseşti din abundenţă, şi cu rafinament.

Ajuns aici am revelaţia că l-am înţeles mai bine pe Istoricul Corneliu Tamaş. Numai un mare copil, numai un suflet care a rămas în străfundul său curat şi fraged poate avea această sete neostenită de cunoaştere. Corneliu Tamaş este însetat de originile fiinţei, el le-a căutat toată viaţa şi le va căuta cât va trăi. De aceea se re-întoarce el veşnic în trecut, în trecutul neamului său, şi în trecutul lui de fiinţă umană. Căutarea edenului fericit, a purităţii este dimensiunea fundamentală a fiinţei umane. Şi unde le putem găsi decât la începuturile noastre de fiinţă naţională şi de fiinţă umană, întorcându-ne la izvoarele noastre de fiinţă umană şi de neam. Re întoarcerea în istorie, dorinţa de a reînvia ce a fost, în speranţa, pe care subconştientul său o trăieşte cu aviditate, că întorcându-şi faţa de la viitor şi re-întorcându-se, a CÂTA OARĂ, CU FIECARE CARTE, în trecut, fiinţa îşi va regăsi eternitatea, condiţia esenţială care o defineşte.

Abia acum îl înţelegem foarte bine pe istoricul neobosit, care scrie istoria judeţului Vâlcea, istoria oraşului Vâlcea, a Mitropoliei, a Bisericii Buna vestire, a şcolii... Cu fiecare carte el se întoarce la izvoarele vieţii... În fond Corneliu Tamaş, esenţa lui de fiinţă umană, este o continuă întoarcere la origini, în căutarea raiului şi a eternităţii. Aceasta este tendinţa profundă care declanşează acest demers complex, şi care i-a marcat toata viaţa istoricului, care l-a făcut să fie ceea ce este, istoric şi scriitor.

Corneliu Tamaş, omul de cultură, scotocitorul prin hârţoage, se re-întoarce în copilărie căutându-l pe copilul care a fost. Şi îl regăseşte. Într-o carte a

autorului, apărută cu ani în urma (parcă a fost ieri) Corneliu, copilul născut în Câmpulung Muscel, se numeşte Pic. Acum dl Tamaş îl numeşte Traian… Traian, personajul cărţii „AM SCAPAT DE ŞCOALĂ” este de fapt tot Pic, lăudărosul şi isteţul foc, numai că Traian este mai mare decât Pic, a terminat clasa a patra.

Cartea începe aşadar, în momentul în care Traian termină cele patru clase primare, şi când el îşi doreşte atât de mult să se termine şcoala, să nu mai existe şcoala pentru el, încât el chiar crede că a scăpat de ea : „ Ce mi-a venit mie în cap ? Acum, că ştiu să scriu şi să citesc, că ştiu să număr şi să socotesc, că stăpânesc chiar şi tabla înmulţirii, că o ştiu, pot să v-o spun pe dinafară, unu ori unu fac unu…doi ori şapte, douăzeci şi şapte, dar nu vreau să vă zăpăcesc la cap, cum ne-a năucit şi pe noi, elevii din clasa a IV B, doamna învăţătoare Fifica…dar ce am vrut să vă spun ? A, da, că tare bine ar fi să scap de şcoală. „ Acest sentiment, şi această dorinţă adâncă a copilului de 10 ani, care exprimă dorinţa adâncă a milioane de copii, dă şi titlul volumului.

Pentru că omul şi scriitorul Cornel Tamaş este în străfundul fiinţei lui un copil autentic, un om de o puritate extraordinară, el îl regăseşte pe Traian (îl regăseşte imediat, cu mare uşurinţă pe copilul care a fost, intră în pielea lui, şi reia viata de la început. Din clasa a patra, am spune), personajul cărţii, pe copilul care a fost, aşa cum a fost el. Autenticitatea şi puritatea acea a copilăriei şi a sufletului de copil, naivitatea şi candoarea, dublate de o fină ironie şi de

un umor curat, sunt calităţile esenţiale ale acestui personaj.

Puţini dintre noi ştiu că Mirarea (sfânta şi frumoasa mirare!) a jucat în istoria omului, a culturii, a dezvoltării filozofiei, poeziei un rol extraordinar. Ei bine, părintele personajului principal al cărţii are inspiraţia să pună în el mai multă mirare decât alţi autori, şi aceasta dă un farmec, o poezie aparte, o adâncime spirituală de om mare personajului central al cărţii. Iată o mostră de mirare construită cu farmec : „ – Mamă, când termin şcoala ? – În iunie, Traiane. – Şi o termin de tot, de tot ? – Da, şcoala primară, de tot ! - Şi cu asta…gata ! zic eu bucuros. - Da, dar urmează gimnaziul. – Acesta ce mai este ? o întreb eu mirat. – Prima treaptă de liceu, spune mama. – Păi ce, şcoala asta are mai multe trepte ? întreb din nou surprins. „

Domnul Corneliu Tamaş redă de asemenea, construind-o ca pe o broderie de mare migală şi de preţ, lumea în care trăieşte elevul Traian şi în care a trăit şi s-a format copilul şi elevul Corneliu Tamaş. Este vorba despre perioada istorică de după al doilea război mondial, anii 1945-1950, când societatea românească încăpuse sub cizma sovietică şi se făceau primii paşi către dictatura comunistă. Copilul, personajul principal al cărţii, fiind isteţ şi sensibil sesizează mutaţiile care se produc, însă el le priveşte tot cu ochii copilului, la care autorul adaugă o uşoară culoare roşie-ironică, şi lumina acelei mirări în care este învăluit sufletul uman al copilului de la începutul lumii. Pluteşte peste pământul pe care trăim o seninătate, o puritate nostalgică, greu de exprimat în cuvinte. Toate acestea dau ceea ce am numi noi poezie

acestei cărţi. Cărţile d-lui Corneliu Tamaş sunt pline de o poezie plină de nostalgie.

De asemenea este bine construită şi redată şi atmosfera şcolară, lumea şcolii din perioada pe care o străbate copilul Traian, pe care autorul îl urmăreşte crescând până la adolescenţă, când se desparte de el. Şcoala aceea, cu lucrurile ei rele şi bune, ciudate şi naive, în comparaţie cu şcoala de azi ni se pare mai frumoasă şi mai mană, mai plină de omenesc şi e poezie. Iată-l pe domnul profesor Piţurcă, un fel de Domnul Vucea, dar mai subţire, „ În şcoală se simţea mirosul de vacanţă, dar în clasa noastră venea cu o puternică aburealăde corigenţă la latină. Piţurcă ne-a împărţit în trei căprării : opt care reuşiseră să promoveze, doisprezece care nu mai aveau nici un fel de scăpare şi nouă cărora li se mai putea acorda o ultimă şansă. Cu spatele la peretele de la uşă, eram aşezaţi ca nişte rândunele pe o sârmă, având cărţile în mână.” („Miros de vacanţa mare”, pag 32). Vremuri frumoase, idilice, pline de naivitate şi de o ciudată frumuseţe, care s-au dus, îţi vine să oftezi.

Cartea este totodată şi un mic roman al familie româneşti, văzută în perioada aceea de tranziţie, pentru că Traian este văzut în familie, împreună cu familia lui, o vedem pe sora lui Sonia, tipul de relaţii dintre ei, pe mama lui (mama din totdeauna, de la începutul lumii) pe tată lui. Am putea să spunem că este un roman al familiei româneşti văzută prin ochii unui copil în perioada de sovietizare a ţării şi de construire a comunismului în România. Cartea este plină de o ironie subţire şi dulce şi de umor, plină de bogăţie sufletească. Oare acesta să fie cuvântul ? Se

citeşte cu mare plăcere. Fiind singur acasă m-am pomenit de mai multe ori râzând singur, cum se spune, fără să îmi pot stăpâni râsul, argument sigur că şi alţi cititori vor râde, în anii care or să tot vină.

Personalitate complexă, plină de viaţă, Autorul atâtor istorii vâlcene şi al cărţilor de poezie care îţi bucură sufletul, Corneliu Tamaş, cu întreaga lui operă, de istorie şi de proză pentru copii, dă adâncime vieţii şi timpului, şi poezie luminii şi atmosferei culturale a lumii în care trăim. Mă gândesc că peste ani, el va fi descoperit şi iar re-descoperit, şi atunci ni se va părea că seamănă şi mai mult cu Ion Creangă, fiind şi el un neîntrecut cântăreţ al copilăriei ! Şi întorcându-ne iarăşi la climatul de invidie al lumii culturale a Râmnicului, nu putem să nu exclamăm: bun dar, Doamne, i-ai făcut Râmnicului, dăruindu-i-l pe domnul Corneliu Tamaş ! Bună şi frumoasă lecţie !

UN DESTIN EXECPEŢIONAL

EXOTICA ŞI CUTREMURĂTOAREA INDONEZIE

DE FLORNETIN SMARANDACHE

Există fără îndoială destin, Destine, iar multe dintre ele, prin voia Lui Dumnezeu, sau a împrejurărilor sunt cu adevărat excepţionale. Un asemenea destin excepţional este cel al matematicianului Florentin Smarandache, din Bălceştiii Olteţului, născut la jumătatea veacului al XX-lea.

Despre dl Florentin Smarandache am auzit cu mai mulţi ani in urmă, la Vâlcea, de la prietenii mei Ion Barbu şi Doru Moţoc, ca fiind autorul curentului Paradoxismului în literatură, despre care matematicianul scrisese o carte. I-am recenzat atunci elogios lucrarea despre paradoxism, deşi încrederea mea în acest curent la ora aceea nu era maximă, el rămânând mai mult în zona speculaţiei. Aşa cum curentul Semănătorist, care a avut un moment al lui de glorie la începutul secolului XX nu a produs mari opere literare (de fapt nu a produs

nici măcar o operă notabilă), rămânând doar o încercare teoretică ce aparţine de acum istoriei literare şi istoriografiei, este posibil ca nici paradoxismul să nu producă opere de valoare, şi în cazul acesta va rămânea şi el o pură speculaţie. Există, desigur şi posibilitatea ca acest curent, în cazul în care va fi deservit de scriitori talentaţi, de creatori de mare talent, care să dea mari opere, să devină într-adevăr un Curent literar în adevăratul înţeles al cuvântului, care să dea mari opere, aşa cum au dat clasicismul, romantismul, simbolismul. Tot ce este posibil în această istorie umană, absurdă, dureroasă, extraordinară, şi…paradoxală.

Iată că după câţiva ani,se produce în înţelesul profund al cuvântului, întâlnirea cu dl Florentin Smarandache. Întâi pe internet, apoi în modul cel mai revelator, prin lectura cărţii „ EXOTICA ŢI CUTREMURĂTAREA INDONEZIE”, probabil ultima carte a domnului profesor Smarandache, din foarte multele cărţi scrise (scriitorul şi matematicianul Florentin Smarandacje are înclinaţia către performanţă, către recorduri. A vizitat 25 de ţări, are publicate 101 cărţi, şi recordurile nu se opresc aici, etc)

Cartea aceasta este revelatoare, cum spuneam, atât pentru cunoaşterea unei lumi exotice (a unui segment exotic şi tragic al civilizaţiei umane) şi spectaculoase, cât şi pentru cunoaşterea personalităţii lui Florentin Smarandache, dar mai ales a unui destin foarte spectaculos. Din acest punct de vedere am vorbi despre „săgeata epistemologică a Bălceştiului”, înfiptă în cerul

universalităţii. Sau despre vocaţia de absolut a aşezării de pe malul Olteţului, cu nume atât de frumos, Bălceştiul (târg interbelic, cu prăvălii cu obloane scorojite, de o parte şi de alta a unei străzi largi, cu văzduh mirosind a iz de toamnă şi a mere coapte), cel plin de melancolie şi umilinţă, comună mai răsărită, aflat lângă vestita aşezare Oteteliş, unde şi-a avut conacul cunoscuta familie de boieri Otetelişanu, cei care au înfiinţat şi au ţinut terasa Otetelişanu din Bucureştii veacului XIX, intrată în istoria culturii române, şi pe lângă care a trecut Tudor Vladimirescu în fruntea unei părţi a oştirii sale

Din această Comună mai mare, care avea prin anii 70 prăvălii cu obloane mari şi scorojite de arşiţa verilor, cum îmi aduc eu aminte, rămase din perioada interbelică, a plecat matematicianul şi poetul Florentin Smarandache. Prin anii 1965-1968 autorul aceste recenzii era elev la Bălceşti, dar nu ne-am întâlnit.

Ne-am întâlnit, la modul profund, al comunicării empatice, atât de asemănători şi atât de diferiţi, acum prin intermediul cărţii lui, cu siguranţă o carte rară, exotică în istoriografia românească, „Exotica şi cutremurătoarea Indonezie”, carte apărută la Râmnicul Vâlcea (una dintre marile vetre de cultură din spaţiul românesc, şi asta de multe veacuri, dacă ne gândim la tipografia de la Govora), la editura Offsetcolor, în vara anului 2007, (odată ce bunul de tipar este dat în iunie 2007) în condiţii grafice foarte bune.

Cartea, de fapt un Jurnal amalgamat şi sentimental (turistic, cultural şi educaţional), este rodul, actul setei memoriei prin care *fiinţa* încearcă să eternizeze, să fotografieze imagini, repere, tablouri culturale, viziuni istorice, trăiri ALE AVENTURII SPIRTULUI, însemnări ale profesorului de matematică şi ale scriitorului Florentin Smarandache în lumea fabuloasă şi exotică, pe cât de fascinată pe atât de tragică, a tărâmului de basm numit Indonezia.

Invitat să participe la mai multe întâlniri ştiinţifice (la un Congres care-i poartă numele, caz rar şi spectaculos pentru ştiinţa românească, şi un mod strălucit de a face cunoscută în lume, ţara, cultura şi ştiinţa românească, poporul român) cu studenţii şi profesorii de la câteva Universităţi din această parte a lumii, primit cu entuziasm de forurile ştiinţifice din această ţară, fiind o minte scotocitoare, omul de ştiinţă român doreşte să cunoască întregul univers geografic, social, istoric, spiritual al acestui Continent format din mii de insule, care este Indonezia.

Primul gând mă duce la Mircea Eliade şi la aventura lui în universul imens şi atât de bogat al Indiei. Florentin Smarandache continuă drumul înaintaşului său şi merge, cu câţiva paşi mai încolo, pătrunzând în universul fascinant al Indoneziei.

Cum şi în America profesorii sunt săraci, abia îşi duc existenţa, am notat pentru că m-a izbit pur şi simplu expresia folosită de autor, (şi care este, nu ne îndoim, o realitate, dar nu atât de cumplită ca cea din România) aventura pe

mapamond a d-lui Smarandache începe prozaic şi umil cu investigarea pieţei, cu căutarea pe internet a celei mai ieftine rute până la locul de destinaţie, în urma invitaţiei primite de la universitatea STIK din Malong (este redata fotocopia Invitaţiei)

Notându-şi gândurile, Florentin Smaranadache are umorul şi naturaleţea olteanului autentic : „Aşa că n-am avut încotro decât plătind 1469 de dolari Companiei Cathag Pacific. Să vezi durere dacă nu-mi aprobă ăştia viza după ce am plătit biletele ! Multe lucruri se rezolvă astăzi pe internet. Ce bine, ce simplu, ce repede. Adresele consulatelor, ambasadelor, locurilor de vizitat." (pag 7)

Florentin Smarandache nu este preocupat de descrieri feerice de peisaje, de perspective geografice (gen pastel, sau peisaj, acuarelă), construite reportericeşte, nu, el îşi exprimă gândurile firesc, frust, aşa cum îi vin ele în minte, părerile sunt redate instinctiv, şi îşi notează lapidar îngrijorările lui de fiinţă umană care va pleca într-o călătorie lungă, stările pe care le trăieşte, sentimentele născute de cine ştie ce întâmplare sau context care-i colorează fondul psihic. În epoca zborurilor cu avioanele pe meridianele planetei omul modern este stresat de toate întâmplările sau riscurile care se ivesc la tot pasul : „ Dau telefoane… am aşteptat vreo oră în receptor. Până la urmă mi-au deplasat călătoria cu o zi : pe 14 în loc de 13 mai şi mă întorc pe 29, în loc de 28, stând o noapte în aeroportul din Albugrierque şi 17 ore în cel din L. A. „ (pag 7).

Urmează odiseea călătoriei cu avioanele, schimbatul rutelor şi al avioanelor, aşteptatul îndelung în aeroporturi, timp în care îşi notează în carnetul lui de memorialist impresiile, datele, cursele, gândurile, imagini disparate, amintirile care-i trec prin minte. Cu acest prilej autorul inserează în curgerea textului opiniile sale despre cărţile citite, meditează asupra unor teme care îl preocupă sau îl obsedează, majoritatea opinii şi atitudini foarte realiste. Iată ce spune dl Florentin Smarandache despre cartea (din păcate celebră, căreia i s-a făcut o reclamă extraordinară) „ Ciocnirea civilizaţiilor" a lui Huttington : „Ciocnirea civilizaţiilor" este numai o propagandă dirijată în avantajul unui grup etnic şi împotriva altor culturi şi religii [în prezent pe faţă împotriva musulmanilor, prezentaţi ca trăind în evul mediu, exploatând femeile]

Corectă, justă concluzia d-lui Smaranadache. Ea vine să confirme afirmaţia Biroului de Viitorologie de la Bucureşti că aceasta este o carte falsă, un instrument de manipulare cu bătaie lungă în viitor, că este o armă psihologică perversă, subtilă împotriva naţiunilor şi a civilizaţiilor (o armă psihologică în războiul dintre Societăţile dezvoltate şi Lumea musulmană, război aflat pe planşeta Proiectanţilor mondiali), Război început de foarte mult timp. Război pe care noi l-am denumit Război mascat (o sinteză de război informaţional, psihologic, economic, ecologic, cultural, educaţional, sistemic, axiologic, etc) si pe care sociologii şi

strategii americani îl numesc război G 4, (Războaie din generaţia a 4-a)

Cel mai mare război mascat, proiectat şi purtat împotriva Ţărilor din Europa de Răsărit, apoi a unei mari părţi din popoarele lumii a fost ceea ce noi am denumit Experimentul comunist, care nu a fost altceva decât p o formă foarte subtilă de război mascat, şi care a făcut în istorie foarte mult rău multor popoare şi naţiuni, Civilizaţiei şi speciei umane însăşi.

Cartea lui Huttington este un *Proiect teoretic*, viitorist ca şi Teoria comunistă, care pregăteşte din punct de vedere psihologic popoarele pentru un război şi mai mare decât războiul dintre naţiuni, este vorba despre RĂZBOIUL DINTRE CIVILIZAŢII, şi creează condiţii pentru aplicarea în practică a REALITĂŢII DESPRE CARE VORBEŞTE .

Cartea aceasta, care este şi prost scrisă şi insuficient argumentată vorbeşte deci despre o realitate îngrozitoare pe care cei care conduc lumea prin manipulare o proiectează de pe acum (de fapt ea a fost proiectată demult) şi pe care vor să o realizeze în viitor. De fapt în mod mascat şi subtil acest RĂZBOI ÎNTRE CIVILIZAŢII A ŞI INCEPUT LUÂND FORMA RĂZBOIULUI ÎMPOTRIVA TERORIŞTILOR, FENOMENULUI TERORIST. (Ben Laden a fost omul lui Busch,)

Cât se poate de corect se exprimă dl Smarandache şi despre ceea ce în cadrul Borului de viitorologie de la Bucureşti noi am denumit mai sus Războiul Mascat Mondial dus de către Vârful Financiar, care conduce Civilizaţia umană. Şi omul

de ştiinţă Florentin Smarandache are cunoştinţă de acest război mascat, cum l-am denumit noi sau Noile războaie din generaţia a 4-a (a se vedea şi cartea lui JOHN PERKINS, ”Spovedania unui asasin economic” : „ Specialiştii de la Agenţiile de spionaj de pe glob sunt antrenaţi în folosirea de metode psihologice manipulative. Asistăm actualmente la războaie psihologice, culturale, religioase (o nouă cruciadă cu mult mai sângeroasă decât cele medievale) politice, sociologice, literare, artistice, ştiinţifice, prin care marile puteri încearcă să şteargă memoria colectivă şi inconştientul naţiunilor mici, coloniilor şi să domine globul „. (pag 11)

Nu putem să nu subliniem atitudinea curajoasă a omului de ştiinţă român, în faţa acestui fenomen, care este acest tip de război. Dacă toţi profesorii şi oamenii de ştiinţă care trăim actualmente pe această planetă am lua atitudine, aşa cum o face dl Smarandache, împotriva acestui tip de război, mult mai distrugător şi murdar decât războiul militar, poate că altfel ar arăta faţa acestei planete.

Şi continuă dl Florentin Smarandache : ”În multe ţări, chiar zise „democratice „ (a se observa ghilimelele) mass-media este sub controlul unui grup restrâns care deţine Puterea. Mass-mdia este foarte importantă în societăţile democratice, căci prin ea se manipulează opinia publică. Dreptatea-i o poveste, spune o zicală românească, nici n-a fost şi nici nu este”, o dă omul de ştiinţă româno-american pe româneşte.

Ceea ce mă intrigă şi mă îngrozeşte (din păcate nu mă mai revoltă) , este faptul că ne-am obişnuit şi

cu cele mai oribile ticăloşii făcute împotriva omului, este realitatea durroasa că marea majoritate a oamenilor de pe această planetă, ca şi marea majoritate a educatorilor lumii (educatori, învăţători, profesori de toate nivelele), ca şi marea majoritate a oamenilor de ştiinţă, a artiştilor, din toate domeniile, marea majoritate a intelectualilor planetei (şi această categorie a devenit demult o clasă socială planetară), cunosc acest adevăr imens si teribil (că Omul, omenirea, naţiunea, sistemele economice, culturile, popoarele) – că sunt victimele unui mare Război mascat - dar nu fac nimic pentru a lupta împotriva lui, a Proiectanţilor şi a realizatorilor acestui război.

De altfel şi dl Florin Smarandache trece cu uşurinţă peste acest adevăr îngrozitor. Este extraordinar însă faptul că îl notează şi îl subliniază !

În sfârşit autorul acestei cărţi porneşte către Indonezia. Cartea este structurată pe capitole mici. Iată-l pe hommo planetarus sărind din avion în avion, avioanele sărind şi ele ca nişte lăcuste pe meridianele planetei noastre, din ce în ce mai mică. „Sar dintr-un avion în altul ca un cocostârc. Îmi creşte barba până când ajung în Indonezia. Trei zile şi trei nopţi : Atlanta – Phoenix - Jakarta. Biletul mai ieftin, traseul mai lung şi întortocheat. „ (pag 12)

În sfârşit scriitorul ajunge la Jakarta. Iată o „fişă" a Indoneziei : „Indonezia are un guvern moderat, iar extremiştii islamici sunt un grup restrâns." „Arhipeleagul se întinde de la est la vest aproape cât SUA, dar 60% este apă. Diversitatea este foarte

mare, dintr-un loc în altul : : de pildă , în Irian, vestul insulei Papua, tribul Pann trăieşte încă în epoca de piatră ! Umblă în pielea goală şi ies din junglă la marginea străzilor cu suliţele în mâini. „ (pag 17)

După lectura cărţii realizez că Florentin Smarandache reuşeşte să „picteze" cât se poate de bine imaginea ţării imense şi fantastice a cărei dimensiune fundamentală este diversitatea, exotismul, discrepanţa dintre regiuni, culturi, elemente.

Aceasta ar fi Dimensiunea geografică economică a Indoneziei.

Autorul cărţii reuşeşte însă la fel de bine să ne sugereze şi dimensiunea culturală, istorică, spirituală, religioasă a acestei ţări formată din mii de insule, jumătate nelocuite. „ În nordul insulei Sumatra, provincia cu capitala Mendan, adăposteşte tribul Batak, cu limbă proprie, în care fiecare familie îşi ţine socoteala arborelui genealogic până a la 5-a spiţă. Câte bordeie atâtea obiceie ! În religie predomină musulmanii (90%), creştinii 5% şi hinduşii(1%). Curios că există şi creştini ortodocşi, sprijiniţi de cei din Damasc (Siria)."

O altă secţiune redată cu amănunte pitoreşti este, calde este cea care se referă la întâlnirea cu profesorii şi studenţii universităţilor din Indonezia. Vic Crstiano este prietenul şi colaboratorul d-lui Smarandache, la fel David Handriata, cu care autorul se fotografiază.

Dl Florentin Smarandache are ca orice gurmand instinctul şi plăcerea degustării mâncărurilor, a

reţinerii numelor sonore şi ciudate ale mâncărurilor locale, aşa că la capitolul acesta ne dă destule informaţii despre talentul culinar al indonezienilor, spre bucuria papilelor noastre gustative.

Datele despre luxul hotelurilor în care a locuit, despre construcţiile moderne ale Indoneziei sunt şi ele destul de bogate, astfel că al sfârşitul lecturii ai cât se poate de obiectiv perspectiva de sus a unei ţări care te copleşeşte, (Exotica şi cutremurătoare Indonezie) prin paleta largă de culori, de culturi, de relegii, de tonuri, de peisaje urbanistice şi de junglă şi ape, obiceiuri, mentalităţi, idei.

2

Am privit cartea până acum din punctul de vedere al reporterului turistic, al Jurnalului cultural, dar cartea poate fi privită şi din punctul de vedere al unui roman.

Din acest punct de vedere avem nu numai o perspectivă mişcată, dar şi o altă carte, holistică, meditativă, cu un alt personaj. Am putea vorbi despre omul de ştiinţă modern obligat de modul său de viaţă, de logica absurdă şi spectaculoasă a existenţei moderne să semene cu o lăcustă care sare de pe un meridian pe altul al planetei, îmbrăcat în avioanele moderne. Despre omul modern transformat în hommo turisticus, despre drama mondializării, despre pierderea liniştii şi a tihnei omului clasic, despre ruperea de rădăcinile ontologice a fiinţei secolului XXI, şi a societăţii

omeneşti, despre dimensiune de talmeş balmeş şi de Turn Babel a civilizaţiei şi a societăţii moderne.

Din acest punct de vedere avem imaginea omului viitorului, aruncat într-un tunel existenţial, pendulând între spaţiu şi timp, pierzând multe zile din viaţa sa, sau o mare parte din viaţă aflându-se mai mult în zbor decât de pământ (drama lui Anteu), pierzând acel sentiment al înrădăcinării, al locului.

În cazul cărţii, foarte interesante, şi subliniem acest lucru, instructive, mai importantă ni se pare performanţa extraordinară, a unui tânăr, plecat din spaţiul Olteniei de mijloc, care învingând bariere enorme, ajutat de o sete imensă de informaţie şi de o inventivitate desfăşurată ca un evantai, calm şi păstrându-şi optimismul şi pofta de viaţă, ajunge un om de ştiinţă în America. Mutând limitele ştiinţei cu inventivitatea lui de ceasornicar, ajunge să ne propună noi concepte şi viziuni în domeniile în care îşi exersează inteligenţa . „ Misiune (imposibilă, glumeşte Vic) a cuantizării este unificarea, precum în teoria multi-spaţiilor înzestrate cu multi-structuri (Smarandache, 1995, mă citează Vic”. (pag 99)

Nu putem bănui de pe acum mutaţiile pe care le vor aduce noile concepte elaborate de Florentin Smarandache, dar cu siguranţă ele îmbogăţesc şi duc mai departe orizontul ştiinţei.

Dintr-un alt punct de vedere, cel al târgului Bălceşti (comună, cum îi zice el) matematicianul şi paradoxistul Florentin Smarandache, alături de doamna profesoară Iliescu, femeia care a adus pe lume o fiinţă umană la cea mai înaintată vârstă

posibil, 66 de ani, sunt oameni care au forţat cel mai mult limitele biologice ale omului, limitele sociale şi psihologice, epistemologice şi ale adaptabilităţii umane, limitele timpului şi ale spaţiului. Dumnezeu să-i binecuvânteze şi să-i întărească în aventura lor umană extraordinară !

Valea Mare, Vâlcea, 30.08.2007.

UN MARE GAZETAR ROMÂN,
DOMNUL NICOLAE TOMONIU

„NEAMUL INTEMEIETOR AL BASARABILOR”

DE LA BOIERUL NEGRU VODĂ PÂNĂ LA BASARAB ÎNTEMEIETORUL”

(UN PRIM VOLUM DINTR-UN SERIAL DE COMENTARII CRITICE LA CARTEA „THOCOMERIUS – NEGRU VODĂ” ŞI LA ADRESA SUSŢINĂTOIRLOR NOII TEORII DJUVARISTE)”

De Profesor Nicolae Tomoniu

Editura Carpatia Press

O carte de valoare şi incitantă, scrisă de un mare gazetar, poate fi citită de către români, oriunde s-ar afla ei pe faţa acestui pământ, pe internet. Dar cartea poate fi citită, şi noi îi îndemnăm să facă lucrul acesta cât mai repede, şi de către acei istorici, de circumstanţă, şi bine plătiţi, şi de către acei scriitoraşi de duzină, care au de mult timp ceva cu poporul acesta. Ba Mihai Eminescu este un mort în debara, ba suntem un popor pe care Horia Patapievici s-a urinat cu toată încrederea, sau suntem un popor de nimic, ba că suntem veniţi aici în spaţiul carpato-istro-pontic de aiurea, ba că am fost întemeiaţi ca stat de cumani, deci de un popor migrator, venit în bătătura noastră după prada, aşa cum a lansat această năzbâtie domnul Neagu Djuvara…

Este vorba despre

„NEAMUL INTEMETOR AL BASARABILOR

DE LA BOIERUL NEGRU VODĂ PANĂ LA BASARAB ÎNTEMEIETORUL”

(UN PRIM VOLUM DINTR-UN SERIAL DE COMENTARII CRITICE LA CARTEA „THOCOMERIUS –NEGRU VODĂ” ŞI LA ADRESA SUSŢINĂTOIRLOR NOII TEORII DJUVARISTE)”

cartea profesorului Nicolae Tomoniu, apărută la Editura Carpatia Press.

Nu am stărui atât de mult asupra acestei cărţi, dacă : unu, subiectul, problema pusă în discuţie nu ar fi foarte importantă, pentru noi, pentru români, şi, doi, dacă lucrarea d-lui Nicolae Tomoniu nu ar fi o lucrare exemplară şi importantă care, cu pertinenţă, luciditate şi seriozitate desfiinţează punct cu punct, milimetru cu milimetru nesăbuita afirmaţie a domnului Djuvara, şi dacă nu ar avea meritul că se apropie de rezolvarea problemei începutului statalităţii la români, ducând cercetarea istorică şi istoriografică mai departe, în profunzime.

Cartea domnului Nicolae Tomoniu este o reacţie la cartea domnului Neagu Djuvara, „Thocomerius – Negru Vodă”, apărută la editura Humanitas, în anul 2007 (nu este pentru prima dată când această editură publică lucrări stânjenitoare pentru conştiinţa şi demnitatea poporului român. Să ne gândim numai la cărţile murdare ale lui Horia Patapievici, în care poporul roman este grav jicnit !

În care intelectualul, Horia Patapievici, dacă omul acesta poate fi numit intelectual, se urinează pe poporul român) în care acesta încercă să acrediteze ideea că Întemeietorul Basarab I ar fi de origine cumană, iar statalitatea românească a fost opera cumanilor. Cartea domnului profesor Nicolae Tomniu este un răspuns bine întemeiat, argumentat cu acribie şi cu o forţă logică şi argumentativă care face ca ideea domnului Neagu Djuvara să fie ridiculizată şi condamnată la moarte definitiv. Cartea domnului Djuvara pare superfluă, ceva ce ţine mai mult de improvizaţie şi scamatorie. De altfel ea nu a avut dintru început nici un sorţ de izbândă, nici măcar cea mai mică şansă de a rămâne ca o ideea valabilă, şi productivă în gândirea istorică românească.

Am citit cartea domnului Neagu Djuvara, pentru că problemele de istoria a românilor ne interesează în cea mai mare măsură, şi pentru că fiind la curent cu ideile curentului dacist din gândirea istorică românească, (ale cărui baze le pune marele istoric Nicolae Densuşianu, şi le dezvoltă strălucit de mai mult timp domnul Napoleo Săvescu, acest curent aducând dovezi convingătoare în favoarea sa în ultimele decenii), am vrut să ştiu dacă domnul Djuvara aduce ceva nou şi viabil în lămurirea lucrurilor, în iluminarea perioadei de început a statalităţii româneşti, în Valahia, sau în Ţara Românească. Etnogeneza poporului român, misterul începutului, al naşterii statului la român ne-au fascinat dintotdeauna. Perioada dintre secolele II, e. n. momentul venirii romanilor în Dacia, şi secolul

XIV, momentul bătăliei de la Posada, din noiembrie 1330, când Basarab I îl zdrobeşte şi îl spulberă ca pe o cantitate neglijabilă pe Carol Robert de Anjou şi armata sa, şi când putem vorbi de un stat puternic consolidat în Ţara Românească, este încă o perioadă slab iluminată, despre care ştim puţine lucruri.

Unele descoperiri arheologice şi istoriografice realizate în ultimul timp încep încet să ilumineze această perioadă, negura însă este predominantă. De exemplu, se ştie acum, avem informaţii suficiente şi certe, despre existenţa în secolul III e n în Dacia a Regelui Regalion, un nepot al lui Decebal, care ar fi reuşit să-i reunească pe daci sub sceptrul său, reîntemeind statul dac pentru o perioadă scurtă de timp. O descoperire epocală realizată în Ungaria, este vorba despre Codul Racotzi, ne uluieşte pur şi simplu. Codul Racotzi este scris în limba getă, aceasta însemnând limpede că scrierea getică era folosită încă în secolele X-XII, că a existat o cultură scrisă în Dacia până în secolul al XII-lea, folosind vocabularul şi scrierea getă, care redau de fapt limba dacă evoluată până la acest moment istoric. Aflăm din Codul Racotzi că în secolului al XII-lea peste spaţiul vechii Dacii domnea Regele Vlad, care refăcuse unitatea Daciei … Că în Dacia condusă de regele Vlad erau patru episcopii, conduse de patru episcopi, că civilizaţia dacică era dezvoltată şi stabilă… Codul Racotzi este o realitatea palpabilă, datele şi viziunea despre locuitorii şi organizarea vechii Dacii aduse de această carte sunt realităţi

indubitabile, care ne îmbogăţesc viziunea despre istoria poporului daco-român…

Citind cartea domnului Neagu Djuvara, am crezut că domnia sa, ale cărui bătrâneţi le respectăm, aduce şi el astfel de noutăţi, că lucrarea se bazează pe noile descoperiri, că aduce noi puncte de vedere bazate pe argumente arheologice, istoriografice noi şi solide, ca porneşte de la ultimele descoperiri în acest domeniu care să ilumineze această perioadă, a naşterii cnezatelor şi voievodatelor româneşti. Această perioadă misterioasă şi mirabilă a naşterii Statului românesc, dar cu atât mai fascinantă…

Din secolul al XII-lea, când peste toată vechea Dacie domneşte regele Vlad (aceasta presupunând existenţa unui Stat dacic puternic) şi până în secolul XIII, (după anul 1200, când avem cunoştinţe certe despre cnezatele lui Litovoi, Seneslau, Farcaş), când se întemeiază cnezatele şi voievodatele din dreapta şi din stânga Oltului (în Dobrogea existenţa cnezatului lui Dobrotici este semnalată în secolul X) nu este decât un secol. Iar până în secolul XIV, anul 1330, când Domnul Ţării, Basarab I, îl învinge pe Carol Robert de Anjou, şi când vorbim despre consolidarea şi existenţa unui Stat puternic în Valahia, iarăşi nu mai este decât un secol… Ce s-a întâmplat în perioada aceasta de numai două veacuri, astfel că au trebuit să vină cumanii să ne întemeieze…?

Citind cartea domnul Djuvara, cu părere de rău pentru bătrâneţile lui, o spunem, LUCRAREA NI S-A PĂRUT SUBŢIRICĂ, ŞI PE DE LĂTURI, FĂRĂ

SUBSTANŢĂ, LIPSITĂ TOTAL DE FORŢA ARGUMETĂRII, ŞI DELOC LA OBIECT… Din punctul nostru de vedere am decis că nu este cazul să ne ostenim să-i dăm o replică, s-o analizăm, nici măcar s-o băgm în seamă… Asemenea păreri ieftine, asemenea lucruri uşoare se emit cu inconştienţă în vremea noastră când cultura a devenit o marfă şi o piaţă de obscenităţi, iar presa este una comercială, de scandal, o presă a manipulării neruşinate.

Iată însă că domnul Nicolae Tomoniu, un gazetar foarte talentat, nu este de aceiaşi părere, şi bine face. În primul rând pentru că după Lovitura de stat din decembrie 1989, când România a devenit Obiectul şi Victima unui mare Război mascat, adică a unei Mari şi Complexe Strategii, Sinteze de războaie informaţionale, psihologice, economice, educaţionale, (Război Mascat care a distrus pur şi simplu Organismul românesc, Fiinţa naţională românească) aceste atacuri la adresa spiritului românesc, la adresa fundamentelor Fenomenului romanesc şi ale Fiinţei naţionale româneşti au devenit tot mai virulente, mai distructive, mai concertate, mai obscene, mai neruşinate, pe toate planurile, din toate direcţiile….

De exemplu după căderea lui Ceauşescu am asistat la distrugerea economiei româneşti într-un mod inimaginabil… da, dar distrugerea agriculturii româneşti şi a industriei româneşti, vedem că este însoţită de distrugerea culturii şi a învăţământului românesc… Sub masca reformelor care s-au făcut în învăţământul românesc…a fost distrus Învăţământul

românesc, SPIRITUL Şcolii româneşti, a fost compromisă Şcoala românească, şi transformată într-un Sistem de Învăţământ care produce mai multe efecte negative decât pozitive… Uitaţi-vă la televizor şi vedeţi că Învăţământul românesc nu este numai ineficient, dar produce multe efecte negative, produse de care te fac să te îngrozeşti, ajungând de râsul lumii.

Dacă îi distrugi unei ţări economia, industria, agricultura, transporturile ţara îşi mai poate reveni. Dar dacă îi distrugi cultura, învăţământul şi sănătatea, poporul acela nu îşi mai poate reveni… ESTE UN POPOR CONDAMNAT LA MOARTE. Este exact ceea ce s-a întâmplat în România după căderea comunismului….

Biroul de Viitorologie de la Bucureşti a studiat fenomenul acesta în profunzimea, în detaliile şi în complexitatea sa ajungând la această concluzie, la această teză, CĂ ÎN CAZUL ROMÂNIEI POST-COMUNISTE ESTE VORBA DESPRE UN MARE RĂZBOI MASCAT FORMAT DINTR-O SINTEZĂ DE RĂZBOAIE INFORMAŢIONALE, PSIHOLOGICE, ECONOMICE, EDUCAŢIONALE, AXIOLOGICE, BIOLOGICE ETC… După un studiu complex Concluzia Biroului de viitorologie de la Bucureşti a fost, subliniem lucrul acesta : **că după căderea Comunismului întregul Sistem românesc, întregul Organism românesc, la toate nivelele lui, (societate, economie, cultură, sănătate, învăţământ) a devenit Obiectul şi Victima unui Război nevăzut, şi pervers, dar cu atât mai periculos şi mai distrugător… (a se vedea ce se**

întâmpla în momentul când scriem acest articol la Bacalaureat, unde subiectele de la Obiectul Limba şi literatura română nu sunt numai o bătaie de joc la adresa literaturii şi a culturii române, dar au fost concepute ca să creeze haos în mintea elevilor, ca să-i îndepărteze de sufletul culturii române, de marii scriitori români… Aceasta face parte deci dintr-un Război psihologic, informaţional şi educaţional bine orchestrat la adresa tinerelor generaţii ale poporului român, care au fost aduse în starea… de a pleca în proporţie de 88 % din ţară...

Or când vedem că poporul român este făcut … popor criminal, autorul unui holocaust imens, (Mircea Cărtărescu) când poetul simbol al românilor Mihai Eminescu este terfelit în ultimul hal, (Horia Patapivici, Andrei Pleşu) când mareşalul Ion Antonescu, salvatorul evreilor în cel de-al doilea război mondial este făcut criminal de război, şi i se interzic statuile în ţară….la care mai vine şi domnul Neagu Djuvara cu năzbâtia lui că noi am fi un popor întemeiat de cumani…. Îţi dai seama că de fapt, după ce i-a fost distrusă poporului român economia, cultura, învăţământul…îi sunt atacate acum MITURILE FUNDAMENTALE ALE ÎNTEMEIRII LUI DE POPOR. Este ca şi cum după ce îi distrugi unui copac coroana, îi rupi crengile, îl ataci la rădăcina sa, în fundamentul său esenţial prin care se prinde de sol, de roca timpului, de adâncimile lui existenţiale… Este exact ceea ce fac şi Mircea Cărtărescu, atunci când îi cere poporului român să accepte că este autorul unui holocaust, şi să îşi

ceară scuze, şi Patapievici atunci când jicneşte într-un mod inimaginabil poporul român, şi când se urinează pe el, şi ceea ce face şi acest bătrânel urâţit de sufletul lui negru ca o smochină scorojită atunci când afirmă că…fundamentele statale româneşti au fost puse de…cumani.

Privite în această perspectivă largă lucrurile, ne îngrozim, pentru că vedem că poporul român este atacat în mod foarte inteligent, subtil, concertat, într-un mod pervers şi diabolic pe toate planurile, economie, populaţie, cultură, învăţământ….şi i se atacă iată acum şi fundamentele sale istorice, existenţiale… este lovit dur şi umilitor, fără ruşine în chiar demnitatea sa…

Altfel spus, noi, cei care i-am ţinut pe turci la hotarele noastre cinci secole, pentru că altfel ar fi cucerit Europa, care în loc să ne fie recunoscătoare ne distruge într-un mod diabolic, …nu am fost în stare nici măcar să fim întemeietorii statului nostru… Până şi statul românesc a fost întemeiat de alţii ! Şi de cine, mă rog ?, de popoarele migratoare care nici măcar nu erau popoare în adevăratul înţeles al cuvântului…Erau nişte cete barbare, sălbatice, plecate după pradă, care se împingeau una pe alta, şi care timp de un mileniu au făcut vraişte partea de sud est a Europei…

Da, privind astfel lucrurile, devenim îngrijoraţi, şi gestul domnului Djuvara, cu ideea lui aventuristă şi neinspirată, de prost gust, fără nici o legătură cu solul acestei ţări, cu realitatea istorică, fie că a fost făcut la ordinele celor care scriu scenariul

Războiului Mascat care distruge de aproape două decenii această ţară, fie că a fost o tâmpenie născută în capul lui, pentru că a dat în mintea copiilor… ni se pare îngrijorător, jicnitor şi foarte periculos…Ideea aceasta prostească este cu atât mai periculoasă cu cât vedem că ea face corp comun, are acelaşi scop, aceiaşi finalitate ca afirmaţiile lui Horia Patapuivici, şi ale celor care atacă şi încearcă să distrugă miturile fundamentale ale culturii române, marile ei valori şi simboluri, temelia existenţială şi istorică a acestui neam… Şi poporul român nu este orice popor, şi orice neam… este poporul care s-a născut aici, în Valea Dunării, în spaţiul carpato-istro-pontic în neolitic, adică de la începutul istoriei, şi de atunci prin trunchiul său central pelasgo-traco-dacic a crescut drept, prin milenii până azi, rezistând tuturor vitregiilor Istoriei !

Poate că tocmai de aici ni se trage atacul concentrat asupra valorilor româneşti, asupra fundamentelor fiinţei naţionale româneşti, asupra demnităţii noastre istorice ! Că suntem Fiinţa naţională care rezistăm aici încă din neolitic ! Că există un Plan ocult, internaţional, de dislocare a noastră, de topire şi de distrugere psihologică, morală, educaţională, culturală a acestui popor, aşa cum se vorbeşte !

De aceea spuneam că afirmaţia domnului Neagu Djuvara din careta sa năzbâtioasă, nici măcar ştiinţifico fantastică, scrisă dezlânat şi fără logică, este nu numai o jicnirea gravă adusă unui popor care este aici de la începutul istorie, dar este şi … periculoasă.

ESTE UN ACT FOARTE GRAV, RUŞINOS, NEDEM DE UN OM DE CULTURĂ, NEDEMN ÎN GENERAL DE UN OM, ACTUL IDEATIC AL DOMNULUI NEAGU DJUVARA. ESTE FOARTE URÂT SĂ JICNEŞTI ÎN HALUL ACESTA UN POPOR, POPORUL CARE I-A ŢINUT PE TURCI CINCI SECOLE LA PORŢILE EUROPEI, CA EUROPA LA ADĂPOSTUL SCUTULUI CARE AM FOST NOI SĂ POATĂ SĂ ÎŞI ÎNALŢE BURGURI, ŞI UNIVERSITĂŢI, SĂ EVOLUEZE CA CIVILIZAŢIE ! Este deci un act penibil, imoral, actul domnului Neagu Djuvara, dacă ne gândim că poporul acesta, pământul acesta i-au hrănit pe bunicii şi părinţii lui, dându-le adăpost, averi şi o pâine bună de mâncat !

Acum înţelegem foarte bine gestul şi reacţia domnului Nicolae Tomoniu, care a luat foarte în serios cartea domnului Djuvara şi care cu tact, cu acribie şi cu un număr arhisuficient de argumente o desfiinţează pur şi simplu. O face să pară caducă, un gest neserios, de bătrân senil, care a dat în mintea copiilor. Domnul Neagu Djuvara îşi anunţă ideea năzbâtioasă încă din anul 2000 într-un articol din Magazinul istoric (şi ăştia ce neserioşi, publică orice prostie), articol care i-a atras atenţia domnului Tomoniu, crescut şi format la Tismana, adică acolo unde Moşul nostru Litovoi punea bazele statului Ţării Româneşti. Domnul Tomoniu, om cu o cultură vastă, adună şi dumnealui documente, izvoare, informaţii de mult timp despre procesul formării cnezatelor şi voievodatelor din dreapta şi din stânga Oltului... Cartea domnului Djuvara, care apare, cum

am spus la editura Humanitas, în anul 2007, l-a găsit cu toate dovezile istorice, cu toate izvoarele, cu toată informaţia, pregătite, deci cu toate armele pe masă. Dovezile, cunoştinţele, informaţia de care dispune domnul Nicolae Tomoniu în această problemă sunt incomparabile cu informaţia de care dispunea domnul Djuvara la data când a purces să scrie această carte, care îl demască şi care îi face un rău nume în acest moment. Pentru că nu credem că prostioara domnului Neagu Djuvara va rămâne în istoria culturii noastre, ca să spunem că îl compromite în cultura română, aşezându-l lângă Rolerii cu care ne-a binecuvântat Domnul, şi lângă istoriografii maghiari mincinoşi şi ticăloşi, care o tot ţin de veacuri că noi suntem veniţi aici, că la venirea lor ei n-au găsit pe nimeni pe pământul Daciei, dacii întinzându-se de milenii peste Câmpia Panoniei, de unde ei i-au dislocat şi i-au împins în sud, în Peninsula Balcanică…ACESTA ESTE DECI ADEVARUL !

Ca să tranşăm problema etimologiei cuvântului Basarabă. Mai mulţi istorici şi oameni de cultură, din câte cunoaştem noi, au rezolvat problema. Am citit mai multe studii pe această temă, cât se poate de convingătoare, ca să-l amintim doar pe acela al d-lui Gheorghe Şeitan, prietenul nostru……..istorici are aduc suficient argumente, şi cât se poate de convingătoare, că numele de Basarab este de origine dacă ! Deci problema era rezolvată demult !

Cazul domnului Neagu Djuvara : îl punem pe originea lui din afara poporului român, pe educaţia şi formaţia sa „fanariotă”, pe faptul că a trăit mulţi ani departe de ţară în Africa, unde soarele prea puternic l-a bătut în cap, pe lipsa sa de experienţă şi comunicare intimă, profundă, cu spiritualitatea românească. Instinctul, acele mecanisme profunde ale subconştientului său care să-i fi permis să comunice cu adâncimile spiritualităţii şi ale subconştientului colectiv, (cum s-a întâmplat în cazul lui Eminescu !) i-au lipsit domnului Neagu Djuvara. Noi nu credem că domnul Djuvara va rămâne în gândirea istorică sau în istoriografia românească, poate doar la capitolul exemple negative, ca Mihai Roller… Vârsta înaintată îl face însă scuzabil…

În acelaşi timp cartea domnului Neagu Djuvara, are şi un efect benefic… Ne arată că poporul acesta este încă „Mană cerească” pentru mulţi duşmani, că mulţi duşmani poftesc la a-l vedea răpus, umilit, îngenuncheat (de parcă nu ar fi fost destul de îngenuncheat în istoria lui, destul de umilit, de distrus, de nenorocit. Iată, românii au ajuns să-şi ia lumea în cap, sărăcia ne-a adus la disperare, şi totuşi să găsesc mulţi, ca domnul Djuvara, ca Patapivici, şi ca Mircea Cărtrescu, vai, care consideră că trebuie să fim şi mai loviţi, şi mai ponegriţi, făcuţi şi mai netrebnici, şi mai distruşi).

Cum adică, poporul român a fost capabil ca în secolul XIII să se organizeze, să îşi construiască propriu său stat ? Nu se poate ! Nu am fost noi capabili de aşa ceva, alţii au

venit şi ne-au pus bezele statalităţii noastre, noi nu am fost atât de capabili ! Dar am fost capabili să-i învingem pe unguri la Posada şi pe turci la Rovine, la Podul Înalt, la apa Neajlovului şi să fim secole de-a rândul pavăza Europei !

Oamenii aceştia, şi Patapievici şi Pleşu, şi Mircea Cărtărescu şi dl Neagu Djuvara se joacă, vai, nu cu soarta acestui popor, ci cu imaginea lor în conştiinţa noastră, şi a generaţiilor viitoare, căci VOR RĂMÂNE DE RÂSUL LUMII ! Dacă ar avea cât de cât bun simţ şi un minim dram de ruşine, oamenii aceştia nici măcar nu ar mai putea să scoată capul în lume ! Dar cum nu ştiu ce este aia ruşine, şi nici cu ce se mănâncă bunul simţ, îi vezi toată ziua bună ziua, ba pe ecranele televizoarelor, ba în presa scrisă… Noi le spunem că ne este o milă imensă de ei ! Şi ne rugăm să le dea Domnul mintea a de pe urmă, să se trezească la realitate şi să îşi ceară iertare poporului român !

Am citit cartea domnului profesor Nicolae Tomoniu de două ori foarte atent, şi aşa cum spuneam, domnul profesor Tomoniu, născut tocmai în acel loc binecuvântat al strămoşului nostru Litovoi, unde s-au pus temeliilor statului românesc, se raportează la cartea domnului Djuvara cu toată seriozitatea. Şi cu toată omenia, şi înţelegerea, subliniem acest lucru.

Este o bucurie pentru noi să semnalăm cu venirea domnului Nicolae Tomoniu în presa românească (domnia sa publică frecvent în revistele ARP), dar mai ales cu apariţia acestei cărţi,

existenţa în cultura noastră a unui mare gazetar. Am remarcat talentul şi rigoarea de gazetar a domnului Tomoniu cu mai mult timp în urmă, când domnia sa publica pe forumul Europa Creştină. Când spunem că este un mare gazetar o spunem în sensul cel mai nobil al acestui cuvânt, în sensul de om angajat în lupta de idei, de om care duce o treabă cu migală şi cu pasiune până la capăt.

Trebuie spus că noi nu am avut în cultura română mulţi gazetari mari, care să lase urme adânci în sufletele şi conştiinţele oamenilor şi care să rămână în istoria presei. Patru credem noi a fi aceşti mari gazetari : Mihai Eminescu, Nicolae Iorga, Octavian Goga şi Pamfil Şeicaru… Gazetarul de mare talent are instinctul direcţie pe care trebuie să se aşeze neamul său, al „liniei magnetice" pe care trebuie s-o urmeze poporul lui. Destinul şi simţirea sa sunt legate profund, indestructibil de sufletul neamului său, de complexele, spaimele, de sentimentele, şi de aspiraţiile poporului său, de intuiţia marilor pericole, de aici zbaterea şi ţipătul lui tragic în încercarea de a trezi şi de a-şi revigora neamul…

Marii gazetari trăiesc la cea mai înaltă tensiune tragedia neamului lor, îi interiorizează zbuciumul, vibraţia spirituală, şi luptă cu ideea şi cuvântul din toate puterile lor pentru apărarea ţării ! Toţi aceşti patru mari gazetari au fost asasinaţi, primii trei, iar Pamfil Şeicaru a trebuit să îşi ducă restul zilelor în exil, încercând să atragă atenţia Occidentului flasc şi trădător asupra destinului nefericit al poporului român. Destinul marelui

gazetar se confundă cu suferinţa şi visurile poporului lui, cu tragedia neamului său, de aceea şi viaţa lui este o viaţă răstignită pe crucea neamului său.
Lucrul acesta ne-a impresionat profund la domnul Nicolae Tomaniu, în cartea aceasta problema originii neamului Basarab şi a statului românesc este o problemă esenţială a vieţii lui. Se vede bine lucrul acesta printre rânduri şi dincolo de rânduri. ASTFEL GAZETARUL Nicolae Tomoniu trăieşte aceasta problemă la modul cel mai profund,mocnit, ardent.

Cartea domnului Nicolae Tomoniu, pe care o recenzăm aici, este o carte adevărată şi mare, de gazetărie angajată în slujba neamului, aşa cum ar trebui să facă acum, în această perioadă dramatică pentru poporul român, adevăraţii gazetari, pe care nu-i vedem. (or ce vedem, citind presa care apare, ? o presă comercială, cu pagini pline de funduri goale, cu subiecte şi articole „de senzaţie", ironice, scrise la mişto, de doi bani, care numai pe proşti pot să-i intereseze. Presa, după 1989 a devenit un mare instrument de manipulare, principalul Instrument, principala Armă mascată a Războiului psihologic, informaţional, educaţional dus împotriva poporului român)

Nu întâmplător talentatul gazetar Nicolae Tomoniu se orientează şi abordează cu toată seriozitatea această temă, a punerii în discuţie şi a ridiculizării procesului de etnogeneză al statului român. Pentru că asta face acest domn, prună uscată, domnul Neagu Djuvara, pune în discuţie,

compromite şi ridiculizează procesul de etnogeneză al statului românesc, caz foarte grav, cu consecinţe dramatice pentru noi ! Oare lui, instinctul de conservare, că de conştiinţă nici nu mai poate fi vorba, nu i-o fi semnalat că este un fapt periculos pentru propria persoană de a jigni, de a umili o naţiune, de a lovi psihologic, moral în sufletul şi conştiinţa poporului român. ?

Domnul Tomoniu, om serios, şi grav, ca orice gazetar adevărat, când porneşte la luptă nu se joacă. Aşa făcea şi Eminescu…El punea suflet în ceea ce scria, venea cu rigoarea faptelor şi cu greutatea argumentării logice… La fel face şi domnul Tomoniu… Cartea sa, deşi intitulată „UN PRIM VOLUM DINTR-UN SERIAL DE COMENTARII CRITICE LA CARTEA „THOCOMERIUS –NEGRU VODĂ" ŞI LA ADRESA SUSŢINĂTOIRLOR NOII TEORII DJUVARISTE", este o carte unitară, UN MARE ESEU ISTORIC, O MOGRAFIE DE FAPT A PROBLEMEI ETNOGENEZEI STATALITĂŢII ROMÂNEŞTI.

Mai întâi aduce ca argument al explicitării demersului nefericit al domnului Djuvara „metoda luptei de clasă" utilizată de comunişti în toate domeniile, modalitate de situare în planul existenţei, negativă, a fiinţei umane, pentru că lupta de clasă întotdeauna i-a împărţit ireconciliabil pe oameni, a împărţit ideile, acţiunile umane, sentimentele, în două, în duşmani, în părţi care trebuie să se excludă una pe alta. În Istorie lupta de clasă a dus la săvârşirea a zeci de milioane de crime, la fel în cultură, în educaţie, în viaţă…Lupta de clasă,

principala metodă a războiului psihologic şi economic dus de cei care au inventat şi au aplicat comunismul în istorie împotriva Omului şi a societăţii umane, nu avea cum să ducă la adevăr şi la bine, la fericire, odată ce ea este pornită din cel mai cinic calcul, şi este născută în minţile cele mai bolnave.
La fel nici cartea domnului Neagu Djuvara, şi nici acţiunile djuvariştilor nu aveau cum să ducă la elucidarea problemei originii familiei, a neamului lui Basarabă, ci cel mult la crearea unei atmosfere ostile, la compromiterea temei, la producerea de zâzanie. Ceea ce s-a şi întâmplat în realitate.

De formaţie profesor, (fiind profesor de matematică, de aici îi vine rigoarea şi logica, claritatea argumentelor. În acelaşi timp, ca un adevărat profesor de istorie sau de română, autorul cărţii ne uimeşte cu informaţia sa vastă şi cultura generală, minuţios şi logic articulată, cu orizontul istoric larg, pe care ştie să le utilizeze din plin) domnul Nicolae Tomoniu se informează mai întâi în mod exaustiv în legătură cu întreaga problematică a cărţii, şi procesul acesta al documentării începe la domnia sa o dată cu viaţa pe aceste meleaguri.

Autorul cărţii „NEAMUL INTEMEIETOR AL BASARABILOR. DE LA BOIERUL NEGRU VODĂ PANĂ LA BASARAB ÎNTEMEIETORUL” are exerciţiul, dar şi vocaţia conexiunilor semantice, a adunării informaţiei într-un Sistem de cunoştinţe organic, în care toate datele sunt conexate între ele şi bine aşezate sub cupola Adevărului Viu. Subliniem acest lucru, foarte important, AL ADEVĂRULUI

VIU ! Tema cărţii, tocmai datorită culturii vaste, ca şi preocupărilor de ani de zile legate de problematică întemeierii Ţării Româneşti, de problematică istorică a acestui neam, lovit de toţi în istorie, jefuit şi călcat în picioare până şi de ai lui (ne gândim la perioada comunistă, dar şi la perioada post-comunistă, când vai, Ţara a fost jefuită în mod incredibil !) este văzută în plan orizontal şi din perspectivă protocronistă, dar şi într-o viziune largă, integralistă

Astfel autorul urmărind informaţia existentă pe Internet în legătură cu această problematică, observă că valurile stârnite de cartea d-lui Djuvara, i-au împărţit pe internauţi în două, după efectul nenorocitei lupte de clasă, (vezi noţiunea, „Cibersfera animalelor"). Domnul Nicolae Tomoniu *vede* însă şi legăturile subtile, subterane, complexe, mascate, dintre teza domnului Neagu Djuvara şi toţi cei care luptă pentru revizuirea Tratatului de la Trianon, din 1920. Nu întâmplător cartea d-lui Djuvara a fost puternic mediatizată de grupul de presă Ringier. Ne dăm acum şi mai bine seama cât de periculoasă este o astfel de teză.

De formaţie dascăl, domnul Tomoniu dezbate problematica psihologică şi educaţională generată de educaţia pe internet, sau problema „luptei de clasă dusă pe internet", cu tact şi cât se poete de clar şi de convingător.

Putem vorbi despre o fundamentare psihologică bine realizată a cărţii. Ca şi de dezvoltarea unor teze binevenite, cum ar fi efectele psihologie şi educaţionale negative ale internetului, cum ar fi neo-

sclavia modernă a României, manipularea djuvaristă şi nu numai, viziunea largă a demersurilor întreprinse pe mai toate planurile de cei care vor revizuirea Tratatului de la Trianon.…

Definitivă, şi susţinută cu argumente istorice clare, este demonstrarea faptului că invazia tătară din anii 1241-1242 a dus la distrugerea populaţiei cumane de pe teritoriul nostru, care era net inferioară populaţiei de origine dacă, băştinaşă… De aici reieşind cu claritate că Basarab, neamul Basarabilor, nu avea cum să fie de origine cumană. Lucrul pe care domnul Djuvara ar fi trebuit să îl ştie pentru că există lucrări suficient de bine susţinute cu argumente numeroase şi grele, care ne arată limpede că numele de Basarabă, ca şi neamul Basarabilor este de origine dacică, locală.

Domnul Nicolae Tomoniu aduce atâtea argumente, mergând până la cele mai mici detalii, în sprijinul ideii că întemeietorii statului românesc, neamul Basarabilor sunt oameni ai pământului, şi că afirmaţia (pentru că nu putem să-i spunem „teză”) domnului Neagu Djuvara este dor neserioasă şi alarmistă încât numai să trecem jumătate din ele în revistă şi tot ne-ar mai lua cam câte pagini am scris până acum…

După lectura cărţii, domnului Nicolae Tomoniu, aşa cum spuneam, cartea domnului Neagu Djuvara ţi se pare o carte pentru copii, o carte neinspirată, fără fundamente, fără greutate, care s-a născut moartă. Şi cu adevărat, după ce a făcut puţină vâlvă printre intelectuali de mâna a şaptea, printre neaveniţi, şi oameni lipsiţi de cunoştinţe istorice,

lucrarea domnului Djuvara a şi fost uitată. A căzut în uitare, cum se spune.

Şi nu în ultimul rând cartea domnului Tomoniu mai are un mare merit. Aducându-ne în faţa ochilor o informaţie vastă, şi foarte clară, bine organizată despre această perioadă a cnezatelor şi voievodatelor, care au premers procesul formării statului român, ea ne deschide porţile cunoaşterii şi ne invită să pătrundem şi mai adică în penumbra secolelor X-XII, să aflăm mai multe lucruri despre faptele de întemeiere ale strămoşilor noştri.... Pentru istorici cartea este o mană cerească, odată ce le pune la dispoziţie o informaţie vastă şi valoroasă, bine organizată, în care fiecare idee este susţinută cu argumente solide, dar cartea este binevenită şi pentru omul de rând care este pasionat de istorie, şi care o citeşte cu plăcere, căci lucrarea este bine scrisă, luminată de multe ori de o ironie înţeleaptă.

Nu putem să trecem cu vederea limba frumoasă, curată şi îngrijită în care scrie domnul profesor Nicolae Tomoniu, ca şi valoarea educaţională a lucrării. Faptul că ea cultivă în sufletul cititorilor dragostea de istorie, de pământul sfânt al neamului, de strămoşii noştri care au avut grijă de ţara aceasta ca de o comoară, şi pe care trebuie şi noi să o apărăm şi să o cultivăm ca pe cea mai de preţ comoară este iarăşi un mare merit al cărţii. **Carte binevenită, cinste cui te-a scris**. Noi recomandăm cu căldură această carte elevilor, românilor, dar şi celor care ne văd ca pe o neghină în ochi. Poate li se mai îndulceşte sufletul plin de venin !

IOAN MICLĂU

- SCURT ARTICOL DE DICŢIONAR

Ioan Miclău (n. 1940). Scriitor român din Australia. Poet, dramaturg, jurnalist, autor de memorialistică literară, promotor cultural de seamă. Fondator de grupări

Un Badea Cârţan care a trecut oceanele şi mările cu desaga plină de cărţi

Desigur că numai bunul Dumnezeu ne-a întâlnit, lucru pe care îl cred cu tărie, pe cel care scrie rândurile de faţă şi pe minunatul om şi slujitor al Cărţii româneşti şi al Destinului românesc care este domnul Ioan Miclău, român ardelean stabilit în Asutralia, căci altfel cum să-ţi explici depăşirea distanţei enorme şi comunicarea sufletească profundă ce s-a înstăpânit dintr-o dată între noi ! Altfel cum să îţi explici faptul că sufletele noastre rezonează profund descoperindu-ne apropieri sufleteşti nebănuite, ca şi faptul că la ora aceasta ţin în mână o carte frumoasă (carte frumoasă şi bună, cinste cui te-a scris !) a unui om care trăieşte tocmai la capătul lumii. Cartea se numeşte „SCRIERI ÎN PROZĂ, VOL II”, de dl Ioan Miclău, şi a apărut la Editura Cuget Românesc, în 2007, prin truda harnicului şi împătimitului om de cultură, preotul şi profesorul Al Stănciulescu Bârda. Cartea aceasta ca şi autorul ei sunt realităţi româneşti deosebite. De aceea le voi analiza şi comenta dintr-un punct de vedere aparte, şi anume din punctul de vedere al spiritului românesc, al românismului. Pentru că această carte, dincolo de literele ei, conţine un

Văzduh, un Cosmos uriaş de suflet românesc. Iar autorul cărţii, dl Ioan Miclău, care în Australia a înfiinţat o Bibliotecă românească, şi căreia i-a dat numele celui mai mare poet român, a scriitorului total prin care românismul se ridică din straturile adânci ale mitosului şi logosului dacic, turnându-se în formele desăvârşite şi strălucitoare ale spiritului modern, este unul dintre românii care lucrează cu spor la înălţarea sufletului românesc şi a prestigiului nostru în lume !.

Dl Ioan Miclău este din acei patrioţi rari, cu mare greutate, pe care îi dă un popor spre creşterea şi continua lui lucrare în vremi. Din acea categorie din care face parte Badea Cârţan de pildă, şi prietenul meu Ion Crişan, unul dintre cele mai înalte exemplare umane date de acest neam.. El este un Badea Cârţan care a trecut oceanele şi mările cu desaga plină de cărţi, ale neamului său, (cărţi în care se găsesc osemintele strămoşilor săi şi sufletul neamului său) în spate, şi s-a dus în Australia ca să facă acolo cunoscută demnitatea, frumuseţea, tragedia, omenescul şi măreţia neamului său. Dl Ioan Miclău este din acestui scriitori pe care eu îi numesc zidari ai templului românesc, slujitori ai Catedralei Fiinţei naţionale.

L-am comparat pe Ion Miclău cu omul de mare nobleţe spirituală care este omul de ştiinţă şi marele scriitor de conştiinţă al neamului său, Ioan Crişan. Vedeţi, dacă noi nu venim pe lumea aceasta şi în neamul acesta, din propria noastră voinţă, şi nu

suntem până la o anumită vârstă decât lucrarea lui Dumnezeu, a părinţilor şi a învăţătorilor noştri, apoi un timp, care este foarte scurt, trăitori şi lucrători pe acest pământ, nici nu suntem în totalitate ceea ce vrem să fim noi în viaţa aceasta.... Sau ceea ce cred alţii despre noi, **ci ceea ce vrea Domnul, după ce adună stropii de sudoare ai frunţii noastre, şi gemetele, durerile adânci ale creaţiei, cu produsele trudei noastre omeneşti, puse în slujba creşterii culturii, a ţării tale.**

Mai pe înţelesul cititorului. Autorul acestei cronici, cel care a citit cu sufletul la gură cartea domnului Ioan Miclău, prin anii 60-65 era de acum cititor al revistelor literare care apăreau în ţară. Pe vremea aceea erau mari poeţi Dan Deşliu, Mihai Beniuc, Vlaicu Bârna, Veronica Porumbacu, mai puţin Blaga, Vasile Voiculescu, da, care chiar fuseseră scoşi din literatură... Eram copil pe vremea aceea. Aşa credeam eu că ei sunt mari poeţi, care vor rămâne.... Apoi a venit valul generaţiei 60 în frunte cu Nichita Stănescu.... În anii din urmă, mergând acasă, în Vâlcea, am avut posibilitatea să mai reiau încă o dată cărţilor scriitorilor generaţiei 60, generaţia în lumina căreia ne-am format, pe care o divinizam noi, generaţia 70, a scriitorilor din generaţia 70... Din generaţia lui Beniuc şi a lui Deşliu, a poeţilor politruci nu mai rămâne nimeni, din generaţia 60, o dată strălucitoare, rămân dezarmant de puţini scriitori autentici, a căror operă poate înfrunta timpul... Nu a fost cum au vrut ei, nici cum au vrut cei din preajma lor şi din epoca lor, cei

care i-au susţinut, i-au iubit… A fost cum a vrut Domnul… Vor trece anii, deceniile, secolele şi timpul va fi tot mai necruţător cu toţi scriitorii mici şi medii, în schimb poetul Mihai Emiescu, şi opera lui vor creşte în continuare… La fel opera poeţilor Tudor Arghezi, cel data afară din literatură de politruci, la fel opera lui Lucian Blaga…

Şi acum să revin la marele scriitor Ioan Crişan… Maramureşan, cinstit ca oţelul, cu sufletul limpede ca apa de izvor, o minte genială şi scăpărătoare, ordonată, minte de ardelean şi de neamţ, un suflet bun ca pâinea caldă, un patriot că l-aş pune între sfinţii neamului nostru… Născut în 1934, de rădăcină din Bârsăul Maramureşului, prin anii 1960 era un tânăr cadru didactic, asistent la Politehnică. Pentru că era o minte dotată şi un asistent muncitor, iubit de studenţi, bineînţeles că cei din jurul lui, colegii, au făcut tot ce au putut ca să scape de el… Şi astfel a fost îndepărtat din facultate şi a ajuns cercetător ştiinţific. In câţiva ani invenţiile, descoperirile şi lucrările lui ştiinţifice au început să uimească lumea… Se scrie despre el în revistele ştiinţifice de prestigiu din lumea întreagă… Este cercetător în domeniul electrochimiei, o teorie a sa îl aşează într-o revistă ştiinţifică de prestigiu mondial, alături de unul dintre laureaţii premiului Nobel pentru chimie. Dacă ar fi fost ajutat cercetătorul, Inginerul Ioan Crişan, ar fi adus României Premiul Nobel pentru chimie sau fizică… dar nu numai că n-a fost ajutat, a fost invidiat, săpat, asasinat moral… reclamat, anchetat, pensionat mult prea devreme…

I-au sărit în ajutor pe vremea aceea mai mulţi ziarişti, printre care, spre meritul lui, şi Adrian Păunescu, din a cărui poezie daca va rămânea zece la sută, şi anume, credem noi, poezia sinceră, de dragoste.

(De aceea spunem noi că Axiofagia, patologie a psihologie poporului roman, care vine din străfundul subconştientului colectiv al acestui neam, aşa cum ne spune mitul şi balada Mioriţei şi proverbul, „Să moară capra vecinului, este una dintre patologiile care ne-au făcut foarte mult rău în istorie. Boala psihică ce ne-a făcut să ne invidiem, să ne distrugem valorile ! Această patologie face astăzi ravagii, şi ne va distruge cu siguranţă într-un viitor nu prea îndepărtat. Cum să creştem noi prin timp, ca popor, când noi suntem un popor de asasini, o clasă intelectuală de asasini care ne asasinăm valorile, şi promovăm jigodiile, nonvalorile, lichelele ?)

În sfârşit, nonvalorile care nu puteau să-l suporte pe Ion Crişan au scăpat de el, dându-l afară şi din cercetare… Fiind un om însetat de cunoaştere, o minte genială, ascuţită ca briciul şi vastă ca un cosmos, Ioan Crişan a citit în continuare cu fervoare şi a ţinut un jurnal în care îşi punea şi îşi dezvolta gândurile lui… Astăzi o pagină, mâine două, nota el în jurnal ceea ce simţea şi ceea ce gândea el**… Asta zeci de ani, de prin anii 70 încoace.**. Ei bine, toate acele însemnări ale jurnalului lui Ioan Crişan, puse cap la cap, s-au transformat pe nesimţite **într-unul dintre marile romane de conştiinţă care**

oglindesc astăzi şi care vor oglindi decenii, secole de aici înainte, epoca istorică pe care a traversat-o autorul. şi pe care o cunoaştem cu toţii.

Cine a ştiut în timpul vieţii lui că Ioan Crişan este unul din marii scriitori dostoievskieni ai epocii lui, cine ştie astăzi că inginerul Ioan Crişan este unul dintre cei mai mari scriitor europeni, şi poate ai lumii ? Şi asta, plecând de la nişte însemnări într-un **JURNAL DE CONŞTIINŢĂ URIAŞ.**

Vedeţi cum lucrează Dumnezeu, cum îşi creşte el şi cum îşi formează scriitorii…? Pe căi ocolite… Scriitorii care ne par astăzi mari mâine nu sunt nimic, şi scriitori, puşi la încercare de Dumnezeu, neştiuţi, care au scris în întunericul rece şi mucegăit al subteranei, vor fi marii scriitori de mâine. Pentru că ei şi-au îndeplinit misiunea dată de Domnul, aceea de a oglindi durerile si visele, credinţele, speranţele, gândurile unei colectivităţi imense, tragedia şi imaginea de ansamblu a unei epoci, profunzimea mocirloasă şi auriferă a acelei perioade…

Ioan Crişan nu fost scriitor profesionist ca membrii Uniunii Scriitorilor, din care nu va rămâne mai nimic, el e fost o **fiinţa tragică, lucidă, cinstită cu ea şi cu Dumnezeu şi nu a făcut decât să noteze impresii, gânduri, imagini, aşa cum le-a simţit şi le-a gândit el,… aceste cioburi de conştiinţă s-au unit singure şi au**

alcătuit un templu, templul spiritual şi de conştiinţă al epocii dramatice prin care am trecut şi prin care trecem.

Asemănător este şi cazul scriitorului Ioan Miclău, care s-a dus la capătul lumii ca să ridice biblioteca Mihai Eminescu… În cele două cărţi ale lui, „SCRIERI ÎN PROZĂ, vol I şi vol II”, el lucrul acesta îl face şi domnia sa scrie articole, însemnări de jurnal, notează impresii, îşi dezvoltă gândurile în eseuri, îi scrie din Australia prietenului său doctorului Dimitrie Grama, din Danemarca, scrie şi o nuvelă de mare întindere, care ni-l aminteşte pe Ioan Slavici, intitulată „Fiica zeiţei Vesta”… Ei bine şi când toate acestea sunt adunate la un loc, în carte, opera de conştiinţă şi de suflet (de mult suflet) a domnului Ioan Miclu, se întrepătrunde, se adună, se alcătuieşte osmotic într-un vas imens, într-un templu de sentimente, de suflet, de gânduri, al neamului său.

Vedeţi, şi acesta este tot un mod asemănător cu al lui Ioan Crişan, prin care Domnul îşi creşte, îşi construieşte şi îi pune la încercare, pe scriitorii Lui. Gândul acesta, că Domnul pe marii scriitori ai Lui, îi creşte greu, trudnic, punându-i la încercare, mi-a apărut clar în minte citindu-i biografia, citindu-i printre rânduri viaţa marelui prozator rus Feodor Mihailovici Dostoievski, personaj în romanul meu: „Feodor Mihailovici Dostoievski s-a sinucis la Bucureşti”.

Domnul care l-a hărăzit să fie pictor şi muzician al sufletului românesc, l-a crescut greu şi pe căi ocolite pe scriitorul Ioan Miclău, purtându-l pe drumurile vieţii tocmai în îndepărtata şi calda Australie… Opera lui, este ca şi opera lui Ion Crişan, una de conştiinţă şi de suflet, care se alcătuieşte, se adună, se încheie din cioburile pictate, creionate şi desenate de ei, în care au pus sufletul românesc ce îl poartă în adâncul fiinţei lor. Aşa l-am perceput, aşa l-am simţit eu, aşa îl văd eu pe scriitorul Ion Miclău.

Iată cum îl vede scriitorul Dimitrei Grama, de acolo din Danemarca dumnealui : „ Orizontul literar al lui Ioan Miclău oglindeşte în el profunzimea spirituală şi intelectuală a acestui Om printre Oameni. Pentru că Ion Miclău nu este, cum mulţi au spus despre el, un emigrant, un îndepărtat, care, ros de dor şi de amintiri, aşterne pe hârtie lamentaţia înstrăinatului, ci Ioan Miclău este un om deosebit, un om talentat, care, indiferent de originea etnică sau geografică, ar fi fost hăituit de aceleaşi nelinişti, vânat de aceleaşi muze şi forţat să lase mărturii, să lase urme. Ioan Miclău este un om universal, care se bucură de frumuseţea acestei lumi, care plânge alături de cei suferinzi şi care, ca un adevărat preot, încearcă să ridice spiritul uman, spre o altă sferă, spre o altă dimensiune, indiferent de locul unde se află, Bihor, Japonia, Tibet sau Australia „

Trebuie să subliniem acest lucru, dacă lumea literară românească este plină de oameni meschini, dedublaţi, de lichele şi de jigodii, de oameni mici

care se cred mari, care-i marginalizează şi îi distrug pe cei cu adevărat valoroşi, omul acesta., dl Ioan Mică, este ca personalitate umană din acea categorie a oamenilor cu suflatul mare, fiinţa lui este formată din achiziţii şi straturi simple, făcută prin truda cunoaşterii personale şi prin deschiderea larga a sufletului în faţa vieţii. Aşa îl simte şi îl vede şi Dimitrie Grama, reprezentarea pe care şi-a format-o despre autorul cărţii asupra căreia ne-am aplecat noi acum să i-o tălmăcim fiind mai mult decât convingătoare:

„Autorul însuşi, în modestia caracteristică oamenilor mari, spune că nu are „şcoală" ca alţii, că nu a călcat din tinereţe pragurile instituţiilor educative, filologice sau filozofice, spune că este un autodidact şi spune lucrul acesta, ca şi când ar cere scuze celor „titraţi", celor „cu carte".

Sau o altă imagine a domnului Ion Miclău, de fapt a scriitorului şi a slujitorului culturii române, denumit Ioan Miclău, a aceluiaşi doctor Dimitrie Grama : „Ioan Miclău este ca şi cei care trăiesc cu inima şi ochii larg deschişi, din plin diversitatea şi imensitatea spiritului şi a cugetului, un autodidact. Acest lucru îi face cinste şi îl ridică la nivelul celor care, vrând nevrând, devin ei înşişi învăţători şi modele de viaţă şi de creaţie pentru alţii". Ne pare bine că dl Dimitrie Grama surprinde tocmai ceea ce am încercat noi să facem mai sus, să îl definim pe dl Ioan Miclău ca model uman şi cultural. Pentru că în cazul domniei sale omul şi opera au atâta suflet,

simbioza personalităţii cu creaţia este atât de profundă şi de organică încât ne găsim dintr-o dată în faţa unuia dintre cele mai frumoase fenomene din istoria unei culturi.

Nu departe de observaţia noastră este portretul spiritual pe care i-l face, regizorul, am înţeles noi, Ben Todică : „ Ioan Miclău, omul pasionat, emoţional, fără să realizeze, atrage şi domină omul inteligent. (Este vorba deci de preponderenţa sufletului, sau a inimii, mai bine zis, asupra inteligenţei .NN) Credeţi că sunt rău sau arogant ? Nicidecum ! Astfel, astăzi nu am avea muzica, nu am avea speranţa, nu am avea confuzie şi nu am avea blândeţe. El găseşte mai multă căldură în păsările din grădina sa, decât în mulţi din aşa zişii domni intelectuali. Tot ceea ce scrie şi selecţionează în lucrările sale, din lacul imens de emoţii, îl reprezintă.” („Scrierile lui Ion Miclău”, de Ben Todică)

În fond Ioan Miclău este un cronicar de suflet al sufletului neamului său, un fel de electroencefalograf fin al gândurilor, al sentimentelor, al mişcărilor tulburi sufleteşti din adâncul fiinţei naţionale, iar opera sa un ecran alambicat, o ţesătură, o horbotă, pe care se proiectează aceste mişcări, această bogăţie din adânc.

În ultima instanţă cred că scriitorii din această categorie, mă gândesc la marele scriitor Ioan

Crişan,, despre care puţini ştiu, şi la domnul Ioan Miclău, nu scriu cu pixul, aşa cum fac „scriitorii profesionişti”, ei scriu de-a dreptul cu sufletul şi conştiinţa lor, cu vîrful inimii… de aceea petele de suflet şi de conştiinţă lăsate de ei pe hârtie se adună, asemenea unor cioburi arheologice într-un vas de conştiinţă greu de suflet. Iată o asemenea „însemnare” plină de suflet în marele Jurnal şi în Cronica la care lucrează de ani de zile dl Ioan Miclău, ce surprinde începutul unei zile la Biblioteca înfiinţată de el. Este un reportaj de la Biblioteca Mihai Eminescu, zidită de el acolo, în Australia, şi reportajul se cheamă, „O zi la biblioteca „Mihai Eminescu–Cringila N.S. W”.

„ Această dimineaţă frumoasă de Cireşar, luna cireşelor şi bucuria copiilor, era pentru începutul unei zile încărcate de evenimente. Ziua de 11 iunie, cădea tocmai de sărbătoarea Sfinţilor Apostoli Vartolomeu şi Varnava, era zi de Vineri, data anunţată de un grup de cititoare române din Sydney, pentru o vizită la Biblioteca „Mihai Eminescu”. Era şi este un obicei al meu a mă trezi devreme şi a-mi pune în ordine treburile prin gospodărie, dar acum se anunţa a fi o zi cu totul specială”. Bibliotecarul Ioan Miclău îşi aşteaptă cititorii români din Australia cu mare emoţie şi bucurie, astfel că inima în tremură ca acul unul tensiometru: „ Mă uit la ceas, mă uit în susul străzii ! Hmm ! E ora zece trecut ! Nimeni. Sună telefonul. Alerg, ridic receptorul, răspund : daa, eu sunt !” „Oo ! Nici un necaz, se întâmplă, şi eu mai

greşesc străzile uneori mergând spre Sydney.” „Dar unde sunteţi ?” „O.K, lângă firma Brambles. Staţi pe loc, vin imediat acolo.”.

Deci acesta este Directorul Bibliotecii Mihai Eminescu din Australie, „un suflet imens, neobosit ca un strop de mercur”. Pasajul acesta este foarte grăitor, şi ni-l relevă pe Ion Miclău în esenţa sa şi în toată frumuseţe a lui…

Iată-l pe dl Miclău în Jurnalul lui făcând portrete prietenilor, superbe crochiuri, pline de dragoste : „ BEN, o personalitate cu un caracter ales, simplu, harnic, cinstit, veşnic îndrăgostit de locurile natale, de prietenii de altă dată ai copilăriei sale. Rar mi-a fost dat să întâlnesc oameni înzestraţi cu atâta răbdare, înţelegere faţă de slăbiciunile oamenilor din jurul său, adresându-se întotdeauna tuturor cu cele mai potrivite cuvinte, ce se vedeau de departe izvorâte dintr-un izvor al cugetului său creştin. M-am străduit întotdeauna la rândul meu să-i răspund la fel de sincer şi cu demnitate, chiar dacă în jur picurau şi rodii, de felul rodiilor ce cad în toamne pe frunze de vii, semnul de iarnă, iarnă sufletească a unora vii.” (Impresii asupra unor filme româneşti din Australia. Ioan Miclău despre Ben Todică”, pag 61.

Am spus că opera lui Ioan Miclău, şi personalitatea lui, fac parte dintr-o categorie rară de fenomene. Opera lui este o sinteză de mai multe specii şi genuri literare, un Jurnal de conştiinţă al

sufletului şi al Fiinţei româneşti, plin de substanţă poetică, având o dimensiune imnică şi de întărire şi sacralizare. Iată-l în postura de eseist profund şi sentimental, meditând pe marginea vechilor crestomaţii, texte literare care în veacul trecut au avut un mare rol cultural şi educaţional în viaţa societăţii româneşti : „ Aici ne-am născut, gângurind limba noastră, poezia, cântecul, credinţa, munca, artele. Aici, în această „câmpie” „ literară haşdeiană, în care a existat şi există loc suficient pentru fiecare talent tânăr apărut la orizontul literaturii române. Harta României este plaiul Mioriţei, raiul, unde părinţii părinţilor noştri au trăit, au construit, au murit. Ei dorm în veşnicie sub această glie. Ei ne-au lăsat înţelepciunea lor, sfatul lor, poezia lor, realizările, cât şi neîmplinirile lor, dar împăcaţi până la moarte că lasă urmaşilor lor, copiilor lor, o ţară frumoasă, vie, bogată. Ne-au lăsat o limbă pe care o păstrăm nestricată. („Crestomaţie din vechea literatură română şi universală”, pag 46).

Iată şi o meditaţie lucidă şi vie a scriitorului pe marginea cărţii (nu este el, scriitorul, slujitor de cărţi şi de limbă românească, vie ?) : „ Cartea are multe definiţii. S-ar putea scrie încă o carte numai dacă cineva s-ar apuca a aduna definirile făcute acesteia de către gânditori, scriitori şi poeţi, pedagogi şi învăţători, popor şi folclor, etc…Ca orice fiinţă (!) născută din fiinţă (autor) are şi cartea o identitate cu care se înregistrează, un certificat de naştere cu locul şi data, pentru a avea şi ea o recunoaştere. „ („Identitatea unei cărţi”, pag 116)

Acesta este românul, omul şi scriitorul Ioan Miclău, şi opera sa, O MARE FIINŢĂ ŞI CONŞTIINŢĂ, care vorbeşte admirabil despre neamul şi despre Ţara sa în lume, românilor plecaţi departe... Este unul din marii cronicari ai sufletului nostru românesc, dar şi un imnuitor în care meditaţia, jelania, şi frumuseţea se amestecă Într-o EPOPEE DE CONŞTIINŢĂ ŞI DE SUFLET.

Este puţin dacă vă spun emoţionat, să-l iubim şi să-l preţuim pe omul acesta, pentru că el slujeşte sufletul neamului românesc cum puţini dintre noi o fac! Iar opera lui este deopotrivă un jurnal, un imn si o epopee de conştiinţă închinata poporului şi ţării părinţilor şi moşilor lui !

22.02.2008 Ştefan Dumitrescu

PARTEA A DOUA

CRONICI LITERARE ŞI RECENZII DESPRE
CĂRŢILE LUI ŞTEFAN DUMITRESCU

RECENZIE, ION MICLAU, AUSTRALIA. BRANCUSI 1

IOSIF VULCAN

- Home
- Director : IOAN MICLAU
- NOUTATI
- ROMANI DE PESTE TOT
- ROMANI IN AUSTRALIA
- TEME

Ştefan Dumitrescu: „BRÂNCUŞI“ (Eseu Teatrologic)

“…De fapt, am primit recent in Australia, doua lucrări valoroase dăruite de Dl. Ştefan Dumitrescu. Un roman de dragoste si filozofic, intitulat foarte sugestiv , “Si tu vei fi văzduh”, carte publicata la Editura “Anamarol”- Bucureşti, 2007, cuprinzând 162 pagini.

Atât întinderea acţiunii cărţii cat si tematica aleasa, aminteşte de acea idee a unui roman esenţializat, mai direct, fără îngropare de timp, despre care tocmai argumenta recent dl.Dimitrie Grama. Chiar pornind de la coperta cărţii, realizare a doamnei Rodica Elena Lupu, deci de la prima ochire, cartea insufla apetitul cetirii. Si am cetit-o. A doua lucrare realizata in stilul binecunoscut al autorului, este eseul teatrologic "Brâncuşi", pentru care am cea mai completa consideraţie, fapt pentru care am si dorit prezentarea câtorva impresii ce mi se par mie îndreptăţite a fi spuse. Rămânând a da ulterior atenţia cuvenita desigur, binevenite-i cărţii , "Si tu vei fi văzduh".

Cu acest eseu teatrologic dedicat lui Brâncuşi, fără nici o îndoială autorul îşi adaugă încă o perla muncii sale scriitoriceşti, încununându-si rodnicia muncii de pana in prezent. Acest eseu poate fi considerat o adevărata lucrare de doctorat. Un rondel sculptat pietrei, acelei pietre vechi pe care sculptorul o ia "din locul ei universal in care sta de miliarde de ani" pentru a-i da forma imaginaţiei sale. Acest eseu teatrologic consista doar din câteva personaje esenţiale si bine alese de autor: Brâncuşi, Domnişoara Pogany, Mama artistului, Vocea lui Dumnezeu !"

Să ne oprim câteva momente insa, asupra puterii de har si imaginaţie a scriitorului Ştefan Dumitrescu, pentru ca aici avem încă un destin, un artist extrem de dotat, care se caută, vorbind peste timp, curgând

odată cu acesta spre aceeaşi infinitate a nepieritoarelor valori artistice.

Îi avem deci, pe Brâncuşi sculptorul geniu, si apoi pe prezentatorul sau care cu o dăruire la fel de dumnezeiasca surprinde viata eroului ales.

Criticul literar Francesca Pini, ne spune despre autor următoarele:

“Ştefan Dumitrescu este dintre acei scriitori care vin intr-o literatura cu o forţa teribila. Cărţile pe care le-a scris acesta, fie ca sunt romane, cărţi de povestiri, eseuri, piese de teatru sau volume de poezii sunt cele mai multe cutremurătoare, impresionante, dezvăluind romantismul, durerea, adâncimea abisala a psihologiei umane, absurdul si paradoxul condiţiei si al naturii umane. Dar toate aceste lucrări au in adâncul lor un fior de o gingăşie, de o delicateţe, de o frumuseţe strălucitoare as spune. Aceasta dimensiune a creaţiei lui se vede mai ales in literatura pentru copii, foarte bogata, pe care ne-a dat-o acest autor. Fie ca este vorba despre basmele, povestirile si volumele de poezii pentru copii !”

Aşadar, iată-l pe acest mare scriitor îndrăgostit de valorile artei romaneşti, de reprezentanţii de seama a acestor valori, dintre care si-l alege acum pe sculptorul, romanul si universalul Constantin Brâncuşi. Învăluit ca de un mister de enorma recunoştinţa pe care sculptorul a câştigat-o in lumea artei sale, de geniala imaginaţie pe care o

avea Brâncuşi în redarea de simboluri sculpturilor sale, simboluri ce îşi găseau expresivitate in lumea realităţilor, dar si in cele ale gândirilor de natura filosofica, psihologica, etc. , deschide in fertila imaginaţie a autorului o proiecţie prin care ni-l aduce pe marele sculptor aureolat din doua direcţii si avându-l pe acesta la centru.

Adică, între iubirea profesiei sale de sculptor, a adorării pietrei ca material al artei alese, si, profunzimile viziunilor sale in infinitatea universala, în care caută să-şi găsească locul fiinţei sale trecătoare, veşnice socotind a fi doar artele. Astfel îl găsim pe Brâncuşi intr-o continua conversaţie cu piatra pe care o sculpta, si de care era nemulţumit ca nu putea sa-i imprime viata ca unei adevărate fiinţe ! Transpiraţia muncii sale gigantice mai primea o înflăcărare a geniului sau care fiind veşnic in lupta cu atingerea perfecţiunii, la un moment dat, el devine un adevărat Iov biblic, argumentând cu însăşi Dumnezeu, în faţa cărui îşi dovedea nevinovata dar si nemulţumirea. Devine si un Dante, privind intr-un univers gol, care asemenea unei clepsidre, se tot răstoarnă, se goleşte si iar se umple cu materia stelara . Apoi iar un gol pustiu în care încerca sa se regăsească el si creaţiile sale, care deşi nefiind vii, aveau totuşi asigurata veşnicia lor". Autorul Ştefan Dumitrescu, recunoaşte si mânuieşte cu multa ştiinţa formele de geniu cu care se lupta sculptorul gorjean in acel Paris al vremii, oraş care se considera a fi centrul tuturor artelor.

În acest eseu teatrologic, îl găsim pe Brâncuşi, stand pe un scaun in fata unei pietre pipăind-o, şoptindu-i: “Piatra ! Piatra ! Sa iei piatra si sa-i dai forma unei fiinţe, a păsării, de pilda, este ca si cum ai lua-o de acolo din trecut, de foarte de departe in timp. De acolo de miliarde de ani, unde ea aştepta, tot aştepta neobosita…. si are puterea sa aştepte în veci. Si o aduci in clipa de azi. Ce clar vad lucrul acesta. Sa aduci piatra de acolo, din trecut, de miliarde de ani, in clipa de fata…!”

Brâncuşi mereu furat de gânduri: “Mda… Daca nu, mi-as dori sa fiu poet, căci materialul cu care as lucra nu este decât umbra de materie in haos. Mi-aş dori să sculptez în materie însufleţită. Eu ştiu asta, am simţit asta îndurerat, deşi la început era mândrie si bucurie, că materia moarta căpăta forma de însufleţire, si parca ar fi vie, dând de multe ori impresia de mai vie decât un chip viu al unei fiinţe ce te-a amăgit si în veci îi va amăgi pe toţi ca ai dat naştere la viata. Conştiinţa minciunii, a înşelătoriei, mi-a ars ca o scânteie în minte, şi îmi arde si acum. Lucru pe care un poet nu-l trăieşte, pentru ca el ştie de la început ca din cuvinte nu face decât o copie. Ce vrea el e o alcătuire de imagini, ce ar fi cu putinţă numai”. “De atâtea ori am vrut sa sparg tot ce cioplisem, însa ideea că şi aşa, din piatra inerta, bătrâna de miliarde de ani, faci chip ce-ti da ideea vieţii, este prea mult ce faci, de aceea mi-am înfrânt durerea si nu le-am spart”.(este obosit, trist)

Brâncuşi îşi da seama de valoarea lui artistica şi se înspăimântă in fata pietrei pe care o priveşte, o pipăie, conversează cu aceasta !

Brâncuşi se adresează şi lui Dumnezeu: “O, Doamne ce spectacol măreţ şi cutremurător ! Ce soarta are si omul in acest univers absurd si măreţ, care este asemeni unei clepsidre, ce când se surpa, după ce se goleşte, se umple iar”.

“Da, Doamne, eu m-am jertfit pe mine, ca sa le dau lor puterea mea, să meargă cu ea înainte si sa învingă. Eu in graba mea am purtat sufletul meu si toata puterea mea si le-am dat-o lor ca sa le-arat calea si sa le dau tărie s-o urmeze, şi tu pe mine mă învinueşti !”

Vocea lui Dumnezeu: “Şirurile sunt coloane infinite Costache, ele merg aşa la infinit, numai neamul tău, sensul tău s-a oprit. De aceea ai făcut tu Coloana nesfârşitului”.

“Da, Doamne, aşa e.... Dar eu sunt ala, Doamne, care a dat mai mult, si acum, iată, tot eu sunt al mai sărac, cel asupra căruia cade pedeapsa Ta. Judecata asta nu este dreapta, Doamne. Mi se pare ca eu ar trebui sa fiu răsplătit, nu certat !

Vocea lui Dumnezeu: “Intr-un fel ai si tu dreptate Costache, dar ai încălcat legea cea divina a conservării şi a procreării ! (ne-având copii).

“Da, Doamne !

Brâncuşi cade prada amintirilor despre tara: “As fi vrut la mine în Carpaţi sa sculptezi munţii. Tot mai rămâne un gând secret, ca poate voi reuşi vreodată. Când o sa mor, o sa mor cu gândul acesta in lumea cealaltă, în care mă voi duce. (tace - geme)

O umbra intra in atelierul sau. Este Domnişoara Pogany cu care artistul conversează mult, învăluit de o filozofie si psihologie proprie, poate intuind universalul sau simbol aşezat in oul sculptat. La un moment dat artistul se trezeşte aproape zbierând: “Ioana, Ioana din Craiova !” Intre timp domnişoara Pogany, ii zice : “Costache tu nu mă mai iubeşti !”

Gândul lui era acum departe, la Ioana, pe care o ceruse in căsătorie cândva ! Bătrânul artist continua: “De cate ori n-am fost eu doborât la pământ si tot de atâtea ori m-am ridicat!”

Se ridica si acum. Transpiraţia îi curgea pe frunte, pe obraji. Face câţiva paşi clătinându-se prin atelier. Geme: “Mamăă, răspunde-mi tu… Apoi rugându-se: “Doamne, lasă-mi mintea treaza în starea aceasta. Înlemneşte-mă aşa pe vecie…!

“Ca si cum Dumnezeu l-ar fi ascultat rămâne împietrit, în poziţia aceasta privind in depărtare cu ochii deschişi”. Valurile marii se aud tot mai tare lovindu-se de stânci. Ţipetele pescăruşilor răsună

limpezi, sfâşietoare, din ce in ce mai tare, ca si cum s-ar apropia".

Brâncuşi: "As merita si eu pe cineva, care să-mi aducă o cana cu apa măcar"; se necăjea geniul din el. Era de fapt chemarea sângelui si al pământului sau oltenesc, din care plecase, aşa cum plecase !" A murit cu gândul la locurile lui natale si la ceea ce visase o viata a da tarii sale !"

Deşi de numai 20 de pagini, acest eseu teatrologic gândit si realizat de scriitorul Ştefan Dumitrescu, ni-l readuce pe marele sculptor roman, intr-o adevărata ipostaza a creaţiei si zbuciumului sau, de fapt, in momentul in care Brâncuşi începe să-şi recunoască valoarea, asemenea marilor genii, acesta se înfioră prin puterea perceperii şi înţelegerii măreţiei universale, măreţiei Creaţiunii lui Dumnezeu, măreţie în care încearcă cu mintea omeneasca sa se regăsească, visând aceeaşi veşnicie asemenea oricărei "materii stelare" cum o numea Constantin Brâncuşi !"

În final se poate afirma un adevăr si anume: "Cei ce iubesc artele, cultura si umanitatea, vor fi întotdeauna de-a lungul istoriei, oameni ai culturii universale, dar nu in ultimul rând parte definitiva al Neamului sau ! "

Prezentare de IOAN MICLAU

SAPTAMANA 23/30. 11. 2007

RECENZIE, DELIRUL, ION MALDARESCU

CRONICĂ LITERARĂ , DE ION MĂLDĂRESCU

DESPRE DELIRUL, vol II

DELIRUL (volumul II)

-continuare a romanului cu acelaşi nume, de Marin Preda-

- UN RISC ASUMAT -

„Fii bun, fii drept şi nu uita că deasupra intrigilor şi urilor este PATRIA, este veşnicia neamului, şi că acolo trebuie să ne întâlnim întotdeauna, chiar dacă nu ne înţelegem de fiecare dată !”

Mareşal ION ANTONESCU

Nu întotdeauna o apariţie editorială poate constitui un prilej de bucurie pentru cititor. Astăzi, oricine are bani poate publica aproape orice, dar odată cu apariţia produsului finit nu înseamnă că s-a consumat şi actul de cultură. Ei, bine de această dată lucrurile stau altfel.

De curând, la editură vâlceană FORTUNA, binecunoscută în mediile spirituale româneşti prin remarcabila „visterie de cuvinte” - reeditare, într-un format mai puţin obişnuit a scrierilor esenţiale ale unor mari scriitori şi poeţi români (veritabile bijuterii), a văzut lumina zilei încă o floare rară ***DELIRUL – volumul II***, continuare a romanului omonim, al lui Marin Preda.

Autorul, ***ŞTEFAN DUMITRESCU***, un tulcean născut pe plaiuri vâlcene a încercat, şi cred eu a reuşit pe deplin, să se muleze pe ideile din primul volum, aşa cum încă nimeni nu a făcut-o până în prezent. Directorul editurii menţionate, ***EMIL CATRINOIU***, un alt mare sufletist, un om care a validat valoric strădania autorului şi îi stă alături în demersul său, prin editarea acestei lucrări, a adus o nouă dovadă a originalităţii sale .

Impresionat de soarta poporului român, obligat să suporte, decenii, consecinţele actului trădării naţionale de la 23 august 1944 şi înfruntând condiţiile ostile ale vremii, unul dintre cei mai mari prozatori ai românilor, ***MARIN PREDA - „Marele singuratic al scriitorimii şi literaturii noastre”*** - autorul Moromeţilor şi cel care a creat *CEL MAI IUBIT DINTRE PĂMÂNTENI,* s-a remarcat prin curajul de a scrie şi de a face public, în anul 1975, un strop din *MARELE ADEVAR,* prin intermediul celebrului său roman ***DELIRUL.***

Despre reacţiile prompte, incisive ale oficialităţilor sovietice din acel timp, ca şi despre ale celor autohtone care, oarecum tacit, au acceptat reabilitarea Mareşalului, însă dând şi „indicaţii

preţioase” pentru continuarea romanului cu un nou volum, s-au spus multe. Cert este că marele scriitor, după ce s-a documentat şi după ce a obţinut suficiente date pentru edificarea proprie, s-a speriat de *ADEVĂRUL* pe care l-a constatat. Tot atât de cert este şi faptul că *„timpul nu a mai avut răbdare”;* în condiţii neclare, încă neelucidate până astăzi, el a trecut într-o altă lume, poate mai bună şi mai dreaptă, luând cu sine şi „însemnările” creionate în minte, pentru cel de-al doilea volum al DELIRUL-lui .

Vremea s-a scurs, iar după trecerea însângeratului decembrie 1989, în anul 1992 (pe atunci detractorii Mareşalului nu erau încă investiţi cu puterea unei legi strâmbe) revista „Expres Magazin” a lansat frumoasa iniţiativă a concursului literar *„Cine scrie romanul DELIRUL, vol. II, continuare la romanul DELIRUL, vol. I , de Marin Preda, aşa cum l-ar fi alcătuit marele scriitor.”*

S-a găsit un temerar care a ştiut să dea curs provocării. Se pare că ***ŞTEFAN DUMITRESCU***, inspirat de *„spiritul lui Marin Preda care, parcă din altă dimensiune, a participat direct la scrierea romanului”* a reuşit să continue opera acestui uriaş al literaturii româneşti; şi nu a făcut-o oricum, ci punând în scriitura domniei sale tot sufletul.

După citirea şi recitirea creaţiei lui Marin Preda, *„...mi se părea că am în faţă sufletul autentic al neamului nostru şi valorile spirituale ale acestuia, cu dorinţa permanentă de a trăi în demnitate şi curăţenie morală*”- mărturiseşte autorul recent apărutului volum. Ca şi Marin Preda, în 1975, Ştefan Dumitrescu evocă, astăzi, în condiţii poate chiar mai

ostile decât cele în care predecesorul său şi-a tipărit romanul, momente şi figuri importante ale istoriei noastre. Misiunea celui din urmă este cu atât mai riscantă cu cât există acea nefericită şi nedreaptă Ordonanţă a Guvernului României, nr.31 din 2002 (lege emisă la comandă externă), prin care este interzisă expunerea în public a unei alte opinii decât cea oficială, referitoare la holocaust şi la „criminalii de război" (a se citi Mareşalul Ion Antonescu).

Acţiunea începută de Marin Preda în DELIRUL este continuată, cu acelaşi aparent personaj principal căruia, Ştefan Dumitrescu îi intersectează cărările, fie cu figuri pitoreşti ale meleagurilor natale (rămase moştenire de la creatorul iniţial), fie cu altele noi, aparţinând peisajul citadin al Cetăţii lui Bucur. Fără a-şi pierde propria personalitate scriitoricească, autorul practică şi stăpâneşte cu pricepere stilul lui Marin Preda - misiune deosebit de dificilă; el „cochetează", într-un mod fericit şi plin de naturaleţe cu o gamă bogată de procedee stilistice, de la exprimarea simplistă, neaoşă, a ţăranului român, la tehnicile complexe de exprimare ale VIP-urilor bucureştene din anii '40, ai secolului trecut.

„Broderia" pe care o ţese în jurul ziaristului Ştefan Paul de la cotidianul „Ziua", dar mai ales pe seama motivului principal al romanului este, realmente, o operă de artă. Dovedind o bogată documentare, compoziţional, autorul pendulează voluntar între prezentarea tabloului social şi politic al acelor ani, descris prin gândirea unor oameni obişnuiţi sau, dimpotrivă, prin comentariile realiste

ale celor avizaţi şi frecventele meditaţii sau aspecte ale vieţii intime a lui Ştefan alături de frumoasele şi graţioasele sale iubite - Ioana, Anghelina, Zizica Negroponte, Luki, Zizi Fotiade, Nora; între descrierea impresionantei personalităţi a Mareşalului, prezentarea situaţiei frontului şi condamnabila nemernicie a trădătorilor.

Figura emblematică a Mareşalului se detaşează, impunându-se prin demnitate şi curajul de a sta vertical în faţa stăpânului de atunci al Europei: *„...Ca să te porţi astfel cu Hitler, să stai demn în faţa lui, trebuia să fii însuşi Mareşalul Antonescu. Nici un alt şef de stat, inclusiv Mussolini, nu-şi permisese să stea neclintit în faţa tartorului şi a nebunului de la Berlin."* De remarcat sunt şi reacţiile prilejuite de nesăbuitul act comis la 23 august 1944: ***„...Mareşalul avea să fie arestat de un puţoi de rege, care nu-şi ştersese nici caşul de la gură...Când au aflat că Regele şi tâmpiţii cu care a făcut el treaba asta, l-au arestat pe Antonescu, ruşilor nu le-a venit să creadă. Ce, ăştia sunt nebuni, îşi bat joc de noi? Cum adică să-l aresteze pe Mareşal şi să ni-l dea legat, pentru ce ne fac ei cadoul ăsta?... Că aşa suntem noi deştepţi în istorie, le facem duşmanilor de moarte cadouri şi tot noi le plătim după aceea."***

Cu o amărăciune nedisimulată, autorul subliniază: ***„Aceia care l-au arestat pe Mareşalul Ion Antonescu, pentru că, în infantilismul lor au crezut că pentru aceasta li se vor înălţa statui, au săvârşit una dintre cele mai mari***

ticăloşii. Ei s-au mânjit pentru totdeauna de sânge şi dezonoare”.

Mai târziu, abjecţia de proces înscenat Mareşalului în 1946 şi derulat sub regie străină, în stilul execuţiilor sumare, de către aşa numitul *Tribunal al Poporului*, a fost *„O palmă dată poporului român şi istoriei acestui neam. Un scuipat în obraz, pe care cotropitorul ţării l-a folosit în loc de ştampilă”.* Din păcate, nici astăzi situaţia nu diferă prea mult, deşi...

„Mareşalul face parte din şirul mare de Domnitori trădaţi şi asasinaţi ai acestui pământ, începând cu Ciobanul din Mitul Mioriţei, continuând cu Burebista sau Decebal sau Mihai Viteazul, care se repetă.”

România începutului de mileniu trei este „o ţară a tuturor posibilităţilor” după cum se exprima, mai demult, cineva, dar nu pentru că ar fi o ţară liberă şi democrată, ci pentru că „aici, fiecare face ce vrea”; la rândul meu, l-aş cita pe marele Nicolae Iorga, susţinându-i părerea că *„...la români, politica se orientează după mirosul de friptură !”.*

Ce n-aş da să pot spune altfel ? Ce n-aş da să-l pot contrazice pe Ştefan Dumitrescu care afirmă că ***„suntem un popor axiofag, care ne distrugem, ne mâncăm valorile”*** ? Să fie acest pământ românesc otrăvit iar neamul blestemat atât de rău încât în „delirul” lui halucinant să-şi ucidă conducătorii ? Un răspun poate fi găsit şi în versurile unui mare poet contemporan:

„...Şi din vreme-n vreme/ Practică barbară/ Capul ţării noastre/ Cade pentru ţară...”

Ce n-aş da să nu pot spune că la noi este raiul refulaţilor de la marginea societăţii şi a trădătorilor de ţară ? De ce, pentru simplul motiv că la noi, ca la nimeni, dezertorii, trădătorii de ţară care, fugiţi pe alte meleaguri - unde cândva şi-au primit arginţii vânzării de neam - sunt astăzi reabilitaţi, absolviţi de orice vină, repuşi în drepturi, li se dau gradele şi chiar sunt ridicaţi la rangul de eroi, pe când cei care au slujit ţara cu credinţă sunt trecuţi în categoria criminalilor.

Conducătorii postecembrişti ai României, după ce, mai întâi l-au alergat în jurul bătăturii, în cele din urmă l-au pricopsit cu proprietăţi (cândva bunuri ale Coroanei - deci ale unei instituţii, nu bunuri personale), i-au acordat privilegii de fost conducător de stat, pe acela care, în 1944, în plin conflict militar, a arestat capul Oştirii Române, predându-l, inamicului şi înfigând cuţitul în spatele aliatului de până atunci.

Este cazul să-i întrebăm pe nemţi de ce au pus, pentru vecie, eticheta de „trădător" pe fruntea României ? Este cazul să-i întrebăm pe cei peste 170.000 de ostaşi români luaţi prizonieri de Armata Roşie „eliberatoare" în intervalul 23 august - 12 septembrie 1944, fără posibilitate de a se apăra, duşi apoi în taigaua siberiană, în minele din Dombas sau risipiţi aiurea, pe teritoriul Uniunii Sovietice, care le-au fost *„impresiile de călătorie"*? Câţi dintre ei ar mai putea răspunde?

De câţiva ani încoace, asistăm la o discreditare furibundă a tot ce are tangenţă cu specificul nostru

naţional. O aşa zisă elită culturală, cu apetenţe exclusiv internaţionaliste, marcată evident de complexul superiorităţii, se agită şi încearcă, cu obstinaţie, să impună idei şi percepte culese de aiurea, creând artificial contexte aberante, absolut incompatibile cu tradiţiile românilor.

Aceşti killeri culturali - denigratori de valori autentice se erijează într-un juriu suprem al istoriei şi spiritualităţii româneşti, cărora urmăreşte să le submineze temeliile, să umbrească, să maculeze marile personalităţi şi să le estompeze creaţiile.

Ştefan Dumitrescu are marea calitate de a nu face parte din această *„castă culturală”*, astfel încât ***riscul asumat*** de a deveni ţintă, este inevitabil. Să fim alături de el, de Marin Preda, de editorul Emil Catrinoiu, de Ion Soare - îngrijitorul ediţiei şi ***de „a lu’Parizianu de la Siliştea-Gumeşti”*** **!**

DELIRUL - volumul II este o carte care merită citită şi recitită, până când, cât mai mulţi, vor afla unul din multele adevăruri ţinute sub obroc.

„Nu este adevărat că marii scriitori şi-au scris ei cărţile. Dumnezeu s-a folosit de ei, ca să le transmită şi să le dăruiască oamenilor ce voia El să le dăruiască.”

EMILIA POPESCU DICULESCU, MARIN POPESCU

DELIRUL, VOL II,

de Ştefan Dumitrescu

Atât în literatura română cât şi în cea universală există acest obicei de a continua o carte, o idee în maniera autorului prim. În 1947 avea loc premiera piesei lui Mihail Sebastian (mort în urma unui tragic accident de automobile la 29 mai 1945), “Insula”, dramă al cărui act al treilea fusese scris de regizorul spectacolului, Mircea Şeptilici. Pentru autorul „Utimei ore”, „Jocul de-a vacanţa” sau „Steaua fără nume”, „timpul nu a mai avut răbdare”.

Neterminat rămăsese şi „Ciocoii vechi şi noi”, publicat în 1862-63, căci în 1865, în plină forţă creatoare Nicolae Filimon era răpus de ftizie la nici 46 de ani împliniţi. Aproape peste un veac jumătate îl va continua un alt vâlcean, Dinu Săraru, în „Ciocoii noi cu bodyguard”.

În continuarea celor 154 de sonete rămas de la Shachespeare de la începutul secolului al XVII-lea, Vasile Voiculescu a găsit cu cale nimerite alte 90, cu elemente formale asemănătoare (triunghiul pasional, luciditatea disperată, lamentaţii suave, etc) însă independente faţă de model prin tensiunea spiritului. „Ultimele sonete închipuite ale lui Shachespeare în traducere imaginară de Vasile Voiculescu” apar după moartea autorului, sub îngrijirea lui Perpessicius, în 1964, şi se constituie, poate, ca cea mai metaforică partitură poetică de la noi.

Şi zborul prin viaţă al autoarei americane Margaret Mitchell fusese frânt de un la fel de tragic accident auto în 1949, rămânând neterminată continuarea romanului „Pe aripile vântului”, un best-seller al anilor 36 -38 din SUA, scriere care atinsese cele mai mari tiraje din istoria romanului american. Aceiaşi poveste tristă stă scrisă şi-n dreptul francezului Albert Camus.

La noi s-a mai încumetat într-un astfel de demers literar Ştefan Dumitrescu (născut pe 24 aprilie 1950, în comuna Valea Mare-satul Drăganu, judeţul Vâlcea) actualmente profesor la Şcoala Normală din oraşul Tulcea, reporter la televiziunea română, autor de o fantezie creatoare puţin

obişnuită în domeniul poeziei, eseisticii, reportajului, prozei de anvergură, etc) al cărui roman „Delirul, vol II”, continuare la celebrul roman „Delirul” de Marin Preda, a fost selecţionat la concursul literar „Cine scrie romanul „Delirul, vol II, aşa cum l-ar fi scris Marin Preda”, organizat în anii 1992 -1993 re revista Expres_Magazin.

„Această carte – notează în dedicaţie autorul - a fost scrisă şi s-a tipărit întru pomenirea şi sfinţirea sufletului marelui scriitor Marin Preda, cel care – prin geniul său – va dăinui în veşnicie”. Pentru autorul „Moromeţilor”, „nicăieri nu a fost timp în cele peste o mie de pagini” ale lucrării sau ale altor scrieri de a spune Adevărul acelor timpuri, deşi, premonitoriu, îşi alesese un dicton ca moto al eseului „Viaţa ca o pradă”. „Dacă aş şti că efortul pentru scrierea unui roman mă poate costa viaţa mi-aş lua toate măsurile de siguranţă pentru a înlătura o eventualitate, cum ar fi boala din care să mi se tragă moartea.”. „Era ticăloşilor” a trecut ca un tăvălug peste el şi neamul său şi destinul nu i-a mai îngăduit să-şi ducă gândul până la capăt.

Marin Preda „dialogase” cu istoria, cum nimeni altul până la el nu o mai făcuse (Mihail Sadoveanu o evocase, Liviu Rebreanu o consemnase în simboluri, Lucian Blaga o pusese în metafore), decât, poate, Mihai Eminescu în ale sale articole publicate în ziarul „Timpul”, fapt ce i-a adus noaptea grea a minţii sale şi până la urmă moartea. Poetul murise mintal la 33 de ani ca şi Iisus, lăsând în urmă o moştenire apostolică neamului său în care a crezut şi pentru care s-a sacrificat pe altarul cuvântului.

Prin Mihai Eminescu şi Marin Preda s-a mai adeverit încă o dată că omul a fost strivit de istorie, fără ca adevărurile esenţiale să fie dezvăluite şi înţelese până la capăt .

Pentru a înţelege de ce s-a întâmplat aşa, Marin Preda şi Ştefan Dumitrescu s-au întors în trecutul neamului, rememorându-l şi asumându-l. Scrierea lui Marin Preda, „Delirul", apărea de sub teascurile tipografiei în 1975, cu cinci ani înainte de tragica-i dispariţie de la 16 mai 1980. În afara unor noţiuni ca istorie, adevăr, realitate, proza lui Marin Preda nu ar avea nici un înţeles. Abordând teme morale sau existenţiale într-un stil epic de mare densitate, într-o literatură inspirată din realităţile contemporane Marin Preda a aşezat proza românească pe terenul solid al observaţiei psihologice, el fiind cel mai avizat cronicar al unei epoci de tragice răsturnări sociale sub presiunile politice şi a represiunilor inchizitoriale din „obsedantul deceniu".

Atunci, omul s-a aflat sub transcendenţe arbitrare.. Şi nu numai atunci. Să ne aducem aminte de vremurile cronicarilor şi să adăstăm „un bob de zăbavă" în epoca lui Miron Costin, al cărui vrednic urmaş este Marin Preda. Într-o vreme de"cumplite vremi anilor noştri", M Costin se ruga către „cinstitul „ şi „iubitul" său cititor „să aibă vreme şi cu cetitul cărţilor", căci ele „ne învaţă, cu acele trecute vremi să pricepem cele viitoare". Cu alte cuvinte, scrisul este dator să slujească adevărul, fiind un act de responsabilitate istorică şi de mare forţă educativă.

Să înţelegem vremurile şi „ să nu ne fie de mirare”. Ori tocmai acest lucru îl va conduce pe Marin Preda în toate scrierile sale, fiindcă „omul este divinitate înlănţuită de circumstanţe”. „Lepădăturile speţei umane” fac istoria şi „fapte cumplite” se abat peste poporul român îngenuncheat de tratate încheiate peste capul său. Lumea „şi-a ieşit din pepeni”. Hitler şi Mussoloni ne dictaseră la Viena smulgerea unei părţi din Ardeal. „Unii ucid ca să fie fericiţi”. În astfel de vremuri, „marile bucurii nu au glas”. „Natura barbară a expansiunii hitleriste” s-a dezlănţuit peste toată Europa şi a dat foc şi întregii lumi. Teroarea se instituise pretutindeni şi „marile nelegiuiri ale tuturor timpurilor” se împletesc cu suferinţe, sânge şi mutilări.

A fost să fie un tânăr, Ştefan Paul Parizianul, martorul acestor crunte vremi şi corespondent de război în Rusia, după ce generalul Antonescu pronunţase faimoasele lui cuvinte : „ Vă ordon, treceţi Prutul !”. Primul său articol intitulat „Dacă ar şti generalul” nu fusese publicat de patronul său, Grigore Patriciu, în schimb celelalte fuseseră rescrise şi de nerecunoscut la întoarcerea sa în Bucureşti.

Ştefan Dumitrescu a căutat să înţeleagă aceste vremi aflate sub o „oră astrală”, transpunându-le într-o carte de istorie, de document, romanţată într-o poveste de iubire „care îşi strigă dreptul la viaţă”. Am scris „Delirul”, vol II, din perspectiva epocii lui Marin Preda, încercând să rămân credincios nu numai stilului, ci şi ideilor şi convingerilor

scriitorului, dar – mai ales ! – străduinţei sale de a spune adevărul până în punctul unde acesta era posibil. !

Toate firele romanului de circa 450 de pagini sunt ţesute pe seama destinului ziaristului Ştefan Paul Parizianul, un nepot de-al lui Ilie Moromete, din satul Siliştea – Gumeşti. În „Viaţa ca o pradă”, Martin Preda aşternuse pe hârtie chinurile facerii romanului „Moromeţii” ; aici , în „Delirul „ vol II, Ştefan Paul „mai avea puţin şi avea să termine romanul în care apărea mareşalul Ion Antonescu şi în care personalitatea acestuia era privită din toata unghiurile.” Concluzia la care ajunge Ştefan Paul, după căutări şi implicări dramatice, este pusă pe seama visului său, în care apărea „Moromete,, care aducea cu chipul lui Moise…Cine l-a omorât pe Mareşal, a trădat şi a tras primul glonţ în ţăranul român. „

Conştient că afirmaţiile sale pot şi acum (!) să şocheze sau să lezeze demnităţi labile, Ştefan Dumitrescu admite că „Ion Antonescu a făcut greşeli. Ceea ce poate să fie adevărat. Da, dar aceştia uită că Mareşalul a condus ţara – cu o siguranţă, cu o artă şi cu o ştiinţă perfecte – din mijlocul uraganului, al cancerului social – istoric care cuprinsese lumea, în anii 1939 -1945. Atunci România a fost condusă magistral de un Conducător, în momentul cel mai greu din istoria ei.” Şi autorul continuă : „Cine cunoaşte bine istoria celui de-al doilea război mondial şi personalitatea lui Ion Antonescu, îşi dă seama imediat că fostul mareşal

este un fel de „cheie” şi de „simbol” în istoria românilor.”

Două „ore astrale ne-au schimbat istoria : 23 august 1939, când a fost semnat pactul Ribbentrop – Molotov, şi când ni s-au răpit vechile teritorii româneşti, Basarabia şi Bucovina şi a doua oară, la 23 august 1944, când a fost arestat mareşalul Ion Antonescu. „ Amintindu-şi Crucea pe care el o văzuse pe cerul capitalei, cu mareşalul răstignit pe ea, Ştefan Paul se mai gândea şi la altceva. Mareşalul fusese un fel de „trimis” în istoria poporului român, aşa cum a fost Domnul nostru Iisus Christos în istoria omenirii…Fusese deci un om curat şi credincios, şi ni-l trimisese Dumnezeu ca să ne scape.

El ne scăpase, era la un pas sa ne salveze, dar noi, păcătoşii, ce-am făcut ? L-am trădat. Cum l-au trădat pe Iisus. După această trădare ne-a cunoscut Domnul. Şi pentru că am fost păcătoşi, ne-a dat cei 50 de ani de gulag comunist. Dacă noi nu l-am fi arestat pe Ion Antonescu, am fi fost un neam salvat. Si am fi salvat o dată cu noi şi Europa de Răsărit de iadul comunist.”.

Multă istorie, multe documente intră în scrierea lui Ştefan Dumitrescu. Colaje întregi, cu datări pe zile şi ani îşi fac apariţia la tot pasul. Între ele amintim filipicele mareşalului Ion Antonescu împotriva spiritului politicianist mărunt şi inconştient, din 29 octombrie 1942, o adevărată carte cu peste…70 de pagini bătute la maşină şi adresate lui Brătianu”, „o adevărată carte de conştiinţă, un document profund şi zguduitor.”

Sentinţele autorului sunt directe şi cutremurătoare : „Politicianismul românesc este cancerul poporului român. Politicianismul şi Axiofagia, boala asta a sufletului românesc, care ne face să ne omorâm geniile, conductorii mai buni pe care-i avem, geniile...”În lungul şir al crimelor, început cu Burebista, îl aşezăm pe Vlad Ţepeş, Mihai Viteazul, Brâncoveanu, Horea şi câţi alţii.

În această lume bântuită de vanităţi, răzbunări, moarte şi boli, condamnări arbitrare şi mutilări de tot felul, un „om cinstit şi curat” îşi trăieşte intens clipele tinereţii, ştiind că „istoria este o cursă”. El este Ştefan Paul, iubit de trei femei deodată, toate curate şi cinstite”.

Cu fiecare în parte e o poveste fascinantă de dragoste. Şi de-ar fi numai ele, Ioana, prima lui iubire, Didina lui Aristide, primarul din satul său, Anghelina, zisă şi Linuţa. „Ţăranul român n-a fost niciodată un Don Juan”. Îndrăgostindu-se Ştefan Paul are senzaţia că se risipeşte, că îşi pierde identitatea. La poarta sufletului său vor bate şi alte fete : Zizi Fotiade, pictoriţa, Zizica Negroponte, despre care în lumea bună a Bucureştiului s-au spus atâtea, Lola, unguroaica dactilografă, Magda Spurcaciu, Nora, Luki, Cora, şi tare ne temem să nu fi uitat pe careva. Două dintre ele îşi botează copiii cu numele de Ştefana şi Ştefan, ca semn al preţuirii lor.

Nu puţine sunt clipe petrecute de autor la Capşa sau prin redacţiile unor ziare, unde îşi face apariţia şi discută evenimentele la care sunt martori : Sadoveanu, Miron Radu Paraschivescu, Geo

Dumitrescu, Virgil Ierunca, Ion Caraion, Eugen Jebeleanu, Mircea Eliade, Ion Barbu, Cezar Petrescu, Ion Vinea, Vasiliu Birlic, Silviu Brucan şi mulţi alţii.

După toate cele spuse şi nespuse, cum se poate descifra metaforistica acestui titlu, „Delirul" ? Ne ajută Nora, „păpuşa" de lângă Mareşal, cea cu care îşi va uni destinul Ştefan Paul : „Mareşalul, regele şi România, neamul românesc, sunt victimele celor care au regizat şi au declanşat din umbră această nebunie, îţi aminteşti cum spuneai tu, Delir ? Al doilea război mondial a fost, Ştefane, un mare delir al Europei şi al lumii întregi, dar acest delir a fost regizat din umbră. Criminalii care au făcut lucrul acesta sunt de o mie de ori mai mari decât cei pe care noi îi credem cei mai mari nebuni şi ticăloşi ai lumii, Hitler şi Stalin ! Doamne, când vor afla popoarele adevărul acesta îngrozitor ?"

Vânzarea ţărilor Europei de Răsărit, Rusiei Sovietice, lui Stalin se făcuse la Ialta, de către Roosewelt şi Chrurchil. Ei „n-au vrut să încheie… Armistiţiul cu noi…Pentru că eram demult vânduţi… Planul era demult făcut. Deşi ăştia sunt cei care l-au omorât pe Mareşal înainte de a-l trăda pe rege, şi la rândul lui regele şi Maniu vor fi şi ei victime, dar mai încolo ".

La 1 iunie 1946, când a fost executat Mareşalul, „poporul român şi-a luat crucea în spinare şi a pornit cu ea către Golgota lui. Acolo pe vârful Golgotei va fi răstignirea lui. Iar domnul Mareşal este crucea pe care neamul acesta o va duce în spate până când va fi răstignit".

Cu conştiinţa împăcată că „ei şi-au făcut datoria faţă de el…şi faţă de ţară”, Ştefan Paul şi Nora pornesc în viaţă împreună. Într-un final adânc documentat şi interpretat, Ştefan Dumitrescu se mai întreabă încă o dată „dacă poporul român este pregătit să cunoască adevărul despre el însuşi, aşa cum Einstein, în urma eşuării experimentului Philadelphia a spus că omenirea nu este pregătită să cunoască unele adevăruri !”

„Delirul” vâlceanului, „nu strică… faimei” lui Marin Preda, ci o completează fericit într-un omagiu al împlinirii destinului unei opere şi vieţi într-o veşnicie literară asigurată, aşezându-i pe amândoi între marii creatori ai genului.

Note bibliografice :

1. Ştefan Dumitrescu, „Delirul”, vol II, continuare la celebrul roman „Delirul”, de Marin Preda, Editura Fortuna 2004, p 4, 6, 84, 105, 252, 258, 269, 316, 136, 438, 442, 446, 448.
2. Marin Preda, „ Viaţa ca o pradă”, Editura Cartea Românească, 1979.
3. Miron Costin, „De neamul moldovenilor”, vol „Opere”, Editura de Stat pentru Literatură şi Artă, 1958, p 241 -244.
4. Marin Preda, „Delirul”, Editura Cartea Românească, 1975, pag 73, 292, 371, 397, 412.
5. Vasile Voiculescu, „Ultimele sonete închipuite ale lui Shachespeare în traducere imaginară de Vasile Voiculescu”

Prof Emilai Popescu Diculescu şi Marin Popescu Diculescu

În REVISTA DIDACTICA NOVA, NE 4-5-6, PE 2006, CREAIOAVA

Recenzie. “Delirul, vol II”, de Prof Alexandru Popescu

DELIRUL, VOL II,
De ŞTEFAN DUMITRESCU
SAU

CRITICA ŞI LUMEA LITERARĂ ROMÂNEASCĂ REPETENTE
ÎN FATA APARIŢIEI ROMANULUI „DELIRUL, VOL II”, DE ŞTEFAN DUMITRESCU,
CONTINUARE LA ROMANUL „DELIRUL, VOL I”,
DE MARIN PREDA

Romanul acesta, care se citeşte pe nerăsuflate şi care o dată început nu mai poate fi lăsat din mâna, este unul dintre romanele de conştiinţă şi de suflet ale literaturii române.
Ca şi romanul „Delirul, vol I”, de Marin Preda, pe care-l continuă, care la momentul apariţiei, anul 1975, era un roman aşteptat (pentru că romanul acesta îl are ca personaj central pe mareşalul Ion Antonescu, era un roman care nu putea să lipsească, deci, din istoria literaturii române. De aceea el trebuia să fie scris) la fel şi romanul „Delirul, vol II” era un roman aşteptat demult în literatura română.

Un roman care nu putea să nu existe, care nu putea să nu fie, în literatura română. Mai ales că romanul „Delirul”, după asasinarea lui Marin Preda în 1980, era numai o jumătate de roman, rămăsese un lucru neterminat, or tocmai de aceea apariţia „Delirului, vol II”, plutea în aer. Mai ales că Preda începuse romanul „Delirul”, vol II, scriind din el 27 de pagini !. Or, iată, că lucrurile s-au petrecut puţin altfel, Dumnezeu făcând totuşi să se nască în literatura romană volumul doi al „Delirului”... Marin Preda fiind asasinat, nemaiputând să termine Delirul, vol II, pe care-l începuse, s-a întâmplat ca în urma Concursului literar instituit de Ion Cristoiu, revista Expres Magazin şi familia lui Marin Preda, în anul 1992, („Cine scrie romanul „Delirul, vol II”, continuare la romanul „Delirul, vol I”, de Marin Preda, aşa cum l-ar fi scris Preda”. Concursul a fost câştigat, aşa după cum se ştie, de prozatorul Ştefan Dumitrescu), unul dintre cei mai talentaţi scriitori contemporani, ne gândim la Ştefan Dumitrescu, să

scrie cu prilejul acestui Concurs literar, un roman, „Delirul, vol II” pe care citindu-l juri că este scris de mâna lui Marin Preda, „Delirul, vol II” formând împreună cu „Delirul, vol I” o unitate vie, un Întreg Organic perfect.

Romanul „Delirul, vol II”, de Ştefan Dumitrescu, despre care nu ne îndoim că a fost *inspirat* din cealaltă dimensiune de spiritul lui Preda (aşa cum s-a întâmplat în literatura universală cu ultima carte a marelui scriitor Charles Dickens, şi cu scriitorul Charles Dickens, care *i-a dictat*, din cealaltă dimensiune, ultima parte a cărţii sale lăsată neterminată, unui tânăr tipograf american), aşa cum mărturiseşte de altfel chiar Ştefan Dumitrescu, (faptul acesta constituind unul dintre *cele mai mari evenimente paranormale* din istoria literaturii române şi a literaturii universale, când un scriitor neputând să-şi termine opera în timpul vieţii o „*inspiră sau o dictează*” altui scriitor, aflat în viaţă, stilul, limbajul, personajele romanului, identice cu ale lui Marin Preda, din „Delirul, volumul II”, demonstrează cu prisosinţă că lucrul acesta este posibil), este unul dintre romanele mari, dense, de greutate, profunde, plin de sensuri şi de substanţă epică, unul dintre cele mai bune romane din întreaga literatură română.

Satisfacţia cititorului după lectura acestui roman este imensă. Romanul impresionează prin conţinutul şi mesajul său, prin pluridimensionalitatea sa, el fiind în acelaşi timp un foarte bun roman de dragoste, un roman social şi istoric extraordinar, dar şi un roman filozofic şi mitologic. Din această

perspectivă romanul „Delirul, vol II”, al lui Dumitrescu, este unul dintre romanele cele mai valoroase ale literaturii române, stând alături de romanele mari ale lui Liviu Rebreanu, de romanul „Moromeţii”, al aceluiaşi Preda.

Romanul „Delirul, vol II” al lui Ştefan Dumitrescu îţi atrage atenţia prin profunzimea sa abisală, ultimul nivel semantic al operei fiind stratul subconştientului colectiv al poporului român, stratul mitologic. Dacă în nivelele epistemologice 1 şi 2 romanul este unul de dragoste, social şi istoric, politic, având în centrul său figura de statuie legendară a lui Ion Antonescu, privit din perspectivă mitologică şi filozofică (romanul este o meditaţie profundă, melancolic amară şi superioară asupra istoriei poporului român) personajul fundamental al acestui roman este însuşi poporul român. Acest lucru transpare indubitabil din ţesătura de motive literar-filozofice şi mitologice a romanului, din simbolistica sa.

Se întâmplă astfel un lucru extraordinar cu apariţia acestui roman, după aproape un secol şi mai bine de roman românesc, apare primul roman greu, profund, de valoare, al cărui personaj este poporul român. „Delirul, vol II”, continuând „Delirul, vol I” este un roman al spiritului românesc, al sufletului românesc. Este o meditaţie filozofică şi lirică asupra a două milenii de istorie a neamului românesc.

„Delirul, vol II” fiind un roman profund şi dens, având o construcţie polifonică, organizată pe nivele semantice a fost foarte puţin comentat de critica literară, după momentul apariţiei sale în anul 2004,

la Târgul Internaţional de carte, Gaudeamus, de la Bucureşti. (Romanul, aşa cum a promis Ion Cristoiu în revista Expres Magazin trebuia să apară în anul 1993, a apărut astfel după 11 ani). În mod normal după apariţia sa romanul trebuia să fie devină un best seller (aşa s-ar fi întâmplat dacă ar fi fost scris de Cărtărescu, Pleşu, sau Horia Patapievici, sau de oricare alt scriitor din alta ţară), un succes literar răsunător, aşa cum apariţia sa şi este un eveniment cultural de primă importanţă.

Este limpede că romanul a fost sabotat atât de critica literară oficială (de cealaltă critică romanul a fost foarte bine primit), cât şi de „lumea literară bună", (de cealaltă lume literară cartea fiind, iarăşi, foarte bine primită), care este dominată de găştile literare. Exact cum s-a întâmplat cu „Istoria literaturii române de la origini până azi", a lui G Călinescu, în 1941, când cartea a fost anunţată numai de 8 reviste şi ziare, din care 6 au desfiinţat-o. Lucrul acesta fiind cât se poate de normal la noi, la români. Or autorul romanului „Delirul, vol II" nefăcând parte dintr-o gaşcă literară a fost desigur, şi va mai fi, marginalizat. Precizăm însă că în mai multe ziare şi reviste din ţară şi din străinătate, „Delirul, vol II" a avut cronici extrem de favorabile.

Dintr-o altă perspectivă dacă vom privi lucrurile vom observa că romanul acesta, unul dintre cele mai bune din literatura română, subliniem acest lucru, (împreună cu „Delirul, vol I", cu care face o unitate perfectă) este un roman prea greu, prea dificil pentru criticii noştri, pe care-i depăşeşte ca nivel de înţelegere şi interpretare. De o complexitate

deosebită (ne referim la motivele literare şi filozofice ale textului de mari dimensiuni, la stilul şi mijloacele literare, ca şi la organizarea pe nivele şi radiar a corpului de idei), profund şi valoros, romanul acesta este greu de înţeles, în profunzimea şi în complexitatea sa, în viziunea sa, de către un cititor cu o cultură fie ea şi medie sau mai înaltă, şi greu de comentat de către un critic literar care s-ar încumeta să-l interpreteze, să-l comenteze, să-l descifreze. De aici nevoia lectorului de a mai relua încă o dată romanul. „Delirul, vol II” ar fi avut nevoie de un critic hermeneut de înaltă clasă, care să interpreteze în dimensiunea sa vizionară romanul, care să pătrundă în profunzimile sale mitologice, ale subconştientului colectiv, istorice, care să fie capabil să relaţioneze idei şi motive literar-filozofice, care alcătuiesc o ţesătură vie şi un univers spiritual foarte vast. Or nu cred să avem asemenea critici şi istorici literari.

În al doilea rând, apărut într-o perioadă când Mareşalul Ion Antonescu a fost interzis (fapt absolut nedrept, care jicneşte poporul român, şi deopotrivă poporul evreu, gest cinic care ţine de victimizarea poporului român, care demonizează poporul român, acţiune ce ţine de războiul psihologic dus împotriva acestui popor) critici ca Nicolae Manolescu şi Eugen Simion (despre care am auzit că ar fi fost încântaţi de roman, dar le-a fost teamă să scrie despre el, ei făcând parte din grupul internaţionaliştilor, care conduc acum România, alături de Liiceanu, Pleşu, Patapievici, acesta din urmă calomniind şi murdărind într-un mod îngrozitor poporul român în

cărţile sale) s-au temut, le-a fost frică să scrie despre „Delirul, vol II”.

Şi desigur, nu în ultimul rând, invidia lumii literare trebuie să-şi fi spus cuvântul, şi să se facă, vai, că nu ştie nimic despre existenţa acestui roman, pe care s-ar fi compromis pe veci dacă l-ar fi „distrus”. Aşa că s-au făcut mai bine că nu-l bagă în seamă, deşi se ştia foarte bine, despre apariţia acestui roman, care a fost pur şi simplu „sorbit” de pe tarabele şi din librăriile în care a fost vândut.

Una peste alta, critica şi lumea literară, au rămas repetente în faţa acestui eveniment cultural, în faţa romanului „Delirul, vol II”. Nu în orice an, şi nu în orice deceniu şi în orice literatură, în orice ţară apare un astfel de roman ca „Delirul, vol II”, un roman de talia lui !

Ne pare rău, suntem chiar îngrijoraţi, observând că Editura lui Liiceanu publică volume de poezii care scuipă pe România, care fac pipi pe poporul român, poeţi care sunt cultivaţi şi elogiaţi apoi de către criticul literar Alex Ştefănescu in mizera sa Istorie literară. Or dacă după 1990 a fost declanşat acest val al „internaţionaliştilor” care scuipă şi fac pipi pe România (ce dureros, şi ce ruşinos, Doamne !) când scriitorii care nu sunt cu ei (care nu-şi scuipă toată ziua ţara şi nu urinează pe poporul lor!) sunt marginalizaţi, este limpede că despre romanul „Delirul, vol II” era mai bine să se tacă. A se vedea şi atacurile insidioase şi murdare, venite din mai multe părţi, la adresa lui Marin Preda, după 1990

Departe de a fi o carte care stârneşte patimi, „Delirul, vol II”, romanul lui Dumitrescu, este în

primul rând şi în esenţa sa un roman al împăcării, al iertării, (aş spune că este un roman religios) al vindecării rănilor, al unei înţelegeri superioare, psihanalitice şi christice a istoriei. Aproape că fără teama de a greşi putem să afirmăm că romanul acesta este un roman de care aveam nevoie ! Aşa cum ai nevoie să te cunoşti pe tine mai bine, şi să te împaci cu tine însuţi şi cu lumea după ce treci printr-o mare încercare !

Romanul acesta va rămâne în istoria culturii române ca un moment de referinţă, ca un munte de conştiinţă rănită, care străluceşte până departe.
Nu ne îndoim că în viitor despre „ romanul „ Delirul, vol II" se vor scrie sute de articole şi cărţi, romanul fiind unul important în literatură română, un roman care stârneşte pasiuni şi comentarii. Pentru că el ne redescoperă pe noi, ne re-pune mereu în discuţie în faţa conştiinţei noastre, ca indivizi umani şi ca popor, ne situează pe noi, pe români, pe un nou nivel ontologic şi de interpretare superior, proiectându-ne într-o viziune tragică şi imensă. *Pentru că romanul acesta este romanul poporului român şi al spiritului românesc.*

Prof Alexandru Popescu, martie, 2005, Bucureşti.

Precizăm că după 2004 această cronică literară a văzut lumina tiparului în mai multe publicaţii din ţară şi din străinătate !

ALEXANDRU POPESCU

ŞI TU VEI FI VĂDUH….!

Roman de Ştefan Dumitrescu

Trebuie să mărturisesc că este al doilea roman din viaţa mea de lector împătimit, bolnav de setea de lectură, când sunt pur şi simplu, fascinat, drogat, înnebunit în timpul lecturii unei cărţi. Ca profesor de limba română şi ca eseist şi critic literar am mii de lecturi la activ, cum se spune, şi sute de recenzii, comentarii şi rezumate scrise…şi totuşi nu am mai întâlnit un roman ca acesta ...care să te şocheze, să te fascineze, să te îmbogăţească interior, să te seducă, să îţi placă, să te excite, să-l citeşti ca şi cum ai mânca flămând, cu gura plină, miere, să te înnebunească, aşa cum o face cartea aceasta. După lectură (în timpul lecturii ai violent senzaţia dorinţa de a arunca romanul din mână, şi totuşi nu te poţi desprinde de el. Nu-l poţi lăsa din mână, eşti robul lui total !) ai un moment lung de beţie estetică, dar şi de dezorientare, DE DISPERARE…. Romanul acesta, intitulat atât de frumos „ŞI TU VEI FI VAZDUH…!” (cartea a apărut la Editura Anamarol, Bucureşti, anul 2007) este un roman aparte în literatura română. În timpul lecturii şi după lectură m-am gândit la Mircea Eliade şi la „Un veac de

singurătate”, romanul lui Gabriel Garcia Marquez, dar şi la Mioriţa noastră. El face parte din această categorie a romanelor care vin cu o nouă estetică romanescă, a romanelor exotice, care aduc în literatură un nou spaţiu şi timp literar, propun o nouă formulă de roman, explorează o nouă lume, creează un nou univers romanesc, care te fascinează !

Este de mirare că romanul acesta (ah, găştile criminale şi invidia din viaţa literaturii române, ah, coteriile şi cabalele din lumea literară românească !) nu a făcut vâlvă la noi, deşi el s-a epuizat destul de repede. Cu siguranţă că dacă romanul „ ŞI TU VEI FI VĂZDUH !” ar fi apărut în traducere spaniolă la Madrid el ar fi avut efectul de bombă-eveniment literar pe care l-a avut romanul „Un veac de singurătate”, al lui Maquez, cu care aduce, dar nu seamănă, cum se spune, pentru că romanul lui Ştefan Dumitrescu, propune o nouă formulă de roman, o nouă filozofie romanescă ! Probabil că mai târziu, într-un alt context, după ce se vor mai cerne valorile, după ce ne vom întoarce la valori şi la literatura adevărată, o să vedem că romanul acesta este un mare roman, mai valoros decât romanul „Un veac de singurătate”, al lui Marquez, şi la fel de spectaculos ca şi acesta.

În primul rând romanul „ŞITU VEI FI VĂZDUH”, este opera unui mare povestitor. Este cartea în care se vede cel mai bine geniul de povestitor al autorului. Cartea se citeşte cu atâta plăcere, povestea, curgerea epicului, dulcea curgere a eposului este atât de captivantă şi de terifiantă încât

ai senzaţia că cerul gurii îţi arde de miresme mitice, de amoruri senzuale, de dulceaţa unor tărâmuri exotice. De la Ion Creangă nu cunoaştem un alt text în care arta povestirii să fie dusă la înălţimea vrăjii adormitoare. Am putea să vorbim în cazul acestui roman de o „vrajă epică", aşa cum în poeziile lui Eminescu întâlnim o vrajă pe care nu ne-o putem explica.

Romanul acesta este un roman de dragoste, o dragoste bolnavă, nebună, atavică. „ŞI TU VEI VĂZDUH", este unul dintre cele mai bune romane de dragoste din literatura română, şi chiar din literatura europeană. Romanul de dragoste este asemenea unui „zbor în vis" şi a unei porţi prin care intrând pătrunzi în marele univers al Subconştientului colectiv al poporului român. Epicul este dens şi muzicall, simţi mirosind şi foşnind, susurând toate grădinile, livezile şi toţi codri spaţiului românesc, de la antichitatea dacă până în zorii epocii moderne. Personajul principal pare să fie marele sociolog Dimitrie Drăghicescu, sau mai exact explorarea subconştientului acestui învăţat. Să subliniem faptul că psihologul şi sociologul Dimitrie Drăghicscu este primul autor al unei Psihologii a poporului român. În acelaşi timp Dimitrie Drăghicescu este născut foarte aproape de locul în care s-a născut Ştefan Dumitrescu, spaţiul din sudul judeţului Vâlcea, valea plină de lumină şi de mit a Cernei. Ceea ce ne sugerează ideea că de fapt autorul, în acest roman, „Şi tu vei fi văzduh", explorează subconştientul unui spaţiu legendar şi mitic, care nu este altul decât spaţiul vâlcean.

Spaţiul Olteniei de mijloc, din care vine şi lumea ciudată, a lui Marin Sorescu.

Profesorul Dimitrie Drăghicescu soseşte din străinătate în capitală în toiul unei veri înalte şi fierbinţi ca un cuptor, Şi pentru că nu poate rămâne în Bucureşti din cauza căldurii se refugiază în satul său Zavoieni.

Autorul descrie cu talent această lume a micii boierimi scăpătate, în prima jumătate a secolului XX, tihna satului românesc aşa cum era el înainte de al Doilea război mondial, întâlnirea cu mama sa, bucuria revederii locurilor dragi. Aici la Zăvoieni Dimitrie Drăghicescu primeşte vizita unui coleg, mai mic de facultate, (de care sociologul abia dacă îşi aminteşte că i-a împrumutat un Curs, luat după expunerile lui Tutu Maiorescu, pe care l-au avut profesori amândoi) pe numele lui Alexandru Vizantidis, fiul unui armator grec din Brăila. Oaspetele este un povestitor extraordinar. Începe să povestească şi povestea lui nu se mai termină, ca în „1001 şi una de nopţi". Arta de a povesti, epicul, eposul devin un fel de personaj principal al cărţii, pentru că te fac prizonierul lor, asemenea unui univers ameţitor, anesteziant, povestitorul conducându-te prin lumi fascinante.

Alexandru Vizantidis povesteşte atât de frumos încât hipnotizaţi pătrundem în universul legendarei Brăile, aşa cum arăta oraşul şi portul la începutul secolului XX…Trăim împreună cu Alexandru Vizantidis povestea iubirii lui cu Iulia Alexandrovna Maronova, fiica unei familii ruseşti princiare, acum scăpătate (scriitorul este fascinat de această clasă

nobiliară scăpătată) şi povestea iubirilor lui Iancu Delamare, unul dintre cele mai frumoase personaje din literatura română. Un personaj pe cât de modern, pe atât de legendar, mitic, fabulos ! Fascinaţi de vraja povestirii ne trezim în universul spiritual (este un roman al universurilor spirituale al mai multor civilizaţii, al palierelor epistemologice ale diferitelor civilizaţii) al altei dimensiuni, de aici povestea coboară în atmosfera specifica a Veneţiei. Personajul principal călătoreşte în căutarea iubirii lui, ca un alt Ulise, la Alexandria, (ne vine în minte personajul Toma Nour, al lui Eminescu) se întoarce apoi în spaţiul spiritual al Balcaniei. Şi de aici excursul spiritual o apucă în jos, străbătând nivelele subconştientului colectiv romanesc, ajungând în stratul bazal al miturilor, al miturilor trace, dacice, paleoromâne.

Romanul nu se poate povesti, şi credem că la ora actuală nu avem critici literari care să-l descifreze, să-l pătrundă în totalitatea înţelesurilor sale, în substanţa sa ultimă, să se ridice apoi deasupra lui, pentru a-l caracteriza conceptual. Pentru că romanul este unul de dragoste, dar este şi unul filozofic şi mitologic, este unul iniţiatic şi unul foarte modern, propunând o altă filozofie romanescă.

De aceea spuneam noi romanul acesta este mult mai profund şi mai valoros decât romanul lui Marquez, faţa de care se situează la un fel de antipod, şi că romanul ar fi bine să fie tradus şi publicat în străinătate, pentru că s-ar putea să avem revelaţia unui mare roman, a unui roman important

al literaturii universale, care deschide o pârtie largă literaturii române în lume…

Descifrat în înţelesurile sale profunde, personajul fascinant şi profund al lui Iancu Delamare, ca şi întâmplările extraordinare prin care trece el, romanul este o analiza din perspectivă modernă a miturilor lui Orfeu, al mitului Amazoanelor, a mitului lui Dionisos, mituri ale pelasgilor din spaţiul carapto-istro-pontic, duse mai târziu de ahei, ionieni şi dorieni în Peloponez, în Elada antică. În acelaşi timp însă , ca într-o radiografie fluorescentă, suntem uimiţi să constatăm cât de subtil s-au infuzat miturile străvechi în societatea modernă, în psihologia omului modern şi cum izbucnesc ele la suprafaţă în societatea absurdă şi bolnavă a epocii contemporane.

Romanul este foarte profund şi foarte inteligent scris,(şi el, ca roman, este foarte inteligent), în acelaşi timp. Sfârşitul romanului este imprevizibil, greu de explicat, este însă veridic dacă ne gândim că prin acest sfârşit, personajul central al romanului redeschide o noua perspectiva de interpretare a romanului, şi anume viziunea asupra lumii şi istoriei dinspre omul modern înspre trecut.

„ŞI TU VEI FI VĂZDUH” este un roman fascinant, care se citeşte pe nerăsuflate, în acelaşi timp este un roman bogat în sensuri, un roman greu, un roman profund, care ne depăşeşte.

Având experienţa îndelungată a lecturii romaneşti noi îi prevedem acestui roman un viitor extraordinară, el fiind la ora actuală romanul cu care literatura română ar putea să iasă în lume

„rupând gura târgului”, cum se spune. Cu acest roman „rupem noi gura târgului”, pe piaţa europeană a cărţii, nu cu cărţile lui Cartărescu, sau Patapievici

Recitind pentru a treia oară romanul, credem că ce au spus Ana Blandiana, Ioan Crişan şi Francesca Pini despre Ştefan Dumitrescu este cel mai adevărat lucru, că ei l-au prins în cadrele lor descriptive pe acest autor, total imprevizibil, şi greu de caracterizat datorită vastităţii operei sale, şi că de la scriitorul acesta, cunoscându-i opera vastă, ne putem aştepta la orice.

„O ţară în văile cosmice ale căreia înfloresc păsări, al cărui cer este susţinut de corul fecioarelor, ale cărei steaguri sunt sufletele strămoşilor plecaţi la luptă, o ţară halucinantă, un pământ cântător şi orbit de lumină proslăveşte în versurile sale recente Ştefan Dumitrescu, poet straniu, cu sufletul lansat riscant, punte peste prăpastia lirică, căreia nu i se cunoaşte ţărmul de dincolo. Spun că această lansare este curajoasă şi riscantă pentru că ea se produce în afara drumurilor bătătorite ale poeziei, pentru că Ştefan Dumitrescu nu versifică frumos şi cu talent în cadrele unui lirism ştiut sau bănuit numai, ci îşi creează propriile sale cadre, propriile sale sisteme de referinţă. Fiecare din poeziile sale este o deschidere către o lume creată de el, o lume în care păsările umblă înarmate şi se cântă din ruine ca din fluiere. Talent în afara oricărei îndoieli, spirit neliniştit şi în continuă ardere, autor de eseuri reinterpretând miturile şi de poeme reclădind

universul, Ştefan Dumitrescu este un poet mai dur, mai abrupt, mai supus suferinţei şi neliniştii, decât limpedele Dan Verona, dar la fel de cert, la fel de Adevărat” .

Ana Blandiana, Amfiteatrul, nr I2, 1971

"Ştefan Dumitrescu este un scriitor profund şi serios. Este din acei scriitori care dau conţinut unei epoci întregi.”

ION CRISAN, scriitor, om de ştiinţă.

"Poet, prozator, dramaturg, eseist, critic şi istoric literar, filozof, analist politic, omul acesta atât de cuminte, cu o expresie de copil care se miră veşnic, este unul dintre cele mai neliniştite şi ardente, sensibile conştiinţe ale veacului lui. Când românii îl vor cunoaşte cu adevărat, în toată adâncimea şi profunzimea operei lui pe Ştefan Dumitrescu, se vor mira că un scriitor de talia lui Thomas Mann, a lui Albert Camus, s-a aflat , fără să-l cunoască, printre ei . La sfârşitul acestui veac Ştefan Dumitrescu este vârful de lance al literaturii române, împlântat adânc în universalitate. L-aş compara cu Mircea Eliade, dacă nu aş şti, cunoscându-i o mare parte din operă, că Ştefan Dumitrescu nu seamănă decât cu el însuşi."
FRANCESCA PINI, critic literar, Coperta a IV-a a cărţii de povestiri MATCA ANCESTRALĂ, 1993

In concluzie ne aflăm în faţa unui roman fascinant, care se citeşte cu mare plăcere, dar a

unuia dintre cele mai dificile romane, un roman foarte deschis, dar şi foarte închis, care îi pune cititorului un mare număr de probleme, de întrebări, dar care îi oferă şi multe răspunsuri „! Şi în faţa unui scriitor complex şi necunoscut, deşi scriitorul este autorul romanului „Delirul, vol II”, şi al multor cărţi publicare în România. Este de asemenea cel mai publicat scriitor român în străinătate, de către revistele şi editurile electronice. (puteţi să-l cunoaşteţi mai bine dacă intraţi pe site-urile Europei Creştine http:europacrestină.zweipage.de, revista romanilor din Germania, sau pe site-ul : stefandumitrescu.sapte.ro). „ŞI TU VEI FI VAZDUH !” este un roman care creionează una dintre cele mai cuprinzătoare viziuni asupra istoriei traco-daco-române. Pentru fiecare lector romanul acesta este o mare încercare ! Dar şi argumentul cel mai convingător că literatura română are mari resurse şi mijloace de exprimare, de imaginaţie, de filozofare, de căutare a unei noi căi de evoluţie ! !

DUMI NEDELCU, CRONICAR LITERAR

NOI VALENŢE ADUSE POEZIEI ROMÂNEŞTI DE ŞTEFAN DUMITRECU

RECENZIE A CĂRŢII, „ÎNALTELE POEME”,

ED CONPHIS, RÂMNICUL VÂLCEA,

„ Eram poet şi plângeam /Mergeam pe străzi frumos luminate /
Se mira lumea şi se-ntreba /
Cine e domnul cu marea in spate ?”

Oare cine-l putea defini mai bine pe Ştefan Dumitrescu decât el însuşi în poezia „POETUL”, din volumul de versuri „Înaltele poeme”, apărut la Editura Conphis, Râmnicul Vâlcea, 2000 ?
Lecturând versurile sale trăim cu impresia că „suntem prinşi între trecut şi viitor” ca într-o capcană din care nu se poate ieşi. Pentru poet spaţiul existenţei umane reprezintă un spaţiu al frământărilor. Încercând să-şi explice evoluţia fatidică a lucrurilor, Ştefan Dumitrescu evadează într-o lume subconştientă, într-o lume, am putea spune, ascunsă privirilor şi grijilor cotidiene.
„De n-aş fi fiinţă pură străină de frumoasă / în lumea asta-n care nimic nu este viu, /şi-ar exista o Lege ce m-ar iubi nebună / eu aş voi în lume, America să fiu /”… De ce America ? Simplu, pentru că în viziunea sa conţinutul mult visat de noi, simpli muritori, este un fel de cal troian, ce îşi propune să cucerească lumea, să fie jandarmul ei. Având starea morbidă şi apoasă a versurilor bacoviene sau încrustaţiile măiestrite ale metaforelor din poezia lui Blaga, opera lui Ştefan Dumitrescu întregeşte „parcă” triunghiul vizionar al neşansei, al inutilităţii

zbaterilor umane concluzionând trecerea inconştientă spre o altă eră de dominaţie a superficialului şi decadenţei.

Lecturând poezia lui Ştefan Dumitrescu avem impresia că suntem în faţa mării care ne aduce Ideea de libertate, deschidere, aspiraţie sau iluzie. Trăim mereu sentimentul aşteptării lozului cel mare care nu mai soseşte, ghinionul persecutându-ne, şi atunci trebuie să apelăm la un destin contrafăcut, simulând ideea de cauzalitate şi intrare în real. Ca o salvare, preţul simulează o evadare din cotidian, elementele acestuia nepermiţându-ne să eludăm faptul că poetul a născut versurile din nevoia de a se sustrage din tribulaţiile existenţei sale chinuite, pline de convenienţe sociale cu aspect bizantin. Influenţele filozofice şi literare constituie punctul de plecare, iar experienţa sa de viaţă, elementul forte. Detaşarea cu care sunt concentrate ideile în versurile lui Ştefan Dumitrescu, merge până la ironie şi chiar până la satiră, acestea fiind în definitiv piesele de rezistenţă ale neamului nostru din care poetul îşi trage sevele încântătoare. Aducând o poezie nouă, originală ca tematică şi expresie artistică, o poezie meditativă, promovată cu nonşalanţă, în care insistă asupra detaliilor, poetul oferă celor ce-i lecturează versurile ambele feţe ale lucrurilor într-o nouă interpretare Yng şi Aang.

Ştefan Dumitrescu a câştigat Concursul pentru continuarea romanului „Delirul” al lui Marin Preda.

Dacă citind versurile lui rămânem undeva între real şi ideal, lecturând romanul său „Delirul”, continuarea capodoperei lui Preda, suntem

stupefiaţi de talentul şi originalitatea sa. Romanul va fi în curând tipărit şi îl recomandăm tuturor iubitorilor de literatură adevărată, tuturor celor care au avut bunul simţ de a nu-şi umple rafturile bibliotecilor cu romane porcoase de sandală Brown.

Revenind la volumul „Înaltele poeme”, putem spune că Ştefan Dumitrescu a trecut cu brio în tagma celor ce construiesc imagini în versuri, a celor ce încă mai speră că litera scrisă este savoarea sufletului omenesc. Întrebându-ne ca şi poetul : „Căci ce eşti dumneata bietule neam românesc, /Decât lacrima căzând a lui Dumnezeu /Care se plânge pe sine din veşnicie / Lumea născându-se astfel mereu” căutăm răspunsurile în noi valenţe aduse poeziei româneşti de Ştefan Dumitrescu

DUMI NEDELCU, Cronicar literar, Revista Realitatea, Galaţi 2002

CUPRINS

Partea întâi

1. Cuvânt înainte : „Doamne, îţi mulţumesc pentru toate…..3
2. Titus Bărbulescu, „Fiinţa neamului românesc”… 5
3. Alina Diaconu , „Noapte bună, domnule Profesor !”, roman……15
4. Alina Diaconu „Penultima călătorie”, roman……26
5. Rodica Elena Lupu, „Timpul judecă şi plăteşte”, roman…..36
6.Rodica Elena Lupu, „Mâna destinului”, roman……47
6. Rodica Elena Lupu , „Glasul inimii”, roman……57

7.Corneliu Tamas, Un mare cântăreţ al trecutului şi al copilăriei…….. 67
8 Florentin Smarandache, „Exotica şi cutremurătoarea Indonezie” ……78
9. Nicolae Tomoniu, „ Neamul întemeietor al Basarabilor”…88
10. Ioan Miclău : „Un badea Cârţan care a trecut mările şi oceanele cu cărţile „…….105

Partea a doua ……. 117

CRONICI ŞI REVENZII LITERARE LA CĂŢILE LUI ŞTEFAN DUMITRESCU

10. Ion Miclău, scriitor, Australia, Cronica literară a romanului „Şi tu vei fi văzduh şi a piesei „Brâncuşi……118
11. Ion Măldărescu, „Delirul, vol II”, roman, de Ştefan Dumitrescu……125
12.Emilia Diculescu Popescu, Marin Popescu, „Delirul, vol II”, roman, de Ştefan Dumitrescu……120
13. Alexandru Popescu, „Delirul, vol II, roman, de Ştefan Dumitrescu……132

14. „Şi tu vei fi văzduh”, roman, de Ştefan Dumitrescu….146
15. Dumi Nedelcu, „Înaltele poeme, volum de poezie, de Ştefan Dumitrescu……153

OAMENI DE CULTURA DESPRE ŞTEFAN DUMITRESCU

„O ţară în văile cosmice ale căreia înfloresc păsări, al cărui cer este susţinut de corul fecioarelor, ale cărei steaguri sunt sufletele strămoşilor plecaţi la luptă, o ţară halucinantă, un pământ cântător şi orbit de lumină proslăveşte în versurile sale recente Ştefan Dumitrescu, poet straniu, cu sufletul lansat riscant, punte peste prăpastia lirică, căreia nu i se cunoaşte ţărmul de dincolo. Spun că această lansare este curajoasă şi riscantă pentru că ea se produce în afara drumurilor bătătorite ale poeziei, pentru că Ştefan Dumitrescu nu versifică frumos şi cu talent în cadrele unui lirism ştiut sau bănuit numai, ci îşi creează propriile sale cadre, propriile sale sisteme de referinţă. Fiecare din poeziile sale este o deschidere către o lume creată de el, o lume în care păsările umblă înarmate şi se cântă din ruine ca din fluiere. Talent în afara oricărei îndoieli, spirit neliniştit şi în continuă ardere, autor de eseuri reinterpretând miturile şi de poeme reclădind universul, Ştefan Dumitrescu este un poet mai dur, mai abrupt, mai supus suferinţei şi neliniştii, decât limpedele Dan Verona, dar la fel de cert, la fel de Adevărat” . Ana Blandiana, Amfiteatrul, nr I2, 1971.

"Ştefan Dumitrescu este un poet foarte interesant şi îl voi urmări cu toată atenţia.". SERBAN CIOCULESCU, FLACĂRA, 1973

"Ştefan Dumitrescu este un scriitor profund şi serios. Este din acei scriitori care dau conţinut unei epoci întregi.”
ION CRISAN, scriitor, om de ştiinţă, 1973.

"Ştefan Dumitrescu: În tot ceea ce faceţi şi gândiţi aveţi mai degrabă aura unui întemeietor. Cred că ar trebui să faceţi şcoală în jurul dumneavoastră, lucrând direct asupra destinelor vii prin elevii care ar putea să vă continue lucrarea, întemeind cetăţi de spirit la fel de durabile ca şi cele create la umbra măslinilor antici. Trăim vremuri prea mărunte şi interesate pecuniar ca să găsiţi o revistă deschisă imediat spre ceea ce

gândiţi. Singura soluţie ar fi să vă adresaţi unei edituri ca Humanitas, care ar putea fi interesată de anvergura viziunilor dumneavoastră."

ION ZUBAŞCU, scriitor, Revista Expres-Magazin, nr. 4, 1993